

Obsah

I Usnesení, doporučení a stanoviska

STANOVISKA

Evropský hospodářský a sociální výbor

533. plenární zasedání EHSV, 14. 3. 2018–15. 3. 2018

2018/C 237/01	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Sociálně udržitelná koncepce pro zvyšování životní úrovně, podporu růstu a zaměstnanosti a zajištění bezpečnosti občanů v digitální éře [průzkumné stanovisko na žádost bulharského předsednictví]	1
2018/C 237/02	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Budoucnost světa práce – získávání odpovídajících znalostí a dovedností s cílem vyhovět potřebám budoucích pracovních míst (průzkumné stanovisko na žádost bulharského předsednictví)	8

III Přípravné akty

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

533. plenární zasedání EHSV, 14. 3. 2018–15. 3. 2018

2018/C 237/03	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Boj proti nezákonnému obsahu on-line – Zvyšování odpovědnosti on-line platforem [COM(2017) 555 final] .	19
---------------	--	----

2018/C 237/04	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke zprávě Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Hodnocení programu Copernicus v polovině období (2014–2020) [COM(2017) 617 final]	26
2018/C 237/05	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke: sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru – Vyvážený systém vymáhání práv duševního vlastnictví, který odpovídá dnešním společenským výzvám [COM(2017) 707 final]; sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru – Pokyny k některým aspektům směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES o dodržování práv duševního vlastnictví [COM(2017) 708 final]; sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru – Stanovení přístupu EU k patentům, jejichž využití je nezbytné k dodržení technických norem [COM(2017) 712 final]	32
2018/C 237/06	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Rady o programu Evropského společenství pro atomovou energii pro výzkum a odbornou přípravu (2019–2020), který doplňuje Horizont 2020 – rámcový program pro výzkum a inovace [COM(2017) 698 final – 2017/312 (NLE)]	38
2018/C 237/07	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k: sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru Opatření v návaznosti na Akční plán v oblasti DPH – Směrem k jednotné oblasti DPH v EU – Čas přijmout rozhodnutí [COM(2017) 566 final]; návrhu nařízení Rady, kterým se mění nařízení (EU) č. 904/2010, pokud jde o certifikované osoby povinné k dani [COM(2017) 567 final – 2017/0248 (CNS)]; návrhu prováděcího nařízení Rady, kterým se mění prováděcí nařízení (EU) č. 282/2011, pokud jde o některá osvobození od daně pro plnění uvnitř Společenství [COM(2017) 568 final – 2017/0249 (NLE)]; návrhu směrnice Rady, kterou se mění směrnice 2006/112/ES, pokud jde o harmonizaci a zjednodušení určitých pravidel v systému daně z přidané hodnoty, a která zavádí konečný systém zdanění obchodu mezi členskými státy [COM(2017) 569 final – 2017/0251 (CNS)]	40
2018/C 237/08	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Evropskému parlamentu, Radě, Evropské centrální bance, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o dokončení bankovní unie [COM(2017) 592 final]	46
2018/C 237/09	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k: návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) 2017/825 za účelem navýšení finančního krytí programu na podporu strukturálních reforem a přizpůsobení jeho obecného cíle [COM(2017) 825 final – 2017/0334 (COD)]; návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013 ze dne 17. prosince 2013 o společných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti, Evropském zemědělském fondu pro rozvoj venkova a Evropském námořním a rybářském fondu, o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti a Evropském námořním a rybářském fondu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1083/2006, pokud jde o podporu strukturálních reforem v členských státech [COM(2017) 826 final – 2017/0336 (COD)]	53
2018/C 237/10	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu rozhodnutí Rady o hlavních směrech politik zaměstnanosti členských států [COM(2017) 677 final – 2017/0305 (NLE)]	57
2018/C 237/11	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke společnému sdělení Evropskému parlamentu a Radě o nových podnětech pro partnerství mezi EU a Afrikou [JOIN(2017) 17 final]	66
2018/C 237/12	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o evropské občanské iniciativě [COM(2017) 482 final – 2017/0220 (COD)]	74

I

(Usnesení, doporučení a stanoviska)

STANOVISKA

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

533. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ EHSV, 14. 3. 2018–15. 3. 2018

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Sociálně udržitelná koncepce pro zvyšování životní úrovně, podporu růstu a zaměstnanosti a zajištění bezpečnosti občanů v digitální éře

[průzkumné stanovisko na žádost bulharského předsednictví]

(2018/C 237/01)

Zpravodajka: **Giulia BARBUCCI (IT-II)**

Žádost bulharského předsednictví Rady	dopis ze dne 5. 9. 2017
Právní základ	článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná specializovaná sekce	Zaměstnanost, sociální věci, občanství
Přijato ve specializované sekci	23. 2. 2018
Přijato na plenárním zasedání	15. 3. 2018
Plenární zasedání č.	533
Výsledek hlasování	187/16/10
(pro/proti/zdrželi se hlasování)	

1. Závěry a doporučení

1.1 Všechny politiky zaváděné evropskými, vnitrostátními a místními orgány by stejně jako hospodářskou a environmentální udržitelnost měly zohledňovat i **faktor sociální udržitelnosti**. Nedávné návrhy týkající se **sociálního rozměru** Evropy⁽¹⁾ uvedené v diskusním dokumentu předloženém Evropskou komisí a evropský pilíř sociálních práv představují zcela novou příležitost, jak podpořit udržitelnost opatření zavedených na úrovni EU a na vnitrostátní úrovni v oblasti růstu podporujícího začlenění, zaměstnanosti a sociálních politik. EHSV doporučuje, aby se návrhy obsažené ve stávajícím pracovním programu Komise, mimo jiné i balíček pro sociální spravedlnost, iniciativa pro spravedlivé zdanění v digitální éře a reformy HMU, vyznačovaly podporou udržitelnosti **evropského sociálního modelu**.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 81, 2.3.2018, s. 145.

1.2 Bylo by vhodné zvyšovat přesnost **posouzení dopadu opatření** uplatňovaných v sociální oblasti, pokud jde o jejich sociální udržitelnost, a vycházet při tom z již existujících systémů monitorování a ukazatelů. EHSV doporučuje orgánům, aby provedly posouzení existujících a nových nástrojů (počínaje srovnávacím přehledem ukazatelů, který je přiložen k pilíři) a prověřily jejich účinnost, aby se s jejich pomocí mohl s větší přesností měřit dopad navrhovaných politik na občany.

1.3 EHSV poukazuje na obavy, jež vyjádřil Evropský parlament ve svém usnesení z 19. ledna 2017 o evropském pilíři sociálních práv, a souhlasí s tím, že je potřeba aktualizovat stávající pracovní a sociální normy. V této souvislosti Výbor v patřičném okamžiku předloží svůj příspěvek k balíčku předpisů v oblasti sociální spravedlnosti, který je součástí pracovního programu Komise na rok 2018. EHSV rovněž zdůrazňuje, že jsou na trzích práce zapotřebí rámcové podmínky, jež by napomohly novým a rozmanitějším možnostem profesního růstu, zlepšily zaměstnanost a normy pro pracovníky v celé Evropě bez ohledu na jejich smluvní podmínky a podpořily větší konvergenci směrem k lepším pracovním a životním podmínkám, čímž by se také přispělo k odstranění regionálních rozdílů. EHSV podporuje doporučení Evropského parlamentu, aby Komise a sociální partneři navázali spolupráci vedoucí k předložení návrhu rámcové směrnice o důstojných pracovních podmínkách ve všech formách zaměstnání, jež rozšíří působnost stávajících minimálních norem na nové druhy pracovních poměrů.

1.4 EHSV uznává jasnou souvislost mezi **konkurenceschopností, produktivitou a sociální udržitelností**: všichni aktéři musí podporovat **růst podporující začlenění** a zabezpečovat příznivé podmínky pro podniky s cílem vytvářet stále větší množství lepších pracovních míst. Práce je i nadále hlavním faktorem při tvorbě blahobytu a bohatství, ale je třeba opětovně nastolit zásadu, že spravedlivější společnost lze vytvořit pouze generováním udržitelnějšího růstu lépe podporujícího začlenění a tvorbou pracovních míst s cílem zajistit pro občany **důstojné pracovní podmínky, odpovídající mzdy a důchody a výkon jejich práv**. Konkurenceschopnost, produktivita a pracovní práva jsou zásady, které musí začít opět harmonicky fungovat v definici politik v oblasti pracovněprávních předpisů a sociálních práv.

1.5 Výbor si je vědom, že demokracie může být v ohrožení, pokud lidé, na něž stále značně dopadají důsledky úsporných opatření, nebudou mít prospěch z bohatství vytvářeného růstem a z produktivity vytvářené digitalizací.

1.6 EHSV stejně jako v jiných stanoviscích doporučuje, aby bylo vyvinuto další úsilí za účelem **odstranění regionálních rozdílů** v životních a pracovních podmínkách v Evropské unii. Konvergence směrem na vyšší úroveň nesmí být pouhým sloganem, ale průřezovou zásadou, kterou je třeba zohlednit a dodržovat ve všech politikách EU, počínaje oblastí finanční a hospodářskou. Dokud budou mezi občany EU existovat tak velké rozdíly v platech a v možnosti skutečně požívat sociální práva, nebude skutečná integrace možná. V této oblasti hrají zásadní úlohu **strukturální fondy**, které musí být vždy zaměřeny především na odstranění regionálních rozdílů.

1.7 EHSV vítá iniciativy, jako je záruka pro mladé lidi, cesty prohlubování dovedností a iniciativy, které bojují proti dlouhodobé nezaměstnanosti, a vyzývá orgány EU a vnitrostátní orgány, aby zajistily odpovídající zdroje, které usnadní a urychlí přechod, a **odpovídajícím způsobem zaručily kontinuitu příjmů** ⁽²⁾, zejména u nejvíce znevýhodněných skupin. EHSV kromě toho doporučuje, aby byly vytvořeny řádné podmínky, které zajistí **konkurenceschopnost, tvorbu pracovních míst a hladký přechod mezi pracovními místy** prostřednictvím systému sociálních záchranných sítí a dalších doprovodných opatření, která by zohlednila potřeby pracovníků a podniků.

1.8 EHSV doporučuje sociálním partnerům, aby rozvíjeli inkluzivní kolektivní vyjednávání na všech úrovních, a vyzývá je, aby zvážili nová opatření (a to i v rámci příštího pracovního programu evropských sociálních partnerů) zaměřená na zvýšení přístupu žen k digitálním pracovním místům, aby došlo k **odstranění rozdílů v odměňování žen a mužů**, resolutně se chránilo **mateřství** pomocí příslušných nástrojů a vytvořily se podmínky pro **skutečnou rovnost žen a mužů** v pracovní oblasti. EHSV kromě toho doporučuje orgánům na všech úrovních, sociálním partnerům a organizované občanské společnosti, aby koordinovaně zavedli opatření k zajištění rovného zacházení s muži a ženami ve všech částech společnosti.

1.9 EHSV se dále domnívá, že se sociální udržitelnost opírá o spravedlivé a skutečné možnosti v oblasti **celoživotního vzdělávání** již od raného dětství, zejména v souvislosti s možným vyloučením širokých skupin obyvatel plynoucím z fenoménu **digitálního vyloučení**. EHSV doporučuje subjektům přijímajícím rozhodnutí, aby zvážily opatření zaměřená na snížení nedostatku dovedností v klíčových oblastech digitální ekonomiky, jelikož tyto oblasti mají zásadní význam pro

⁽²⁾ Úř. věst. C 170, 5.6.2014, s. 23.

excelenci a pro zvýšení evropské konkurenceschopnosti. Je rovněž nutné zajistit cestu k digitální gramotnosti těm, jimž vlivem elektronizace hrozí riziko vyloučení ze sociálních práv a služeb, zejména pokud jde o základní práva a služby. EHSV doporučuje sociálním partnerům a orgánům, aby ve spolupráci s organizovanou občanskou společností včas zavedli příslušná opatření. Veřejné orgány na všech úrovních musí zajistit dostupnost řádné digitální infrastruktury, díky níž poroste míra začlenění, aby se odstranily případné nerovnosti mezi územními celky a prostředími.

2. Koncepte sociální udržitelnosti v éře digitalizace a globalizace

2.1 Cílem tohoto průzkumného stanoviska je provést analýzu problematiky sociální udržitelnosti pomocí **holistického přístupu**, počínaje její definicí až po dopady politických kroků v sociální, pracovní a ekonomické oblasti.

2.2 Účinky **globalizace**, tíživé dědictví **hospodářské krize**, **klesající porodnost** a z ní plynoucí **stárnutí evropské populace** a **slabý růst**, kterým se vyznačuje hospodářství většiny zemí EU, to vše jsou skutečnosti, které dnes hrají klíčovou úlohu při identifikaci kritických míst v sociální oblasti.

2.3 Řada socioekonomických ukazatelů totiž jasně ukazuje, že politiky zaváděné především na úrovni EU a na vnitrostátní úrovni za účelem překonání krize se sice na jedné straně snažily zabránit nestabilitě plynoucí z globálních faktorů, ale na druhé straně příliš často **prohloubily nerovnost** a vytvořily **novou nerovnováhu** mezi sociálními vrstvami, pohlavími a generacemi, a to i ze zeměpisného hlediska. Je tedy nutné, aby orgány – ve spolupráci se sociálními partnery a organizovanou občanskou společností – reagovaly na všech úrovních s cílem navrhnout politiky založené na opatřeních, jejichž cílem je tuto nerovnováhu a nerovnost odstranit, zejména zvýšením zaměstnanosti na základě trvalého růstu lépe podporujícího začlenění.

2.4 Koncepte udržitelnosti se skládá z tří základních prvků: **environmentální, ekonomické a sociální** udržitelnosti. Tyto tři složky jsou zahrnuty v evropských smlouvách a tvoří základ koncepte udržitelného rozvoje, o kterou se opírá Agenda OSN pro udržitelný rozvoj 2030 a jejích 17 cílů udržitelného rozvoje. Eurostat ve svém mapování pokroku v plnění cílů udržitelného rozvoje v EU z roku 2017 uvádí, že sice došlo k výraznému pokroku v celkovém plnění environmentálních cílů (cíl 7 – dostupné a čisté energie, cíl 12 – odpovědná výroba a spotřeba, cíl 15 – život na souši, cíl 11 – udržitelná města a obce), ale že **pokrok v plnění cílů se sociálnějším rozměrem je jen mírný** (cíl 4 – kvalitní vzdělání, cíl 5 – rovnost mužů a žen, cíl 8 – důstojná práce a ekonomický růst, cíl 1 – konec chudoby, cíl 2 – konec hladu, cíl 10 – méně nerovností).

2.5 I když se v zásadě shodneme na přijetí **definice sociální udržitelnosti** jako schopnosti zajistit podmínky lidského blahobytu (bezpečnost, zdraví, vzdělávání, demokracie, účast, spravedlnost) rovnoměrně rozdělené po všech třídách a pohlavích, je třeba upřesnit, že jde o koncepci, kterou lze specifikovat různým způsobem podle kontextu, v němž se používá. Sociální udržitelnost musí být zavedena a uplatňována stejně jako environmentální a ekonomická udržitelnost, a sice za účelem snížení nerovností.

2.6 V definici makroekonomických politik posledních let byla sociální udržitelnost často chybně stavěna do **protikladu s ekonomickou a finanční udržitelností**. Jedním z příkladů jsou strukturální reformy prosazované orgány EU a prováděné vládami členských států po finanční a poté po hospodářské krizi v letech 2007–2008. Ani orgány, ani sociální partneři by neměli stavět udržitelnost do protikladu ke konkurenceschopnosti. Bylo totiž například prokázáno, že podniky, které jsou z tohoto hlediska nejpokročilejší, jsou na mezinárodní úrovni konkurenceschopnější. Evropská unie by kromě toho měla globalizaci nasměrovat k dosažení udržitelného rozvoje ve prospěch podniků i pracovníků.

2.7 Co se týče úlohy podniků, zvláště významné jsou **malé a střední podniky**, a to v dosahování udržitelného růstu podporujícího začlenění, který je současně založen na vytváření důstojných pracovních míst a podpoře konkurenceschopnosti při zohlednění sociální udržitelnosti.

2.8 **Globální Agenda pro udržitelný rozvoj 2030 a jejích 17 cílů** představují rámec, v němž má být zajištěna slučitelnost inovací a udržitelnosti rozvoje prostřednictvím propojení mezi globálními a vnitrostátními iniciativami. Byl totiž vyjádřen jasný názor ohledně **neudržitelnosti stávajícího modelu rozvoje** z environmentálního, ekonomického a sociálního hlediska, který tak překonává myšlenku, že udržitelnost je pouze environmentálním problémem. Prosazuje se **integrována vize** různých rozměrů rozvoje. Provádění agendy vyžaduje rozhodné zapojení všech složek společnosti (institucí, organizované občanské společnosti a výzkumných a vysokoškolských kruhů) a efektivní hodnotící opatření.

2.9 EHSV při několika příležitostech připomněl, že je nutné zajistit silnou vzájemnou závislost mezi finančními a makroekonomickými politikami a sociálními právy, a upozornil na nedodržování těchto práv, jež vede k rostoucím nerovnostem v rámci Unie. Zejména problematika sociální udržitelnosti musí mít jasnou vazbu na probíhající debatu o návrzích týkajících se **budoucí struktury hospodářské a měnové unie** (HMU) a **víceletého finančního rámce** (VFR). Počínaje monitorovacími systémy a již existujícími ukazateli je potřeba nadále zpřesňovat posouzení dopadu opatření zavedených v sociální oblasti, pokud jde o jejich sociální udržitelnost.

2.10 EHSV se domnívá, že jednotlivé orgány budou mít rovněž za úkol posoudit již existující a nové nástroje (např. srovnávací přehled ukazatelů přiložený k evropskému pilíři) a prověřit jejich účinnost, tak aby mohly s určitou přesností měřit dopad politik navrhovaných v oblasti sociálních práv na občany.

2.11 K překonání regionálních rozdílů existujících v EU a v některých případech ještě vyostřených účinky hospodářské krize bude mimo jiné třeba podpořit nové, účinnější **strategie využívání zdrojů** a mobilizovat především evropské strukturální a investiční fondy, které by měly podporovat v první řadě **udržitelný růst a kvalitní pracovní místa**. EHSV se již ve svém stanovisku *Dopady sociálních investic na zaměstnanost a na veřejné rozpočty* ⁽³⁾ vyjádřil pro **evropský plán obnovy a investic** ve výši 2 % HDP a pro výraznější zaměření na sociální investice. Na tento investiční plán budou muset být vyčleněny nové finanční zdroje, které doplní stávající evropské strukturální a investiční fondy.

3. Evropský sociální model: udržitelnost a zlepšení životních a pracovních podmínek

3.1 EHSV se domnívá, že **evropský sociální model** je jedinečným dědictvím evropské identity, neboť prostřednictvím stávajících systémů sociálního zabezpečení zajišťuje vysokou míru sociální ochrany a občanská práva pro všechny. EHSV má tedy zato, že by neměl být zpochybňován, ale naopak posilován. V tomto smyslu je důležité, aby byly politiky EU zaměřeny na **zaručení trvalého zlepšování životních a pracovních podmínek** občanů EU ve všech oblastech, tak jak stanoví Smlouvy již od vytvoření EU.

3.2 Součástí stávajícího pracovního programu Evropské komise jsou takové iniciativy, jako je balíček pro sociální spravedlnost a iniciativa pro spravedlivé zdanění digitální ekonomiky, a projednávají se kromě toho i opatření na reformu HMU. EHSV doporučuje, aby byly tyto návrhy zaměřeny na podporu udržitelnosti evropského sociálního modelu ⁽⁴⁾.

3.3 EHSV se domnívá, že při koncipování politik v oblasti trhu práce je třeba dosáhnout **spravedlivého kompromisu mezi sociální a ekonomickou udržitelností**. V posledním desetiletí vzrostla nerovnost a rozdíly mezi evropskými občany – v přístupu ke službám sociálního zabezpečení či v možnostech přístupu na trh práce, dalším ukazatelem je pak nárůst různých forem atypické práce (jak ve velké míře dokládají statistiky). To vyvolalo nárůst pocitu nejistoty ve vztahu k možnostem zlepšení obecných životních podmínek evropských občanů. Tento pocit je silnější především mezi mladými lidmi a ženami a ve všech vrstvách nejhroženějšího obyvatelstva. Z tohoto pohledu považuje EHSV za důležité podporovat **integraci migrantů do světa práce**, neboť jejich příspěvek do systémů sociálního zabezpečení je v mnoha případech určující pro stabilitu těchto systémů a pro stabilitu sociálních záchranných sítí.

3.4 EHSV poukazuje na obavy, jež vyjádřil **Evropský parlament** ve svém usnesení z 19. ledna 2017 o evropském pilíři sociálních práv, a souhlasí s tím, že je potřeba aktualizovat stávající pracovní a sociální normy. V této souvislosti Výbor v patřičném okamžiku předloží svůj příspěvek k balíčku předpisů v oblasti sociální spravedlnosti, který je součástí pracovního programu Komise na rok 2018. EHSV rovněž zdůrazňuje, že jsou na trzích práce zapotřebí rámcové podmínky, jež by napomohly novým a rozmanitějším možnostem profesního růstu na těchto trzích, zlepšily zaměstnanost a normy pro pracovníky v celé Evropě bez ohledu na jejich smluvní podmínky a podpořily větší konvergenci směrem k lepším pracovním a životním podmínkám. Přispělo by se tím také k odstranění regionálních rozdílů. EHSV podporuje doporučení Evropského parlamentu, aby Komise a sociální partneři navázali spolupráci vedoucí k předložení návrhu **rámcové směrnice** o důstojných pracovních podmínkách ve všech formách zaměstnání, jež rozšíří působnost stávajících minimálních norem na nové druhy pracovních poměrů.

⁽³⁾ Úř. věst. C 226, 16.7.2014, s. 21.

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 51, 17.2.2011, s. 20.

3.5 EHSV analyzoval v mnoha svých stanoviscích fenomén **digitalizace** a jeho dopad na **organizaci práce a na zaměstnanost** ⁽⁵⁾. Neměli bychom se však omezovat na zohledňování digitalizace pouze v souvislosti se zaměstnaností a trhem práce. Stále rozšířenější používání digitálních nástrojů způsobilo dalekosáhlé změny v našem každodenním životě – v osobních a sociálních aspektech, a dokonce i ve vztahu k politice, dobrovolnictví a občanské společnosti. EU by měla podporovat opatření v oblasti vzdělávání od raného dětství a celoživotního vzdělávání, především pokud jde o digitální dovednosti, aby se řešil nesoulad mezi poptávkou po dovednostech a jejich nabídkou. Ve vzdělávacích systémech (včetně vyššího vzdělávání, odborné přípravy a celoživotního učení) se musí směřovat k dosažení špičkové kvality, abychom se dostali do vedoucího postavení v oblasti výzkumu a inovací a aby evropské nápady, výrobky a služby byly konkurenceschopné.

3.6 EHSV v několika svých stanoviscích potvrdil, že je třeba brát v úvahu zejména potřeby **rizikových skupin, pokud jde o sociální zranitelnost**. Je třeba zajistit inkluzivní systémy sociální ochrany, které budou věnovat zvláštní pozornost potřebám zranitelných osob a jejich rodin s cílem zabezpečit důstojné životní podmínky a vytvořit a zachovat pracovní místa odpovídající potřebám jednotlivých osob.

3.7 **Osobám se zdravotním postižením** se věnuje Úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením a Evropská strategie pro pomoc osobám se zdravotním postižením. EHSV doporučuje vyvinout maximální úsilí, aby bylo dosaženo významného pokroku ve všech osmi prioritních oblastech činnosti zaměřených na splnění cílů stanovených v uvedené úmluvě OSN. Těmito oblastmi jsou: dostupnost, účast, rovnost, zaměstnanost, vzdělávání a odborná příprava, sociální ochrana, zdraví a prosazování práv osob se zdravotním postižením na mezinárodní úrovni. Jelikož digitalizace ovlivňuje všechny oblasti našeho každodenního života, Výbor požaduje, aby byla zvláštní pozornost věnována osobám se zdravotním postižením, u nichž existuje velká pravděpodobnost, že na ně digitální transformace bude mít dopad. Evropská unie by měla využít četné možnosti, které se pro osoby se zdravotním postižením nabízejí, aby podpořila jejich zaměstnatelnost a přístup k důstojným pracovním místům, což by zároveň umožnilo, aby tyto osoby přispívaly do systémů sociálního zabezpečení. EHSV proto doporučuje vytvořit předpoklady pro aktivnější využívání nástrojů celoživotního vzdělávání a rekvalifikace osob se zdravotním postižením v nových digitálních profesích.

3.8 EHSV považuje za zásadní začlenit téma sociální udržitelnosti do evropských politik v souvislosti s **mladou generací** a s **budoucností evropského sociálního modelu**. Proti narůstající skepsi mladších generací vůči institucím (jejímž nejnepokojivějším příznakem je velmi vysoká neúčast ve volbách), organizované občanské společnosti, politickým stranám a odborům a zvyšujícímu se příklonu k euroskeptickým hnutím a extrémní pravici je možné bojovat pouze tím, že bude Evropská unie věnovat větší pozornost budoucnosti evropského sociálního modelu a jeho udržitelnosti. EHSV doporučuje orgánům EU a vládám členských států, aby zavedly veškeré iniciativy, jejichž cílem je zvýšení počtu a kvality pracovních míst pro mladé lidi, podpora jejich mobility, záruka důstojné perspektivy v oblasti sociálních dávek a podpora celoživotního vzdělávání a odborné přípravy na všech úrovních. Iniciativy, jako je Erasmus+, záruka pro mladé lidi a veškerá další opatření, která jsou součástí Iniciativy na podporu zaměstnanosti mladých lidí, musí být odpovídajícím způsobem financovány a realizovány.

3.9 EHSV považuje za důležité zajistit **sociální udržitelnost příjmu** jednotlivců, zejména ve věku po ukončení pracovní činnosti. Je důležité, aby systémy sociálních dávek ⁽⁶⁾ zaručovaly důstojné životní podmínky a zabránily pádu lidí pod hranici chudoby. EHSV již v řadě svých stanovisek zdůraznil, že je nezbytné, aby byly penzijní systémy založeny na **mezigenerační solidaritě**. Hlavním zájmem EHSV je zvýšit zaměstnanost, která přispívá k zajištění řádně financovaných systémů sociální ochrany. Přitom je ovšem potřeba respektovat odlišnosti jednotlivých vnitrostátních systémů. Přístup k systémům sociální ochrany by měli mít lidé s jakýmkoliv typem pracovní smlouvy, včetně tzv. nových forem práce spojených s digitalizací, kteří by do těchto systémů měli také přispívat ⁽⁷⁾.

3.10 V nejnovějších iniciativách v oblasti zaměstnanosti věnovala Evropská komise velkou pozornost tématu **přechodu**. Jedním z nejnepokojivějších trendů posledních let je právě prodloužení doby, která uplyne u mladých lidí mezi ukončením studia a první prací, zejména pokud máme na mysli první stále zaměstnání. Situace se navíc zhoršila i pro dlouhodobě nezaměstnané a pro ty, kteří jsou těsně před věkem odchodu do důchodu. EHSV velmi vítá iniciativy, jako je záruka pro mladé lidi, cesty prohlubování dovedností a podpora učňovské přípravy jako hlavního způsobu přístupu k práci prostřednictvím Evropské aliance pro učňovskou přípravu a iniciativy bojující proti fenoménu dlouhodobé nezaměstnanosti. EHSV tedy vyzývá evropské orgány a orgány členských států, aby odpovídajícím způsobem zajistily

⁽⁵⁾ SOC/570 (viz strana 8 v tomto čísle Úředního věstníku); Úř. věst. C 129, 11.4.2018, s. 7; Úř. věst. C 434, 15.12.2017, s. 36; Úř. věst. C 434, 15.12.2017, s. 30; Úř. věst. C 173, 31.5.2017, s. 45; Úř. věst. C 303, 19.8.2016, s. 54; Úř. věst. C 13, 15.1.2016, s. 161; Úř. věst. C 128, 18.5.2010, s. 74.

⁽⁶⁾ Úř. věst. C 13, 15.1.2016, s. 40.

⁽⁷⁾ Úř. věst. C 129, 11.4.2018, s. 7; Úř. věst. C 84, 17.3.2011, s. 38; Úř. věst. C 120, 16.5.2008, s. 66.

náležitě prostředky, které usnadní a urychlí přechod a potřebnou odbornou přípravu, jež **zaručí kontinuitu příjmu**, zejména u nejvíce znevýhodněných obyvatel a u obyvatel, které je obtížné přeškolit, aby se zvýšila jejich zaměstnatelnost. EHSV kromě toho doporučuje, aby byly v zájmu konkurenceschopnosti vytvořeny vhodné podmínky pro podniky a zajistil se hladký přechod mezi pracovními místy prostřednictvím systému sociálních záchranných sítí a dalších opatření v rámci vnější flexibility, která by zohlednila potřeby pracovníků a podniků.

3.11 EHSV se domnívá, že jedním ze základů sociální udržitelnosti je **úplná rovnost žen a mužů**, ale zároveň bere na vědomí, že jak ukazují údaje Eurostatu a mnoho dalších dostupných ukazatelů, je nerovnost v této oblasti stále na nepřijatelné úrovni a představuje nejen porušení zásad rovného zacházení uvedených ve Smlouvách, ale i závažnou překážku pro plný hospodářský rozvoj EU. EHSV proto vítá nedávné iniciativy v této oblasti, počínaje balíčkem opatření Komise zaměřených na sladění soukromého a pracovního života, a doporučuje sociálním partnerům, aby rozvíjeli inkluzivní kolektivní vyjednávání na všech úrovních a aby zvážili nová opatření (mj. v rámci příštího pracovního programu evropských sociálních partnerů) zaměřená na odstranění rozdílů v odměňování žen a mužů, na rozhodnou ochranu mateřství pomocí vhodných nástrojů a na vytvoření podmínek pro skutečnou rovnost žen a mužů v pracovní oblasti. EHSV kromě toho doporučuje orgánům na všech úrovních, sociálním partnerům a občanské společnosti, aby koordinovali kroky při zajišťování **rovného zacházení s ženami a muži** ve všech oblastech společnosti.

3.12 Mnoho studií a výzkumů analyzuje **nová sociální rizika** spojená s dopadem globalizace a digitalizace na svět práce. EHSV sdílí obavy spojené s narůstající fragmentací práce, s robotizací a digitalizací, ale zároveň považuje tyto procesy, jsou-li dobře zvládnuty, za příležitost ke zlepšení pracovních podmínek, k ulehčení některých obtížných úkolů a zjednodušení určitých mimořádně složitých činností.

3.13 V oblasti sociální udržitelnosti hraje důležitou roli i **ochrana spotřebitelů**, jelikož i jejich úloha se vlivem digitalizace mění. Evropské politiky v této oblasti by měly být vždy aktuální, měly by zajistit nástroje účinného řešení spotřebitelských problémů a věnovat zvláštní pozornost změnám, k nimž dochází vlivem digitalizace v odvětvích, jako je doprava, energetika a finanční služby.

3.14 **Nové případy nerovnosti** a sociální rizika v digitální éře by mohly plynout i z fenoménu **digitálního vyloučení**, tedy ze skutečnosti, že některé skupiny občanů nezbytné znalosti v oblasti informatiky a základní digitální gramotnost nutnou pro přístup k (někdy i zásadním) informacím a službám mají, zatímco jiné nikoliv. EHSV se domnívá, že sociální udržitelnost se opírá i o spravedlivé a skutečné možnosti v oblasti celoživotního vzdělávání již od raného dětství. Je to základní předpoklad zejména pro osoby se zdravotním postižením, zvláště pak v nových digitálních profesích. Toto vzdělávání by mělo zohledňovat potenciální vyloučení širokých skupin obyvatelstva (zejména seniorů, občanů, kteří žijí v okrajových oblastech a v chudobě, migrantů, osob s nedostatečnými kvalifikacemi atd.) vyplývající z fenoménu digitálního vyloučení. V digitální éře je nutné zaručit přístup k internetu, zajistit cestu k digitální gramotnosti těm, jimž hrozí nezaměstnanost, a dát jim příležitost požívat sociálních práv a využívat sociálních služeb, zejména pokud jde o základní práva a služby. EHSV doporučuje sociálním partnerům a orgánům, aby ve spolupráci s organizovanou občanskou společností včas zavedli příslušná opatření.

V Bruselu dne 15. března 2018.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

Příloha

Následující pozměňovací návrhy k odstavcům 1.3 a 3.4 byly v průběhu diskuse zamítnuty, obdržely však nejméně jednu čtvrtinu odevzdaných hlasů:

Odstavec 1.3**Změnit:**

„1.3 EHSV poukazuje na obavy, jež vyjádřil Evropský parlament ve svém usnesení z 19. ledna 2017 o evropském pilíři sociálních práv, a souhlasí s tím, že je potřeba aktualizovat stávající pracovní a sociální normy. V této souvislosti Výbor v patřičném okamžiku předloží svůj příspěvek k balíčku předpisů v oblasti sociální spravedlnosti, který je součástí pracovního programu Komise na rok 2018. EHSV rovněž zdůrazňuje, že jsou na trzích práce zapotřebí rámcové podmínky, jež by napomohly novým a rozmanitějším možnostem profesního růstu, zlepšily zaměstnanost a normy pro pracovníky v celé Evropě bez ohledu na jejich smluvní podmínky a podpořily větší konvergenci směrem k lepším pracovním a životním podmínkám, čímž by se také přispělo k odstranění regionálních rozdílů. EHSV přijme stanovisko k návrhu rámcové směrnice o důstojných pracovních podmínkách v Evropské unii.“

Odůvodnění

Bude podáno ústně.

Výsledek hlasování

hlasů pro: 72

hlasů proti: 121

zdrželo se: 9

Odstavec 3.4**Změnit:**

„3.4 EHSV poukazuje na obavy, jež vyjádřil **Evropský parlament** ve svém usnesení z 19. ledna 2017 o evropském pilíři sociálních práv, a souhlasí s tím, že je potřeba aktualizovat stávající pracovní a sociální normy. V této souvislosti Výbor v patřičném okamžiku předloží svůj příspěvek k balíčku předpisů v oblasti sociální spravedlnosti, který je součástí pracovního programu Komise na rok 2018. EHSV rovněž zdůrazňuje, že jsou na trzích práce zapotřebí rámcové podmínky, jež by napomohly novým a rozmanitějším možnostem profesního růstu na těchto trzích, zlepšily zaměstnanost a normy pro pracovníky v celé Evropě bez ohledu na jejich smluvní podmínky a podpořily větší konvergenci směrem k lepším pracovním a životním podmínkám. Přispělo by se tím také k odstranění regionálních rozdílů. EHSV přijme stanovisko k návrhu **rámcové směrnice** o důstojných pracovních podmínkách v Evropské unii.“

Odůvodnění

Bude podáno ústně.

Výsledek hlasování

hlasů pro: 72

hlasů proti: 121

zdrželo se: 9

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Budoucnost světa práce – získávání odpovídajících znalostí a dovedností s cílem vyhovět potřebám budoucích pracovních míst

(průzkumné stanovisko na žádost bulharského předsednictví)

(2018/C 237/02)

Zpravodajka: **Cinzia DEL RIO (IT-II)**

Spoluzpravodajka: **Milena ANGELOVA (BG-I)**

Žádost bulharského předsednictví Rady

dopis ze dne 5. 9. 2017

Právní základ

článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie

Odpovědná specializovaná sekce

Zaměstnanost, sociální věci, občanství

Přijato ve specializované sekci

23. 2. 2018

Přijato na plenárním zasedání

15. 3. 2018

Plenární zasedání č.

533

Výsledek hlasování

218/0/3

(pro/proti/zdrželi se hlasování)

1. Závěry a doporučení

1.1 Postupné a rychle se měnící zavádění nových technologií, digitalizace a robotizace v podnikatelské sféře, ale také ve veřejném sektoru má významný dopad na výrobní systémy, pracovní podmínky a organizační modely trhu práce a na společnost obecně.

1.2 Nová průmyslová revoluce má potenciál zvýšit produktivitu a zlepšit kvalitu života i pracovních míst, pokud ji bude náležitě doplňovat rozumná kombinace politik pro udržitelný růst založený na inovacích a podporující začleňování. Dopad na pracovní místa bude značný: vzniknou nová pracovní místa, jiná se přemění a další budou rychle nahrazena. Kvalitní základní vzdělávání a také na vysokých standardech založená a účinná odborná příprava, celoživotní učení a zvyšování dovedností a získávání dovedností nových budou nezbytnými nástroji k tomu, aby se lidé mohli chopit budoucích pracovních příležitostí a byla podpořena konkurenceschopnost podniků.

1.3 S cílem připravit se a reagovat na tyto rychlé technologické a digitální změny – a s přihlédnutím k zásadě subsidiarity – žádá EHSV Evropskou komisi (EK) a členské státy, aby navrhly cílené politiky a přijaly konkrétní opatření za účelem zlepšení a náležitého přizpůsobení systémů vzdělávání a odborné přípravy, aby společně navrhly vnitrostátní strategie v oblasti kompetencí a aby uznaly právo na odpovídající odbornou přípravu pro lidi a pracovníky všech věkových skupin a ve všech odvětvích, a to tak, že:

- v první řadě zajistí, aby všichni občané EU měli rovný přístup ke kvalitnímu vzdělání v raném věku,
- zřídí nová společná referenční kritéria v oblasti vzdělávání a odborné přípravy s cílem překlenout rozdíly mezi zeměmi EU a posílit soudržnost,
- změní orientaci vzdělávání a odborné přípravy a posílí systémy odborného vzdělávání a přípravy s cílem zajistit rychlé osvojování nutných dovedností,
- podpoří kolektivní vyjednávání a sociální dialog, a to v souladu s vnitrostátními systémy pracovněprávních vztahů, aby bylo možné předvídat vývoj v technické a digitální oblasti, přizpůsobit mu dovednosti a rozvíjet školení na pracovišti,
- budou pobízet k interakci mezi vzdělávacími institucemi a podniky,
- zahájí „ofenzivu“ v oblasti kvalifikací, jež podpoří postupující digitalizaci našich trhů práce,

- vypracují nová opatření – např. pobídky založené na výsledcích, nastavení nových mechanismů monitorování s cílem hodnotit dosažené výsledky, pokud jde o zajišťování digitální a celoživotní odborné přípravy, nebo výměna a šíření nashromážděných osvědčených vnitrostátních postupů, které se týkají přístupu k odborné přípravě a účasti v ní, pracovního volna pro absolvování odborné přípravy atd., na úrovni EU –, a to jak pro uchazeče o zaměstnání, tak pro pracovníky a se zvláštním zřetelem k pracovníkům s nízkou kvalifikací a dospělým pracovníkům,
- zabezpečí poskytování odborné přípravy – jakož i účast na ní – pro všechny způsobem, jež současně zlepší výkonnost podniků a osobní a profesní růst pracovníků a rozšíří tento nárok, aby se vztahoval i na nestandardní pracovní místa ⁽¹⁾. V ideálním případě by mělo být dále posouzeno, zda by takovéto individuální právo na odbornou přípravu mělo být přenositelné, tj. zda by mělo zanikat přechodem k jinému zaměstnavateli nebo do jiné země, či nikoli,
- podniknou kroky s cílem prozkoumat, zda je třeba přijmout opatření k zavedení nároku na placené studijní volno – a pokud ano, jaká –, a zváží, zda by na úrovni EU měla být přijata opatření, která by zajistila, aby se osvědčené postupy v oblasti minimálních norem ohledně nároku na studijní volno staly v některých členských státech běžnou praxí ⁽²⁾,
- zřídí homogenní evropský systém hodnocení a validace neformálního a informálního učení,
- budou investovat na úrovni EU prostřednictvím zvláštních a cílených fondů, aby podpořily přechod, a stanoví pro přidělování těchto finančních prostředků nová kritéria, jež budou založena na výsledcích,
- budou pobízet k výměně pracovníků mezi podniky s cílem podpořit příležitosti pro „výměnu mozků“ a vytvořit platformy pro sdílení informací a osvědčených postupů.

1.4 Úspěšná budoucnost spočívá ve vzájemné doplňkovosti dovedností, a to nejen digitálních, ale také základních, technických a sociálních (tzv. „soft skills“), což vyžaduje účinný systém školství a dobře připravené učitele. V případě „nových forem práce“ – pro něž je typická integrace postupů materiální výroby a digitálních technologií – je nicméně důležité zachovat přístup, který se soustřeďuje na člověka.

1.5 V neposlední řadě pak EHSV žádá EK a členské státy, aby našly způsoby, jak neopomíjet zranitelné osoby, jež nebudou schopny reagovat na změny a na stále náročnější požadavky nové technologické éry, a aby se těmto osobám naopak dostalo pomoci.

2. Úvod

2.1 Digitalizace, automatizace a nové ekonomické modely, jako jsou průmysl 4.0, oběhové hospodářství a ekonomika sdílení, daly vzniknout **novým formám práce**, pro něž je typická integrace postupů materiální výroby a digitálních technologií, které jsou vykonávány offline i online a mají významný dopad na výrobní postupy podniků, organizační modely trhu práce, pracovní podmínky, délku trvání pracovních smluv, poskytování sociální ochrany i pracovněprávní vztahy.

2.2 Nové technologie a digitalizace mají potenciál umožnit lepší osobní život a pracovní podmínky, zlepšit rovnováhu mezi nimi a zvýšit produktivitu, a pokud budou náležitě provázeny přístupem zaměřeným na spravedlivý přechod a rozumnou kombinací politik, mohly by vést k celkově lepší tvorbě pracovních míst, a tím zajistit udržitelný růst založený na inovacích a podporující začleňování. Některá stávající pracovní místa a oblasti činností se rozvinou, některá tradiční pracovní místa zaniknou a další nové činnosti vzniknou. Ve všech odvětvích lze sledovat tři jevy: **vytváření, přeměnu a nahrazování**, a to v různých kombinacích a s různou intenzitou ⁽³⁾.

2.3 Diskuse o tom, zda nové podmínky v oblasti práce povedou k **úbytku, anebo nárůstu pracovních míst**, dosud není u konce. Podle OECD bude narušení modelu zaměstnávání a podnikání v některých odvětvích (výroba, doprava, zdravotnictví, pohostinství, finance a vzdělávání) značné. Až 9 % pracovních míst čelí riziku zániku, jelikož více než

⁽¹⁾ Úř. věst. C 173, 31.5.2017, s. 45.

⁽²⁾ Úř. věst. C 13, 15.1.2016, s. 161.

⁽³⁾ Podle zprávy Evropského střediska pro rozvoj odborného vzdělávání (CEDEFOP). Viz CEDEFOP (2017). *People, machines, robots and skills (Lidé, stroje, roboti a dovednosti)*. Informační přehled.

70 % příslušné pracovní náplně lze automatizovat. Dalších 25 % pracovních míst se přemění, protože lze automatizovat pouze polovinu příslušné pracovní náplně⁽⁴⁾. Současně má digitalizace potenciál vytvořit nová pracovní místa nejen v odvětví průmyslové výroby, ale i ve službách. Výsledky budou záviset na integrovaném politickém programu, na rozhodnutích veřejné správy i na politikách prováděných za účelem vypořádání se s výzvami, které v souvislosti s novými výrobními postupy a obchodními modely vyvstávají, zejména pokud jde o vybavení mladých lidí nezbytnými dovednostmi a o odbornou přípravu a rozšiřování dovedností a získávání nových jak v případě osob hledajících zaměstnání, tak u stávající pracovní síly. Zda tyto nové postupy a digitalizace v konečném důsledku zvýší zaměstnanost, bude záviset na tom, jak úspěšně se podniky a pracovníci v EU **přizpůsobí** technologickému vývoji, jak se podniky spolu se sociálními partnery vyrovnají se zaváděním a používáním technologií a se změnami organizačních struktur, jak bude probíhat odborná příprava pracovníků, a také na míře, do jaké budou EU a členské státy schopny vytvořit **příznivé politické a regulační prostředí** na ochranu zájmů podniků i pracujících⁽⁵⁾. V tomto procesu budou mít zásadní význam úloha a odborné znalosti sociálních partnerů a stěžejní roli bude hrát sociální dialog a kolektivní vyjednávání v souladu s vnitrostátním právem a praxí.

2.4 Výzva spojená s novými formami práce již nesouvisí s potřebou „inovaci a digitalizace“, nýbrž s potřebou zajistit, aby se každému dostalo **náležitěho a kvalitního vzdělání a odborné přípravy**, která bude koncipována tak, že umožní lidem **rychle** získávat nové znalosti, dovednosti a kompetence. Otázkou je, nakolik se nám podaří zajistit, aby se roboti a lidská inteligence vzájemně doplňovali, a jak zachováme jednak přístup soustředující se na člověka spíše než na umělou inteligenci, jednak zavádění digitalizace ve všech hospodářských odvětvích, včetně podnikových hodnotových řetězců⁽⁶⁾.

2.5 Proto je v rámci aktivních politik trhu práce a regulace jednou z nejdůležitějších otázek, jak **přeorientovat vzdělávání, odbornou přípravu a celoživotní učení**, aby byly na straně jedné v souladu s potřebami zaměstnavatelů a trhu práce a na straně druhé směřovaly k vyšší a lepší uplatnitelnosti na trhu práce v rychle se měnícím prostředí, a jak přizpůsobit náplň odborné přípravy a vzdělávání za účelem rozšiřování dovedností a získávání nových, a to i u dospělých pracovníků. Tato výzva se týká stejnou měrou zaměstnavatelů i zaměstnanců a nutí je i orgány působící v oblasti trhu práce, aby vynakládali větší úsilí, pokud jde o **předvídaní, plánování, financování a vytváření strategií**.

2.6 EHSV by rád vyzval Evropskou komisi a členské státy, aby řešily vážný problém, jímž je nárůst počtu lidí, kteří nemají nezbytné vzdělání, v důsledku čehož nestačí tempu změn, a kterým tudíž hrozí **marginalizace**.

3. Současný stav

3.1 Problému dovedností – ať již byly nabyty prostřednictvím počátečního vzdělávání a odborné přípravy, nebo celoživotního vzdělávání – se u orgánů EU i mezinárodních organizací v poslední době dostává značné pozornosti a byl zkoumán z různých úhlů v kontextu rychlých změn, k nimž ve světě práce dochází. V tomto stanovisku jsou používány pouze údaje z **nejnovějších dokumentů** těchto orgánů a organizací.

3.2 Několik těchto dokumentů, o nichž se pojednává níže, zkoumá otázku produktivity a zaměřuje se na dva její faktory: **dovednosti a nové vzorce organizace práce**. Všechny tyto dokumenty se shodují, že jednou z hlavních výzev, které pro trh práce představuje čtvrtá průmyslová revoluce, bude **určit**, které **nové dovednosti** budou pracovníci potřebovat. V nedávné době se diskutovalo o některých návrzích a užitečných osvědčených postupech. EHSV by rád ocenil kampaň e-Skills for Jobs (Elektronické dovednosti pro pracovní místa), která probíhala období 2015–2016, a e-Skills Manifesto (Manifesto elektronických dovedností), který tou dobou zahájila **Evropská komise**. EHSV doporučuje deset základních zásad, jež byly nastíněny, coby vhodné vodítko pro budoucí digitální politiky⁽⁷⁾ a opakuje závěry vyplývající jeho příslušných **stanovisek**⁽⁸⁾ přijatých v nedávné době. Nová agenda dovedností pro Evropu⁽⁹⁾ pak zase podnítila přezkum rámce klíčových kompetencí EU, přičemž významným prvkem tohoto procesu je právě Manifest elektronických dovedností

⁽⁴⁾ OECD (2017). *Future of Work and Skills (Budoucnost světa práce a dovedností)*. Studie předložená na 2. schůzi pracovní skupiny G20 pro zaměstnanost. Únor 2017. Viz s. 8.

⁽⁵⁾ *Prohlášení evropských sociálních partnerů o digitalizaci* přijaté na trojstranné sociální vrcholné schůzce dne 16. března 2016.

⁽⁶⁾ Jak poukazuje CEDEFOP v jednom svém informačním přehledu (viz poznámka pod čarou 1 výše): „Často zmiňovaným tématem je technologická nezaměstnanost, avšak nezaměstnanost bude v digitálním věku záviset na lidské, nikoliv umělé inteligenci.“

⁽⁷⁾ Tyto kompetence jsou uvedeny v *prohlášení z Rigy o elektronických dovednostech* vydaném v březnu 2015, které bylo zveřejněno u příležitosti zahájení kampaně e-Skills for Jobs 2015–2016 a vydání Manifestu elektronických dovedností (srov. závěry z Rigy z června 2015).

⁽⁸⁾ Úř. věst. C 434, 15.12.2017, s. 36; Úř. věst. C 434, 15.12.2017, s. 30; Úř. věst. C 173, 31.5.2017, s. 45; Úř. věst. C 303, 19.8.2016, s. 54; Úř. věst. C 13, 15.1.2016, s. 161; Úř. věst. C 347, 18.12.2010, s. 1; Úř. věst. C 128, 18.5.2010, s. 74; Úř. věst. C 93, 27.4.2007, s. 38.

⁽⁹⁾ Úř. věst. C 173, 31.5.2017, s. 45.

zveřejněný v prosinci 2016 spolu s revizí a aktualizací digitálních kompetencí. EHSV vítá skutečnost, že Evropská komise nedávno přijala dvě významné iniciativy: návrh doporučení Rady o klíčových kompetencích pro celoživotní učení a sdělení o akčním plánu digitálního vzdělávání. ⁽¹⁰⁾ Výbor očekává rychlé provedení pokynů, které obsahují.

3.3 Ve dvou nedávných zprávách **OECD** ⁽¹¹⁾ je zdůrazňována souvislost mezi nerovností v odměňování a používáním počítačů, tj. pozitivní dopad technologické změny na mzdy kvalifikovaných pracovníků – což má nicméně za následek **prohloubení rozdílu ve mzdách** mezi těmito pracovníky a pracovníky s nízkou kvalifikací. Dále jsou zde uvedeny různé příklady nových požadavků na pracovní místa a dovednosti a hovoří se také o **vyšší poptávce** zejména po specializovaných dovednostech v oblasti **IKT**, které jsou nezbytné pro programování, a po obecných a doplňkových dovednostech v tomto odvětví. EHSV rovněž oceňuje nedávnou zprávu OECD „Key issues for digital transformation in the G20“ (Klíčové problémy digitální transformace v zemích skupiny G20), pokud jde o komplexní analýzu politických výzev a doporučení s ohledem na tyto aspekty ⁽¹²⁾, a rád by zdůraznil význam **dobře nastavených pracovních vztahů** pro úspěch politik přijatých v rámci skupiny G20 a na úrovni EU. Z tohoto důvodu EHSV rovněž opakuje závěry a doporučení vyplývající z jeho **nedávných stanovisek a studií**, zejména ty, které se zaměřují na dopady digitalizace na tradiční podniky a odvětví ⁽¹³⁾, potřebu změny pracovních vztahů ⁽¹⁴⁾, problém pracovních podmínek pracovníků v nestandardních zaměstnáních ⁽¹⁵⁾, dopad ekonomiky založené na poptávce („on demand“) ⁽¹⁶⁾, úlohu veřejné správy v oblasti politických opatření a význam celoživotního učení pro budoucnost ⁽¹⁷⁾. OECD vypracovává **novou strategii pro pracovní místa**, jejíž provádění má začít příští rok a v níž bude jedna kapitola věnována dovednostem a digitální propasti. EHSV vyjadřuje určité obavy ohledně nedostatku skutečné přidané hodnoty politických doporučení pro veřejnou správu v rámci projednávaného tématu. Jelikož je však vypracovávání strategie OECD pro pracovní místa stále ještě v přípravné fázi, bude EHSV diskusi v rámci strategie pro dovednost sledovat, a to především s ohledem na summit OECD na téma dovedností, který se uskuteční v příštím červnu, a žádá EK, aby posoudila možnosti nových společných iniciativ.

3.4 **Světové ekonomické fórum** sice podporuje čtvrtou průmyslovou revoluci, avšak varuje před možným rizikem, že by podle některých prognóz mohlo do roku 2020 v 15 hlavních rozvinutých a rozvíjejících se ekonomik zaniknout zhruba 5 milionů pracovních míst, u nichž se v současnosti nepočítá s žádnou náhradou, a nadnáší témata k diskusi, jako jsou **stabilita dovedností, rozdíly mezi ženami a muži v jednotlivých odvětvích a strategie práce** ⁽¹⁸⁾.

3.5 V březnu 2016 požádali evropští sociální partneři Evropskou komisi na **trojstranné sociální vrcholné schůzce**, aby podpořila digitální transformaci ekonomik a trhů práce a aby s nimi spolupracovala s cílem zajistit, že politiky týkající se trhu práce a dovedností budou koncipovány **jak pro podniky, tak pro pracovníky** ⁽¹⁹⁾.

⁽¹⁰⁾ COM(2018) 24 a COM(2018) 22.

⁽¹¹⁾ T. Berger a C. Frey (2016), *Structural Transformation in the OECD: Digitalisation, Deindustrialisation and the Future of Work* (Strukturální transformace v OECD: digitalizace, deindustrializace a budoucnost světa práce), OECD Social, Employment and Migration Working Papers, č. 193, OECD Publishing, Paříž; OECD (2016), *New Skills for the Digital Economy* (Nové dovednosti pro digitální ekonomiku), OECD Digital Economy Papers, č. 258, OECD Publishing, Paříž.

⁽¹²⁾ OECD (2017). *Key issues for digital transformation in the G20* (Klíčové otázky digitální transformace v zemích skupiny G20). Zpráva vypracovaná pro společnou konferenci německého předsednictví G20 a OECD. Seznam doporučení naleznete na stranách 145–149.

⁽¹³⁾ Úř. věst. C 13, 15.1.2016, s. 161.

⁽¹⁴⁾ Úř. věst. C 434, 15.12.2017, s. 30.

⁽¹⁵⁾ Úř. věst. C 303, 19.8.2016, s. 54.

⁽¹⁶⁾ EESC (2017). *Impact of digitalization and the on-demand economy on labour markets and the consequences for employment and industrial relations* (Dopad digitalizace a ekonomiky založené na poptávce na trhy práce a důsledky pro zaměstnanost a pracovní vztahy). Studie vypracovaná výzkumným týmem CEPS.

⁽¹⁷⁾ Úř. věst. C 173, 31.5.2017, s. 45.

⁽¹⁸⁾ Světové ekonomické fórum (2016). *The Future of Jobs. Employment, Skill and Workforce Strategy for the Fourth Industrial Revolution* (Budoucnost pracovních míst. Strategie pro zaměstnanost, dovednosti a pracovní sílu pro čtvrtou průmyslovou revoluci). Global Challenge Insight Report.

⁽¹⁹⁾ Viz poznámka pod čarou 2 výše.

3.6 EHSV podporuje **usnesení** Evropského parlamentu ze dne 16. února 2017 obsahující doporučení Komisi o **občanskoprávních pravidlech pro robotiku** ⁽²⁰⁾. Podporuje zejména ta doporučení, která se týkají **etických zásad** (bezpečnosti osob, zdraví a bezpečnosti, svobody, soukromí, integrity a důstojnosti, sebeurčení a nediskriminace, ochrany osobních údajů a transparentnosti, potřeby modernizace právního rámce Evropské unie s pomocí etických zásad, které jsou v souladu se složitostí robotické problematiky) a **vzdělání a zaměstnanosti** (výzva Komisi, aby poskytovala značnou podporu rozvoji digitálních schopností ve všech věkových skupinách bez ohledu na pracovní status, potřeba probudit ve více mladých ženách zájem o kariéru v digitálním oboru, nutnost začít důsledněji monitorovat a analyzovat střednědobé a dlouhodobé trendy v oblasti zaměstnanosti a zdůraznění důležitosti předvídání změn ve společnosti – zejména z hlediska uplatnitelnosti na trhu práce a flexibility dovedností – a také uznání velkého potenciálu robotiky a umělé inteligence v řadě oblastí).

3.7 V informační zprávě střediska CEDEFOP (Evropské středisko pro rozvoj odborného vzdělávání) „Lidé, stroje, roboti a dovednosti“ ⁽²¹⁾ se navrhuje, že předtím, než dospějeme k závěrům ohledně budoucnosti, je důležité porozumět různým způsobům, jimiž technologie mění svět práce: nahrazování pracovních míst, tvorba nových a jejich přeměna. Pro porozumění rozsahu výzvy, jíž čelíme, je důležité analyzovat podle odvětví dospělé zaměstnance, kteří na svém pracovišti v období 2009–2014 **zaznamenali technologickou změnu** – což v celosvětovém měřítku představuje 43 % dospělých zaměstnanců.

3.8 EHSV by rád připomněl svá dvě **nedávná stanoviska** o nových formách práce ⁽²²⁾ přijatá v červenci minulého roku, zejména s ohledem na význam **sociálního zabezpečení** pro pracovníky podílející se na nových formách práce, jako jsou pracovníci crowdworkingu, a na význam nových druhů pracovního prostředí, důležitost celoživotního učení a potřebu budoucích dovedností, **zásadní úlohu sociálních partnerů a kolektivního vyjednávání** v souladu s vnitrostátním právem a praxí a úlohu občanské společnosti obecně při omezování negativních důsledků těchto rychlých změn a při posilování pozitivních aspektů.

3.9 Zpráva nadace Eurofound (Evropská nadace pro zlepšení životních a pracovních podmínek) „Nestandardní formy zaměstnání: nedávné trendy a budoucí vyhlídka“ ⁽²³⁾, která byla zveřejněna minulý měsíc, má význam z hlediska analýzy nových způsobů práce, ale také – a to především – proto, že bije na poplach, co se týče **sociální ochrany, příjmu a pracovní doby** a nejasného postavení lidí pracujících na základě nestandardních pracovních smluv: EHSV s návrhy nadace Eurofound souhlasí a vyzývá rozhodující činitele, aby těmto problémům, které EHSV zmínil již ve výše uvedených dokumentech, věnovali pozornost.

4. Budoucnost je tady: a) Opatření a návrhy

4.1 V novém, rychle se měnícím světě práce je obtížné teoreticky **určit nová povolání a příslušné dovednosti**. Trh práce, často za účasti podniků a sociálních partnerů, obvykle **předjímá definici** nových profesních profilů podle svých potřeb. **Kolektivní vyjednávání** na všech úrovních – v souladu s vnitrostátním právem a praxí – a **mechanismy pro účast pracovníků** na úrovni podniků jsou významné nástroje, které pomáhají řešit změny potřeb v oblasti dovedností a odborné přípravy s cílem pomoci tyto změny předjímat a posílit inovace.

4.2 Kromě toho EHSV zdůrazňuje skutečnost, že existují **nové metody**, např. analýza dat velkého objemu, které mohou pomoci pochopit **náhlé signály změny** v potřebách trhu práce. Tyto postupy doplňují tradiční prognostické nástroje a jiné prognózy týkající se dovedností a mohou pomoci lépe porozumět rychle se měnící poptávce po dovednostech v souvislosti s rychlým zaváděním nových technologií.

4.3 Vzhledem k šířícím se formám nestandardního zaměstnávání v digitální ekonomice je stále více zapotřebí odpovídající míra regulace, aby sociální ochrana a rovný přístup k odborné přípravě a kvalifikacím v oblasti dovedností byly zabezpečeny pro všechny, i pro pracovníky v nestandardních zaměstnáních ⁽²⁴⁾. Mělo by se dále posoudit, zda by takovéto individuální právo na odbornou přípravu mělo být přenositelné, tj. zda by mělo zanikat přechodem k jinému zaměstnavateli nebo do jiné země, či nikoli.

⁽²⁰⁾ Usnesení Evropského parlamentu ze dne 16. února 2017 obsahující doporučení Komisi o občanskoprávních pravidlech pro robotiku, A8-0005/2017.

⁽²¹⁾ Viz poznámka pod čarou 3 výše.

⁽²²⁾ Úř. věst. C 434, 15.12.2017, s. 36 a Úř. věst. C 434, 15.12.2017, s. 30.

⁽²³⁾ Eurofound (2017). *Non-standard forms of employment: Recent trends and future prospects (Nestandardní formy zaměstnání: nedávné trendy a budoucí vyhlídka)*. Eurofound, Dublin.

⁽²⁴⁾ Úř. věst. C 434, 15.12.2017, s. 30.

4.4 EHSV se domnívá, že je rovněž stěžejní zvýšit účast pracovníků v celoživotním učení a společně s podniky určit náplň školení na pracovišti tak, aby přinášel výhody pracovníkům i podnikům. Rovný přístup pracovníků k učení v souvislosti se zastávaným pracovním místem a k dalšímu odbornému vzdělávání by měl být zajištěn díky investicím do různých programů a nástrojů. Mohl by být využit i potenciál, jež skýtají online a digitální platformy pro učení. Používání těchto platforem by však mělo být schváleno sociálními partnery, přičemž je třeba dodržovat ustanovení týkající se pracovní doby a respektovat volný čas pracovníků. Je důležité uznat, že povaha celoživotního učení může být formální, neformální nebo informální. Jakékoliv učení může přinést přidanou hodnotu, pokud jej příslušné subjekty správně koncipují. Validace neformálního a informálního učení má význam pro rozšíření a potvrzení dovedností a kompetencí dané osoby.

4.5 Zásadní význam má **zapojení pracovníků** do programů týkajících se správného používání technologií v podniku. Tím se zajistí, že pracovníci získají nástroje a odbornou přípravu, díky nimž budou zvládat technologie ve svém oboru, ale také se díky nim budou moci podílet na procesu inovací, díky čemuž se jejich strach ze změn tím, jak o nich budou získávat **povědomí**, promění v otevřenost příležitostem pro osobní a profesní růst.

4.6 EHSV zdůrazňuje význam přijetí konkrétních opatření s cílem pomoci vnitrostátním systémům vzdělávání a odborné přípravy co možná nejrychleji **přizpůsobit své programy**, aby osnovy a systémy založené na získávání pracovních zkušeností mohly lépe reagovat na potřeby trhu práce, a také s cílem zajistit, aby systémy odborné přípravy a vzdělávání byly skutečně dostupné všem občanům, včetně pracovníků, jimž hrozí vyloučení z důvodu nových forem zaměstnávání, jejichž podstatou jsou digitální technologie, jako jsou např. **pracovníci s nízkou kvalifikací, osoby se zdravotním postižením a venkovské obyvatelstvo** v oblastech, kde je míra pokrytí vysokorychlostním internetem mnohem nižší než v metropolitních oblastech. Je tudíž zcela zásadní **zjednodušit** související správní postupy v těch členských státech, v nichž představují zátěž. Za účelem dosažení těchto cílů vyzývá EHSV Komisi a členské státy, aby v rámci procesu evropského semestru přijaly praktická opatření, jako jsou nové mechanismy monitorování na úrovni EU s cílem shromažďovat a hodnotit údaje o výsledcích dosažených na vnitrostátní úrovni, pokud jde o zajištění digitální a celoživotní odborné přípravy, aby stanovily nová referenční kritéria s cílem dosáhnout nových společných základních úrovní vzdělávání a systémů digitálních dovedností na úrovni EU a předejít prohlubování rozdílů mezi zeměmi EU, aby posílily součinnost mezi zeměmi prostřednictvím účasti v sítích elektronické infrastruktury a aby stanovily nová, spolehlivá a na výsledcích založená kritéria pro přidělování finančních prostředků a poskytování pobídek s cílem zlepšit **soudržnost** mezi členskými státy a jejich systémy vzdělávání a odborné přípravy.

4.7 EHSV je skutečně znepokojen, pokud jde o budoucnost **lidí s nízkou kvalifikací** a obecněji o budoucnost **zranitelných skupin** v Evropě. Obává se, že akce „cesty prohlubování dovedností“ v rámci nové agendy dovedností nemusí k řešení problému postačovat. Jak nedávno ukázalo středisko CEDEFOP⁽²⁵⁾, vymezení této velké skupiny sestávající z mnoha různých kategorií znevýhodněných osob je obtížné a této oblasti rozumíme jen velmi málo, čísla jsou však znepokojujivá – například v roce 2015 měl každý čtvrtý dospělý Evropan ve věku 25 až 64 let (asi 64 milionů dospělých) stále pouze nízkou kvalifikaci, přičemž podíl dospělé populace s nízkými kognitivními dovednostmi v oblasti gramotnosti činil 18 % a v oblasti základních početních úkonů pak 20 %. Z údajů střediska CEDEFOP vyplývá, že u této skupiny je méně pravděpodobné, že se zúčastní činností v oblasti učení. Jelikož studie prokázala, že investovat do dovedností se vyplácí, EHSV očekává, že Evropská komise vynaloží větší úsilí, aby zajistila, že zranitelné skupiny, jako jsou **stárnoucí lidé**, budou schopny a povzbuzovány k účasti na **iniciativách zaměřených na učení dospělých** s cílem předejít riziku marginalizace těchto skupin na trhu práce. Rovněž je důležité oslovit pracovníky ve **věkové skupině 55–64 let**, protože u nich je nejmenší pravděpodobnost, že se zapojí do celoživotního učení. EHSV rovněž zdůrazňuje, že je důležité přizpůsobit strojní zařízení a software nových technologií tak, aby je mohly používat i **osoby se zdravotním postižením**.

4.8 Má-li se překlenout digitální propast, je třeba rovněž věnovat zvláštní pozornost **opatřením respektujícím specifika žen a mužů**. Přetrvávající rozdíly mezi muži a ženami v oblasti studia mohou mít za následek to, že ženy budou méně těžit z výhod spojených s novými pracovními příležitostmi v povoláních souvisejících s přírodními vědami, technologiemi, inženýrstvím a matematikou. Větší flexibilita práce může zvýšit zaměstnanost žen, ale mít též negativní dopad na kvalitu jejich pracovních míst⁽²⁶⁾.

⁽²⁵⁾ CEDEFOP (2017). *Investing in skills pays off: The economic and social cost of low-skilled adults in the EU (Investice do dovedností se vyplácí: ekonomické a sociální náklady spojené s dospělými s nízkou kvalifikací v EU)*.

⁽²⁶⁾ OECD (2017). *Going Digital: The Future of Work for Women (Přechod k digitálnímu světu: Budoucnost práce pro ženy)*. Informační dokument o politice v oblasti budoucnosti práce.

4.9 Za této situace rychlých a neustálých změn je mimořádně důležité nabídnout každému řadu různých příležitostí k učení, které mohou vést k osvojení **validních (použitelných) dovedností** pro účely trhu práce (a na trhu práce) v souladu s digitálním rozměrem nového světa, čímž bude každý člověk chráněn před rizikem vyloučení z trhu práce nebo před tím, aby byl odkázán na nejisté formy práce. Očekávání pracovníků a potřeby trhů práce by měly být zohledněny v dostupných systémech vzdělávání a odborné přípravy, aby podniky mohly růst a lidé si mohli najít práci nebo aby se jim dobře dařilo v té stávající, a to v souladu s jejich dovednostmi, očekáváními a kompetencemi. **Aktivní zapojení pracovníků** do programů celoživotního učení a do odborné přípravy v rámci zaměstnání je *condicio sine qua non* pro růst a konkurenceschopnost podniků, uplatnitelnost pracovníků na trhu práce i pro zajištění kvalitních pracovních míst.

4.10 EHSV rovněž zdůrazňuje význam toho, aby bylo ve větší míře poskytováno **celoživotní učení**, jehož cílem je zvýšení výkonnosti podniků a osobní a profesní růst pracovníků, a aby se do něj zapojovalo více lidí. Je třeba přijmout praktická opatření s cílem zabezpečit celoživotní učení, jakož i účast na něm, pro všechny⁽²⁷⁾ – a to podle zjištěných potřeb. Celoživotní učení by mělo být poskytováno na základě náležitého sdílení nákladů a řízení mezi vládami, zaměstnavateli i pracovníky a ve spolupráci s veřejnými a soukromými institucemi a také se sociálními partnery. EHSV by zde rád poukázal na to, že by měly být podniknuty kroky s cílem prozkoumat, zda je třeba přijmout opatření k zavedení nároku na placené studijní volno – a pokud ano, jaká –, a že by se mělo zvážit, zda by na úrovni EU měla být přijata opatření, která by zajistila, aby se osvědčené postupy v oblasti minimálních norem ohledně nároku na studijní volno staly v některých členských státech běžnou praxí⁽²⁸⁾. EHSV zdůrazňuje nutnost „**ofenzivy**“ v **oblasti kvalifikací**, která podpoří postupující digitalizaci našich trhů práce, s cílem poskytnout pobídky pro investice jak na úrovni podniků, tak ve veřejném sektoru, podpořit veřejné a soukromé **investice do odborného vzdělávání a přípravy**.

4.11 EHSV dále zdůrazňuje potřebu zaručit **rovný přístup k digitálním službám** pro všechny, zejména pro starší osoby a osoby se zdravotním postižením, tak aby nové technologické cíle nebyly překážkou, nýbrž skutečnou a významnou příležitostí pro každého, bez diskriminace nebo bariér. Vyzývá Evropskou komisi a členské státy, aby našly nástroje, které zaručí dostatečnou podporu všem v této „nové společnosti“ a současně zajistí, že veřejný sektor bude mít zdroje, jež jsou k reakci na tyto potřeby nezbytné. Obzvláště pro pracovníky, u nichž hrozí, že přijdou o práci v důsledku automatizace, by měla být zajištěna odborná příprava, která jim umožní rekvalifikaci.

4.12 EHSV vyzývá Evropskou komisi a členské státy, aby – a to za účasti sociálních partnerů a jiných organizací občanské společnosti – vypracovaly režimy, které umožní bezplatný přístup k odborné přípravě, poukázky na odbornou přípravu nebo sdílení nákladů pro osoby, jež si nemohou dovolit náklady nést. Pokud pracovníci musí podstoupit další odbornou přípravu, je důležité nalézt **rovnováhu, pokud jde o rozvržení pracovní doby a doby pro učení**, která bude přijatelná pro pracovníka i pro zaměstnavatele. V tomto ohledu EHSV opakovaně upozorňuje na význam zkoumání a sdílení zkušeností ohledně způsobu organizace a poskytování odborné přípravy v různých členských státech, včetně celé řady postupů využívaných na pracovištích a zaměřených na poskytování celoživotního učení v rámci zaměstnání a včetně využívání **pracovního volna na absolvování odborné přípravy** (v některých případech se jedná o volno placené), které by mělo být podporováno a prosazováno v celé EU.

4.13 Klíčová je kvalita investic do **hospodářského růstu podporujícího začlenění** a vytváření **kvalitních pracovních míst**. EHSV proto zdůrazňuje potřebu zajistit **dostatečné zdroje**, které pomohou s přechodem k technologické změně a digitalizaci a které budou řešit naléhavý problém osvojování si náležitých dovedností a kompetencí, a to nejen na úrovni pracovišť, ale také skrze rozvíjení účinných systémů odborné přípravy s cílem zajistit průběžné přizpůsobování se v oblasti dovedností. EHSV považuje za prioritu označit **konkrétní položky financování**, které budou určeny na tento přechod, a zhodnotit nová kritéria pro přidělování finančních prostředků založená na výsledcích.

4.14 EHSV rovněž žádá Evropskou komisi a členské státy, aby jako doplňkový nástroj za účelem přizpůsobení v oblasti kompetencí co možná nejlépe využívaly **strukturální fondy**, zejména Evropský sociální fond, jehož priority týkající se investic do lidského kapitálu musí být potvrzeny a zabezpečeny. Evropská komise a členské státy by společně se zainteresovanými subjekty z řad občanské společnosti měly vypracovat rámec společných kritérií s cílem dosáhnout vzájemného porozumění novým potřebám a cílům v oblasti dovedností, přičemž je třeba zohlednit na jedné straně rozdíly v rámci Evropské unie a mobilitu nejen fyzických osob, ale také rozdíly v pracovní náplni, a na straně druhé požadavky na homogenní úroveň rekvalifikace a zvyšování kvalifikace s cílem podpořit soudržnost mezi zeměmi EU.

⁽²⁷⁾ Sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu – Účinnost a spravedlnost v evropských systémech vzdělávání a odborné přípravy, COM(2006) 481 final.

⁽²⁸⁾ Úř. věst. C 13, 15.1.2016, s. 161.

4.15 Náležitě aktualizované nástroje, jako je **evropský rámec kvalifikací** a provádění **směrnice o odborných kvalifikacích**, jsou užitečné pro transparentnost získaných kvalifikací.

4.16 Pro čtvrtou průmyslovou revoluci jsou pochopitelně velmi důležité digitální dovednosti. V této souvislosti je třeba uznávat novou hodnotu **základních dovedností** (především v matematice, fyzice, chemii a biologii), které se rovněž vyučují v technických a odborných institutech, jakož i pokročilých jazykových dovedností: bez nich nelze učinit další krok směrem k vysoce specializovaným dovednostem v oblasti technologií a informatiky, které jsou nutné pro práci v multikulturním prostředí, v němž jsou klíčovými koncepcemi profesní činnosti digitalizace a robotika.

4.17 Zásadní význam mají **základní znalosti**, neboť třetí kritické myšlení, jež je nezbytné pro výběr zdrojů informací a pro porozumění novým technologiím. Větší pozornost je ovšem třeba věnovat **technickým a odborným dovednostem** i **sociálním dovednostem** (soft skills) – ty první jsou nutné ve výrobních postupech, ty druhé však mohou pracovníkům pomoci zvládat složité a měnící se situace. Úspěšná budoucnost totiž spočívá ve **vzájemné doplňkovosti dovedností**. Zejména co se týče sociálních dovedností (soft skills), je rovněž nutné náležitě **odborně připravit učitele a poskytovatele vzdělávání a odborné přípravy** a pomoci **rodinám**, aby si uvědomily jejich význam.

4.18 EHSV podporuje přístup, jenž klade **silný důraz na sociální dovednosti** (soft skills) – jako je řešení složitých problémů, kritické myšlení, týmová práce, rozpoznání smyslu, inovativní a adaptivní myšlení, kompetence pro multikulturní prostředí, virtuální spolupráce, kognitivní flexibilita atd. –, neboť jsou klíčovými prvky lidského rozvoje a mohou pracovníkům pomoci osvojit si nezávislé myšlení ještě předtím, než od nich bude vyžadováno, aby získali kompetence v digitální oblasti. EHSV navrhuje, aby byla rozvoji těchto dovedností věnována zvláštní pozornost při revizi **evropského rámce klíčových kompetencí**.

4.19 Mladým lidem musí být **ve škole** poskytovány **specializované informace** o světě práce a **obecné informace** o oblasti vzdělávání, odborné přípravy a pracovních příležitostech s cílem poradit jim ohledně jejich dalšího rozvoje a profesní dráhy. V budoucnu však bude zásadní také **celoživotní poradenství**. **Výběr povolání** je zásadním rozhodnutím. Pokud je v tomto období mladým lidem v rámci poradenství ukázána celá škála možného odborného vzdělávání a profesních drah, které mají k dispozici, mohou učinit informované rozhodnutí.

4.20 V závislosti na jejich vazbách na dané území na straně jedné a na jejich poslání na straně druhé nabízejí **školy, univerzity a instituce odborné přípravy** kombinaci nových poznatků a nových způsobů učení. EHSV se domnívá, že je důležité **propojit** jejich roli a činnosti s úlohou ústřední a místní veřejné správy a institucí a rovněž se světem práce. Tento proces je třeba podněcovat a podporovat a současně uznat ústřední roli organizací občanské společnosti a sociálního dialogu, který je třeba rozvíjet počínaje místní a územní úrovní.

4.21 EHSV žádá Komisi, aby dále rozpracovala vznikající aktualizovaný **„rejstřík osvědčených postupů“**, který má potenciál usnadnit celounijní diskusi s cílem určit pokyny a standardy na základě osvědčených postupů v oblasti odborné přípravy.

4.22 Kompetence získané prostřednictvím **neformálního a informálního učení** jsou důležitější než kdy dříve. EHSV ve svém stanovisku z roku 2015 ⁽²⁹⁾ vyzdvihl to, že je zapotřebí učinit nezbytná opatření, aby národní soustavy kvalifikací mohly zajišťovat **validaci** těchto kompetencí (podle doporučení Rady 2012/C 398/01 ⁽³⁰⁾), a zdůraznit zásadní úlohu organizované občanské společnosti v tomto procesu. Díky náležité validaci (sestavující z identifikace, dokumentace, hodnocení a certifikace) budou tyto kompetence přínosem pro trh práce a vyzdvihnou se tak profesní povědomí jednotlivce, tj. znalost vlastních schopností. Je tudíž zásadní pobízet **služby zaměstnanosti** a „soukromé/veřejné agentury“, aby byly v tomto směru mnohem aktivnější. Validace by měla být finančně i jinak dostupná, aby z ní měli prospěch jak zaměstnanci, tak zaměstnavatelé.

4.23 EHSV upozorňuje na deset prioritních opatření **nové agendy dovedností**: iniciativa „cesty prohlubování dovedností“, odborná příprava a vzdělávání coby upřednostňovaná varianta, rámec klíčových kompetencí, koalice pro digitální dovednosti a pracovní místa, evropský rámec kvalifikací, nástroje pro vytvoření dovednostního profilu státních příslušníků třetích zemí, rámec Europass, shromažďování údajů s cílem snížit riziko odlivu mozků, plán pro odvětvovou spolupráci v oblasti dovedností a také doporučení ohledně sledování absolventů – to všechno jsou užitečné nástroje, jak vybavit osoby správnými kompetencemi.

⁽²⁹⁾ Úř. věst. C 13, 15.1.2016, s. 49.

⁽³⁰⁾ Doporučení Rady ze dne 20. prosince 2012 o uznávání neformálního a informálního učení.

4.24 Aby byl přechod spravedlivý a aby aktivní politiky na trhu práce fungovaly, jsou stejnou měrou zapotřebí účinné **služby zaměstnanosti** schopné nejen řídit poptávku a nabídku pracovních míst, ale také nabízet **poradenství a pomoc** osobám hledajícím práci. EHSV vyzývá členské státy, aby investovaly více zdrojů do zlepšení účinnosti a efektivity, ale i kapacity služeb zaměstnanosti a jejich personálu, jakož i do navrhování nástrojů na podporu těch osob, které dosud nejsou na trhu práce. Tímto způsobem by bylo možné nabízet pracovníkům příležitosti, jak oslovit podnikatele, kteří dokážou ocenit jejich hodnotu a kompetence v rámci zdravé, pozitivní spirály profesního růstu a hospodářské soutěže podniků.

4.25 Pokud jde o příležitosti k nalezení zaměstnání, je velmi důležité, aby se EU zabývala problémem tzv. **odlivu mozků**, tj. ztráty vysoce kvalifikovaného lidského kapitálu, k níž dochází v některých členských státech. V ideálním případě by mobilita v Evropě měla podporovat **výměnu mozků** mezi zeměmi, tj. vést k obohacení, které je přínosem pro všechny členské státy. Skutečnost je ovšem odlišná. Některé země EU – především ty západoevropské a severoevropské – jsou pro mobilní pracovníky z nejméně stabilních zemí s nejméně rozvinutými strukturami – zejména východoevropských a jihoevropských – mnohem přitažlivější kvůli větší dostupnosti pracovních míst a svojí schopnosti nabídnout vyšší platy. Příčinou tohoto exodu z výroby do služeb a do výzkumu, ale také jiných oblastí, jako jsou lékařství a odvětví výzkumu, je z definice především tzv. průmysl 4.0. Následkem je značný odliv osob, dovedností a talentů z vysílajících zemí, což vede ke ztrátě konkurenceschopnosti a také ke ztrátě investic do vzdělávání a k ušlým vnitrostátním daňovým příjmům⁽³¹⁾. V některých případech se vysoce kvalifikovaným mobilním osobám nedaří nalézt na trhu práce přijímající země práci odpovídající jejich kvalifikaci a nakonec vykonávají zaměstnání, pro něž jsou překvalifikované. Tomu lze předejít, pokud Evropa podpoří **výměnu pracovníků mezi podniky z různých členských států**. Obecně se dá říci, že je třeba dalšího úsilí na úrovni EU s cílem podpořit **konvergenci směrem k inkluzivnímu hospodářskému růstu založenému na inovacích a doprovázenému tvorbou pracovních míst a k větší sociální soudržnosti**.

4.26 Dalším významným problémem, kterým je třeba se zabývat, je **zdraví a bezpečnost** pracovníků. Technologické inovace pravděpodobně nahradí těžkou a nebezpečnou práci, čímž se kvalita prácelepší, ale mohou se objevit nové patologické jevy, zejména u izolovaných pracovníků (pracujících na dálku). Sociální dialog na evropské a vnitrostátní úrovni a také na úrovni odvětví představuje užitečný nástroj ke zkoumání toho, zda a do jaké míry je třeba **dodatečně chránit** zdraví a soukromý život zaměstnanců v éře všudypřítomné digitální mobilní komunikace a jaká opatření by měla být v tomto ohledu případně přijata. Je tudíž třeba určit prostředky, jimiž lze uvedeným jevům zabránit. Jedním z příkladů je tzv. **„právo na odpojení“**, které bylo nedávno uznáno ve Francii a použito v některých dohodách na úrovni odvětví a podniků v některých zemích EU, dosud však nebylo vyhodnoceno na úrovni EU. Je třeba tento aspekt dále prozkoumat na úrovni Unie, přičemž musí být vzata v potaz nutnost dodržovat ustanovení týkající se pracovní doby a musí být zohledněn nový přístup k rovnováze mezi pracovním a soukromým životem.

4.27 Dalšími záležitostmi prvořadého významu, pokud jde o obeznámenost s nástroji digitalizované odborné přípravy a elektronického učení a s výzvami v oblasti ochrany údajů, jsou v tomto ohledu internet věcí, soukromí a data velkého objemu. Rovněž je vhodné zdůraznit zde úlohu **sdružení spotřebitelů**, protože se mohou účinně podílet na navrhování nových nástrojů, jejichž účelem je řešit zásadní výzvy spojené s potřebou zaručit soukromí lidí, pokud jde o nákup a využívání služeb elektronického učení⁽³²⁾.

5. Budoucnost je tady: b) Příklady osvědčených postupů rekvalifikace a zvyšování kvalifikace pracovníků

5.1 Mezi uznávané osvědčené postupy patří otevřené vzdělávací zdroje (tj. digitální vzdělávací materiály, které jsou dostupné díky licencím umožňujícím jejich opakované použití, úpravu a distribuci) a hromadné otevřené online kurzy (MOOC, tj. otevřené online kurzy koncipované pro učení se na dálku). Tyto postupy vznikly poměrně nedávno, ale nejsou nové, je nicméně důležité rozšířit poradenství a informace o nich. Používání otevřených vzdělávacích zdrojů a kurzů MOOC může být významným nástrojem, jak **zpřístupnit vzdělávání a odbornou přípravu** způsobem, který je nákladově efektivní a umožňuje lidem dosáhnout rovnováhy mezi pracovními povinnostmi a rodinnými závazky.

⁽³¹⁾ Schellinger, A. (2017). *Brain Drain – Brain Gain: European Labour Markets in Times of Crisis (Odliv mozků – zisk mozků. Evropské trhy práce v době krize)*. Projekt nadace Friedrich-Ebert-Stiftung 2015–2017, s. 88.

⁽³²⁾ Úř. věst. C 81, 2.3.2018, s. 102.

5.2 EHSV považuje **evropský rámec pro kompetence v oblasti práce s počítačem nebo internetem** za užitečný nástroj na evropské úrovni: odkazuje na 40 kompetencí, které se používají na pracovištích v oblasti informačních a komunikačních technologií, a používá společnou terminologii pro kompetence, dovednosti, znalosti a úroveň pokročilosti, která je srozumitelná v celé Evropě, včetně požadavků na dovednosti a znalosti pro odborníky, povolání a organizace v oblasti IKT na pěti úrovních pokročilosti, a celý rámec je navržen tak, aby vyhovoval potřebám jednotlivců, podniků i dalších organizací ve veřejném a soukromém sektoru, zejména pak potřebám institucí odborné přípravy a podniků.

5.3 Pokud jde o **odbornou přípravu v rámci podniků**, je za osvědčený postup třeba považovat duální systém odborného vzdělávání v zemích, jako jsou Rakousko, Německo, Dánsko a Nizozemsko, a to s ohledem na zapojení sociálních partnerů do průběžného uzpůsobování systémů odborné přípravy a vzdělávání vzhledem k novému světu práce, v němž jsou hybatelem digitální technologie⁽³³⁾.

5.4 EHSV považuje za příklady osvědčených postupů také španělský systém Fundación Estatal para la Formación en el Empleo (FUNDAE), francouzský systém Organismes paritaires collecteurs agréés (OPCA) a italský systém Fondi Interprofessionali per la Formazione Continua, a to pokud jde o **financování kurzů odborné přípravy na pracovišti**, a je přesvědčen, že významně přispívají k tomu, aby pracovníci drželi v oblasti digitálních dovedností krok s vývojem.

5.5 Obdobně mohou být užitečné také **individuální systémy odborné přípravy**: například ve **Francii** existuje účet pro osobní odbornou přípravu (CPF), pracovní volno pro osoby za účelem absolvování odborné přípravy (CIF), pracovní volno pro posouzení dovedností (CBC) a pracovní volno pro potvrzení získaných zkušeností (CVAE).

5.6 V **Itálii** existují dva druhy pracovního volna pro absolvování odborné přípravy: první je určen k dokončení školního nebo univerzitního vzdělání a pro činnosti v oblasti odborné přípravy, které neorganizuje zaměstnavatel. Druhý druh je určen zaměstnaným i nezaměstnaným osobám a má fungovat jako záruka **práva pracovníků na celoživotní učení**. Způsob, jakým se určí pracovníci, čas, který lze na tyto činnosti vyčlenit, a příjem, který pracovníci obdrží, byly stanoveny v rámci **kolektivního vyjednávání**. Mimoto pak v Itálii existují také **poukázky na odbornou přípravu (voucher formativo)**: jedná se o druh individuálního fondu pro financování činností v oblasti odborné přípravy s cílem posílit uplatnitelnost osob na trhu práce prostřednictvím odborných a inovativních kurzů odborné přípravy.

5.7 **Německo** je jednou ze zemí s nejvyšším podílem pracovní síly na světě a nejnižší mírou nezaměstnanosti. Podle průzkumu OECD není podíl zaměstnaných osob dotčen vysokou úrovní automatizace, protože pracovníci jsou vyškoleni k obsluze robotů a jsou **převezeni na jiné pracovní místo**, pokud je to jejich nahrazeno robotizací. V některých oblastech je však poptávka po zaměstnání nižší a lidé vstupující na trh práce mohou postrádat odbornou přípravu v oblasti digitálních dovedností, která je k nalezení práce nezbytná. Němečtí sociální partneři se rozhodli přijmout **výzvu, již představují inovace**, a zahájili jednání o tom, jak s touto výzvou na trhu práce naložit.

5.8 Ve Francii byl v loňském roce přijat zákon o **právu na odpojení** a v Itálii se o tomto problému diskutuje – je dokonce uznán v některých kolektivních smlouvách.

5.9 EHSV se domnívá, že mladí lidé v prvních fázích školního vzdělávání musí být poučeni nejen o potřebách trhu práce, ale také o **plně aktivním občanství**⁽³⁴⁾. Dalším osvědčeným postupem je začlenění **základního kurzu programování** do výuky v mnoha estonských základních školách.

5.10 Nedávná publikace *Business cooperating with vocational education and training providers for quality skills and attractive future (Spolupráce podniků s poskytovateli odborné přípravy a vzdělávání pro kvalitní dovednosti a lákavou budoucnost)*⁽³⁵⁾, kterou letos vydala Evropská komise, uvádí řadu zajímavých osvědčených postupů používaných v několika členských státech, které by mohly být – po nezbytném přizpůsobení – užitečně využity i jinde:

— rakouský projekt AQUA pro sladění dovedností nezaměstnaných osob s potřebami zaměstnavatelů, zejména malých a středních podniků;

— dánský projekt Coop Food School pro řešení narůstajícího nedostatku pracovníků v potravinářství;

⁽³³⁾ Úř. věst. C 13, 15.1.2016, s. 57; Úř. věst. C 143, 22.5.2012, s. 94.

⁽³⁴⁾ Viz stanovisko EHSV Nová strategie EU v oblasti vzdělávání, odstavec 1.2 (Úř. věst. C 81, 2.3.2018, s. 167).

⁽³⁵⁾ Evropská komise (2017). *Business cooperating with vocational education and training providers for quality skills and attractive future (Spolupráce podniků s poskytovateli odborné přípravy a vzdělávání pro kvalitní dovednosti a lákavou budoucnost)*. Lucemburk, Úřad pro publikace Evropské unie.

- Tech Partnership ve Spojeném království pro účely podpory poskytování pracovníků v digitálních odvětvích;
  - německé duální studijní programy za účelem vyplnění nedostatku kvalifikovaných pracovníků směrem zdola nahoru;
  - italské instituty vysokoškolského technického vzdělávání za účelem zajištění stabilního přísunu dovedností do strategických odvětví na místní úrovni;
  - nizozemský projekt Techwise Twente, který se zaměřuje na instituty odborného vzdělávání a přípravy s cílem zajistit, aby se vyučovaly potřebné dovednosti v odvětví pokročilých materiálů;
  - srbské a německé kooperativní vzdělávání s cílem zlepšit nabídku pracovníků v některých odvětvích, která trpí nedostatkem kvalifikovaných pracovníků;
  - litevský a lotyšský projekt Educate for Business, jehož prostřednictvím byly aktualizovány osnovy programů odborného vzdělávání a přípravy tak, aby byly v souladu s trhem práce;
  - finský Valkeakoski Campus, který díky úzkému dialogu s místními podniky umožňuje studentům odborného vzdělávání a přípravy získat ty správné digitální dovednosti v oblasti automatizace a robotiky;
  - projekt Slovenska, České republiky a Spojeného království Krok vpřed (Step Ahead), který je zaměřen na učitele působící v oblasti odborné přípravy a vzdělávání a zajišťuje, aby se vyučovaly ty dovednosti, které jsou potřebné na trhu práce;
  - španělská Nadace práce ve stavebnictví pro zvyšování úrovně dovedností pracovníků ve stavebnictví a zajištění aktuálních osnov pro počáteční odbornou přípravu;
- a také
- celosvětová iniciativa Nestlé YOUth, která rozvíjí příležitosti pro duální učení a vytváří osnovy společně se školami poskytujícími odborné vzdělávání a přípravu.

Každá z těchto iniciativ se zaměřuje na jeden nebo více aspektů, jako jsou sladění poptávky a nabídky, učení se prací, digitální a podnikatelské dovednosti, mobilita a sociální začleňování.

V Bruselu dne 15. března 2018.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

III

(Přípravné akty)

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

533. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ EHSV, 14. 3. 2018–15. 3. 2018

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Boj proti nezákonnému obsahu on-line – Zvyšování odpovědnosti on-line platforem

[COM(2017) 555 final]

(2018/C 237/03)

Zpravodaj: **Bernardo HERNÁNDEZ BATALER**

Konzultace	Evropská komise, 17. 11. 2017
Právní základ	článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná specializovaná sekce	Jednotný trh, výroba a spotřeba
Přijato ve specializované sekci	9. 3. 2018
Přijato na plenárním zasedání	14. 3. 2018
Plenární zasedání č.	533
Výsledek hlasování	180/4/5
(pro/proti/zdrželi se hlasování)	

1. Závěry a doporučení

1.1 Nezákonný obsah on-line je složitý a horizontální problém, kterým je třeba se zabývat z různých hledisek v závislosti na hodnocení jeho dopadu a na jeho harmonizaci v právním rámci členských států.

Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) zdůrazňuje, že je důležité vytvořit vhodný a vyvážený regulační rámec pro platformy na jednotném digitálním trhu, který by mohl přispět k vybudování důvěry jak u podniků, tak u spotřebitelů obecně, což by umožnilo, aby tyto platformy s důvěrou využívali. Je třeba zaujmout regulační a samoregulační politický přístup, který by byl flexibilní a funkční a přímo by řešil dané výzvy, zejména co se týče postupů určených pro odhalování, vyšetřování, oznamování a odstraňování nezákonného obsahu platforem.

1.2 EHSV se domnívá, že při přijímání kritérií a opatření je nezbytné zachovat soudržnost s tím, co v tomto ohledu stanovil v předchozích stanoviscích. Je třeba vycházet z toho, že to, co je protiprávní off-line, je protiprávní i on-line. EHSV zdůrazňuje, že je důležité zajistit technologickou neutralitu a soudržnost předpisů, které se v obdobných situacích uplatňují on-line i off-line, a to podle nezbytnosti a možností.

1.3 Je nezbytné dosáhnout co nejvyšší rovnováhy mezi omezeními stanovenými pro nezákonný obsah a zárukou základních práv, i pokud jde o různé velikosti a činnosti on-line platforem.

EHSV vyzývá Komisi, aby přijala vhodná opatření proti narůstajícímu výskytu násilných a/nebo diskriminačních zpráv na platformách, a zdůrazňuje, že je důležité chránit zranitelné osoby a děti a potlačovat veškeré formy rasismu, sexismu, podněcování k terorismu a šikany v digitálním prostředí.

1.4 Zejména je nutné zvážit účinnost opatření, jež je třeba přijmout v souvislosti s on-line platformami, jejichž sídla se nacházejí mimo území Evropské unie.

Komise by měla rovněž v co nejvyšší možné míře přezkoumat a systematizovat uvedený nedovolený obsah, aby mohly být brány v úvahu i takové druhy obsahu, které ve sdělení nejsou výslovně uvedeny.

V každém případě by se v následujících kontextech mělo podporovat používání hlavních zásad pro postupy odhalování, vyšetřování, oznamování a odstraňování:

a) za účelem ochrany práv uznaných v mezinárodních úmluvách, např. v úmluvách na ochranu:

- dětí před obsahem on-line, který může být v rozporu s tím, co je stanoveno v Úmluvě o právech dítěte,
- osob se zdravotním postižením před obsahem on-line, který může být v rozporu s tím, co je stanoveno v Úmluvě o právech osob se zdravotním postižením;

b) aby nedocházelo k diskriminaci na základě pohlaví v obsahu on-line, zejména pokud jde o uplatňování zásady rovného zacházení s muži a ženami při přístupu ke zboží a jeho dodávkám a službám a jejich poskytování, a byla zaručena rovnost žen a mužů a lidská důstojnost v reklamě;

c) aby bylo zabezpečeno a zajištěno, že obsah on-line bude v souladu s ustanoveními Digitální agendy, a zvýšila se tak bezpečnost a upevnila práva spotřebitelů v digitální společnosti.

Obsah sdělení by měl uvádět dopad, jenž může mít nezákonný obsah na jednotný trh, aby mohla být přijata preventivní opatření nezbytná pro jeho další fungování v souladu se zásadami, na nichž je vybudován.

1.5 Předložení tohoto sdělení, které obecně nabízí vhodné řešení, jak se vypořádat s existencí nezákonného obsahu na on-line platformách, je považováno za velmi prospěšnou iniciativu ze strany Evropské komise. Za tímto účelem je třeba uvažovat o možnosti přezkoumat obsah směrnice o elektronickém obchodu, směrnice o nekalých obchodních praktikách a směrnice o klamavé a srovnávací reklamě, přičemž by se kromě dalších kritérií vycházelo z pravidel, která by byla platná i v budoucnu, byla by technologicky neutrální a zásadním způsobem by podporovala rozvoj evropských platforem, aby hospodářské subjekty získaly jistotu a neomezoval se přístup k digitálním službám.

2. Souvislosti

2.1 On-line platformy jsou poskytovatelé služeb působící v informační společnosti, kteří fungují jako zprostředkovatelé v rámci daného digitálního ekosystému. Zahrnují širokou škálu subjektů z mnoha oblastí hospodářské činnosti, jako je elektronický obchod, sdělovací prostředky, vyhledávače, ekonomika sdílení, nezisková činnost, poskytování kulturního obsahu nebo sociální sítě. Nemají jasnou ani přesnou definici a stanovit ji je vzhledem k jejich neustále se vyvíjející povaze obtížné. V současnosti hrají důležitou roli na vnitřním trhu, která se v budoucnu ještě zvýší.

2.2 Komise se již zabývala tématem on-line platforem ve vztahu k jednotnému digitálnímu trhu⁽¹⁾, přičemž uznala, že účinná stimulace inovací v těchto hospodářských oblastech a současně přiměřená ochrana oprávněných zájmů spotřebitelů a uživatelů jsou nejdůležitějšími výzvami, které dnes EU řeší, aby zajistila svou budoucí konkurenceschopnost ve světě. Proto uvažovala o revizi směrnic o telekomunikacích, soukromí a elektronických komunikacích, pokud jde o postavení OTT on-line komunikačních služeb.

⁽¹⁾ COM (2016) 288 final ze dne 25. května 2016, sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – On-line platformy a jednotný digitální trh – Příležitosti a výzvy pro Evropu.

2.3 EHSV se k tomuto sdělení již vyjádřil⁽²⁾, přičemž zdůraznil, že řada on-line platforem je významným prvkem ekonomiky sdílení, a opět potvrdil své závěry o ekonomice sdílení, zvláště pak o ochraně spotřebitelů, zaměstnanců a osob samostatně výdělečně činných. Poukázal také na to, že je nutné zabývat se rizikem roztržitého právních předpisů, a proto považuje za nezbytné zaujmout v EU soudržný přístup.

2.4 Komise se nyní prostřednictvím tohoto sdělení zabývá tzv. „*bojem proti nezákonnému obsahu on-line*“, přičemž se snaží zvýšit odpovědnost on-line platforem tím, že předkládá soubor pokynů a zásad on-line platforem, které by měly ve spolupráci s vnitrostátními orgány, členskými státy a dalšími příslušnými zúčastněnými subjekty intenzivněji bojovat proti nezákonnému obsahu na internetu.

2.4.1 Snaží se zintenzivnit uplatňování osvědčených postupů v oblasti prevence, odhalování a odstraňování nezákonného obsahu nebo znemožňování přístupu k němu s cílem:

- a) zaručit jeho účinné odstraňování;
- b) posílit transparentnost a ochranu základních práv na internetu;
- c) objasnit platformám jejich odpovědnost za proaktivní kroky směřující k odhalování a odstraňování nezákonného obsahu nebo znemožnění přístupu k němu (tzv. opatření „*milosrdného samaritána*“).

2.4.2 Právní rámec EU tvoří povinné a nepovinné normy, zejména směrnice o elektronickém obchodu⁽³⁾, která harmonizuje podmínky, za kterých mohou on-line platformy využívat výjimku z odpovědnosti za nezákonný obsah, který v rámci celého jednotného digitálního trhu hostují.

2.4.3 V současnosti v EU neexistuje harmonizovaný a soudržný přístup k odstraňování nezákonného obsahu, neboť to, co je nezákonné, určují konkrétní právní předpisy na úrovni EU, jakož i vnitrostátní právní předpisy. Lépe sladěný přístup by v každém případě zvýšil účinnost boje proti nezákonnému obsahu a umožnil by rozvoj digitálního trhu.

2.4.4 Sdělení zkoumá kritéria, která je třeba ustavit, pokud jde o to, jak by si měli on-line platformy, příslušné orgány a uživatelé počínat, aby byli schopni nezákonný obsah rychle a účinně odhalovat. Má za to, že za tímto účelem je třeba systematicky prohlubovat spolupráci s příslušnými orgány v členských státech, přičemž členské státy by měly zajistit schopnost soudů účinně reagovat na nezákonný obsah na internetu, jakož i posílit přeshraniční spolupráci.

2.4.4.1 Také se má za to, že v zájmu rychlejšího a spolehlivějšího odstraňování nezákonného obsahu on-line je třeba zavést mechanismy, které umožní činnost „důvěryhodných oznamovatelů“. Jedná se o specializované subjekty s odbornými znalostmi v oblasti identifikace nezákonného obsahu nebo struktury specializované na odhalování a identifikaci takového obsahu on-line. Komise prozkoumá možnost dohodnout kritéria pro důvěryhodné oznamovatele platná v celé EU.

2.4.4.2 Pokud jde o komunikaci s uživateli, on-line platformy by měly vytvořit snadno přístupný a uživatelsky přívětivý mechanismus, který by jejich uživatelům umožňoval oznamovat obsah, který hostí a který považují za nezákonný.

2.4.4.3 Co se týče zaručení vysoké úrovně kvality komunikace, měly by být zavedeny účinné mechanismy, které usnadní podávání dostatečně přesných a dostatečně odůvodněných oznámení.

2.4.5 Vyhodnocuje se vhodnost ustanovení proaktivních opatření na on-line platformách v souvislosti s výjimkou z odpovědnosti a vzhledem k využití technologií k odhalování a identifikaci nezákonného obsahu.

2.4.6 Odstraňování nezákonného obsahu je další z aspektů, jimiž se zabývá sdělení, které usiluje o vytvoření spolehlivých záruk, jež omezí riziko odstranění obsahu, který není nezákonný. Komise se snaží zajistit, aby byl obsah odstraněn „*neprodleně*“ a stejně tak byla nahlášena trestná činnost donucovacím orgánům. Cílem je také posílit transparentnost pravidel týkajících se obsahu platforem a postupů „*oznamování a přijímání opatření*“.

⁽²⁾ Úř. věst. C 75, 10.3.2017, s. 119.

⁽³⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES o elektronickém obchodu (Úř. věst. L 178, 17.7.2000, s. 1).

2.4.7 Co se týče vytvoření záruk proti nadměrnému odstraňování obsahu a zneužívání systému, Komise zkoumá napadení oznámení a opatření proti oznámením ve zlém úmyslu a protioznámením.

2.4.8 Aby se předešlo tomu, že bude docházet k opětovnému výskytu nezákonného obsahu, zkoumá se možnost zavést opatření, která by odradila uživatele od opakovaného nahrávání nezákonného obsahu stejné povahy a jejichž cílem je účinně zastavit šíření tohoto obsahu, a prosazuje se další využívání a vývoj automatických technologií, jejichž cílem je zabránit opětovnému výskytu nezákonného obsahu na internetu, např. pomocí filtrů automatického opětovného nahrávání.

2.4.9 Sdělení obsahuje pokyny, ale jako takové nemění platný právní rámec ani neobsahuje právně závazná pravidla. Jeho hlavním cílem je nabídnout on-line platformám způsoby, jak nejlépe dostát svým povinnostem ve vztahu k nezákonnému obsahu, který na nich může být umístěn. Kromě toho se snaží šířit osvědčené procesní postupy používané pro různé formy nezákonného obsahu a podpořit užší spolupráci mezi platformami a příslušnými orgány.

3. Obecné připomínky

3.1 EHSV bere na vědomí toto sdělení a vyzývá Komisi, aby vypracovala programy a přijala účinná opatření, která by umožnila vytvořit konzistentní a stabilní právní rámec pro účinné odstraňování nelegálního obsahu. Toto sdělení také považuje za vhodné z hlediska dopadu, který mají v současné době digitální platformy na každodenní život, a rovněž z důvodu rizik, která plynou z jejich vlivu na společnost a z jejich důsledků pro jednotný digitální trh, jehož účelem je zamezit roztržitosti mezi vnitrostátními právními předpisy a odstranit technické, právní a daňové překážky, a tak umožnit podnikům, občanům a spotřebitelům plně využívat digitálních nástrojů a služeb.

EHSV zdůrazňuje, že je třeba, aby on-line platformy bojovaly proti nezákonnému obsahu a nekalým obchodním praktikám (jako je např. další prodej vstupenek za předražené ceny) prostřednictvím právních předpisů doplněných o účinná samoregulační opatření (jako např. prostřednictvím naprosto jasných podmínek využívání a příslušných mechanismů pro identifikaci osob, jež tyto podmínky opakovaně porušují, nebo vytvořením specializovaných týmů pro moderování a monitorování nezákonného obsahu) nebo přijetím hybridních opatření.

3.2 EHSV se domnívá, že by měly být přezkoumány a systematizovány předpokládané případy nezákonného obsahu, aby nedošlo k omezení pouze na obsah, který je uveden ve sdělení (podněcování k terorismu, xenofobní projevy, které veřejně podněcují k nenávisti a násilí, materiál týkající se pohlavního zneužívání dětí). V této souvislosti by bylo možné vzít v úvahu další možné situace, které se týkají šíření jasně škodlivých pomluv, šíření materiálu, jenž porušuje lidskou důstojnost, nebo sexistického obsahu přispívajícího k násilí na základě pohlaví, aniž by měl být sestaven vyčerpávající seznam těchto případů s cílem sjednotit kritéria pro jejich systematizaci.

V následujících kontextech by se tudíž mělo podporovat používání hlavních zásad pro postupy odhalování, vyšetřování, oznamování a odstraňování:

a) za účelem ochrany práv uznaných v mezinárodních úmluvách, např. úmluvách na ochranu:

- dětí před obsahem on-line, který může být v rozporu s tím, co je stanoveno v Úmluvě o právech dítěte,
- osob se zdravotním postižením před obsahem on-line, který může být v rozporu s tím, co je stanoveno v Úmluvě o právech osob se zdravotním postižením;

b) aby nedocházelo k diskriminaci na základě pohlaví v obsahu on-line, zejména pokud jde o uplatňování zásady rovného zacházení s muži a ženami při přístupu ke zboží a jeho dodávkám a službám a jejich poskytování, a byla zaručena rovnost žen a mužů a lidská důstojnost v reklamě;

c) aby bylo zabezpečeno a zajištěno, že obsah on-line bude v souladu s ustanoveními Digitální agendy, a zvýšila se tak bezpečnost a upevnila práva spotřebitelů v digitální společnosti.

3.3 EHSV se zasazuje o to, aby byla posílena opatření proti nezákonnému obsahu on-line, zejména na ochranu nezletilých osob a na odstraňování obsahu souvisejícího s verbálními projevy nenávisti, obsahu podněcujícího k terorismu, a také žádá, aby se zohlednila nutnost, že nesmí docházet k šikaně a násilí vůči zranitelným osobám.

3.4 To platí i přesto, že se pojem nezákonného obsahu v digitálním prostředí z právního hlediska v jednotlivých členských státech liší a liší se i podle jednotlivých osob s ohledem na jejich etický přístup. Je totiž možné uvést příklady, které nejsou tak zřejmé jako ty, na něž odkazujeme výše, a pro něž bude stanovení nezákonného obsahu záviset na výkladu a vyřešení konfliktů, v nichž dochází ke střetu mezi základními právy, jako je například svoboda projevu a další uznaná práva, přičemž je třeba zajistit maximální soulad těchto práv, aby k těmto střetům nedocházelo. Je však třeba zdůraznit, že je důležité zabraňovat šíření falešných zpráv, a EHSV se proto domnívá, že on-line platformy musí uživatelům poskytovat nástroje k oznamování falešných zpráv tak, aby mohli být ostatní uživatelé informováni o tom, že pravdivost daného obsahu je zpochybněna. Kromě toho by on-line platformy mohly vytvářet partnerství s důvěryhodnými oznamovateli, tj. s certifikovanými internetovými stránkami pro ověřování faktů, aby zvýšily důvěru svých uživatelů v platnost on-line obsahu.

3.5 Pro ilustraci doporučuje systematizovat případy údajného nezákonného obsahu tak, aby v co největší možné míře přispěly k jednotnému výkladu v různých členských státech, což usnadní stanovení priorit a jejich posouzení. V této souvislosti navrhuje mimo jiné body vztahující se k těmto aspektům:

- národní bezpečnost (terorismus, korupce, obchod s drogami, obchod se zbraněmi, daňové úniky a praní peněz);
- ochrana nezletilých (pornografie, násilí atd.);
- obchodování s lidmi, prostituce a násilí na základě pohlaví, včetně sexistické reklamy;
- ochrana lidské důstojnosti (podněcování k nenávisti nebo diskriminaci na základě rasy, pohlaví nebo ideologického přesvědčení, ohledně sexuální orientace);
- ekonomická bezpečnost (podvody, pirátství, padělání atd.);
- bezpečnost informací (zločinné vměšování se v oblasti informatiky, poskytování informací k obchodním účelům, obcházení hospodářské soutěže, manipulace s informacemi atd.);
- ochrana soukromí (internetová šikana, únik a využití osobních údajů, zásah do osobní komunikace, zásah do osobní geolokalizace atd.);
- ochrana pověsti (pomluva, neoprávněná srovnávací reklama atd.);
- duševní vlastnictví.

3.5.1 Stejně tak je nezbytné upřesnit pojem „nezákonného obsahu“ a „nebezpečného obsahu“, aby se zabránilo jejich předpojatému výkladu.

3.6 Zvláštní pozornost by měla být věnována koncentraci ekonomické moci několika digitálních platform, a to z důvodu následků, které s sebou tato koncentrace nese, a rovněž produkování, zpracování a šíření obsahu, který je pouze zdánlivě čistě informativní a zákonný, jelikož účelem tohoto druhu obsahu je utajit nezákonné nebo dokonce nebezpečné prvky.

Rovněž je třeba stejným způsobem zacházet se vším, co souvisí s daty velkého objemu a s přínosy, které on-line platformám plynou z jejich využití.

3.7 Kromě toho je třeba s ohledem na globálnost dotčeného problému upozornit na možnost co nejlépeji a účinně prostudovat a zvážit iniciativy týkající se spolupráce a vzájemnosti v této oblasti, přičemž je třeba věnovat pozornost zásadám, které se týkají například informovanosti, volby, postupného přenosu, bezpečnosti, integrity údajů, přístupu a provedení.

4. Konkrétní připomínky

4.1 Ve vztahu k obecným souvislostem je vhodné zvážit přezkum směrnice o elektronickém obchodu, která byla přijata v roce 2000, a také směrnice o nekalých obchodních praktikách, přijaté v roce 2005, a směrnice o reklamě, přijaté v roce 2006. Zejména je třeba zvážit aspekty týkající se nových hospodářských modelů, které se objevují, a také dalším možným případům, v nichž neexistují tradiční hospodářské vztahy, a v každém případě je nutné posílit systém odpovědnosti za obsah na platformách tak, aby byl v celé Unii harmonizovaný, a odstranit nedostatky v jeho uplatňování. To vše má za účel posílení právní jistoty a zvýšení důvěry podniků a spotřebitelů.

4.1.1 V každém případě je třeba zahrnout opatření namířená proti webovým stránkám, jež porušují daná ustanovení, a poskytnout možnost zablokovat přístup na webové stránky prostřednictvím transparentních metod s náležitými zárukami s cílem zajistit, aby se omezení soustředilo jen na to, co je nezbytné a přiměřené, a aby byli uživatelé informováni o důvodu omezení. Mezi uvedené záruky patří i možnost soudní nápravy.

4.1.2 Co se týče odhalování a identifikace nezákonného obsahu, sdělení stanoví, že je třeba zvážit, že by vnitrostátní soudy a vnitrostátní orgány mohly přijímat preventivní opatření a další opatření za účelem odstranění nelegálního obsahu nebo zablokování přístupu k němu. To musí být doprovázeno opatřeními zformulovanými tak, jak EHSV popsal opatření stanovená v nařízení o spolupráci mezi vnitrostátními orgány příslušnými pro vymáhání dodržování zákonů na ochranu zájmů spotřebitele⁽⁴⁾.

4.2 Stejně tak by bylo potřebné stanovit mechanismy umožňující identifikaci odpovědných osob a způsoby, jak reagovat, jež by umožnily odebrat předběžná a dodatečná povolení, jakož i opatření, která je třeba přijmout u každého případu na základě předchozích událostí a dostupných informací.

4.3 Také by bylo možné podrobně rozebrat aspekty týkající se povolování obsahu, pokud jde o předchozí oznámení. Mohly by se například vytvořit seznamy on-line platform s nezákonným obsahem a rovněž seznamy těch, které rozvíjejí osvědčené postupy, jež byly oficiálně uznány, což by přispělo ke snaze o zlepšení pověsti a důvěry v internet.

Inovace podporují investice do výzkumu, vývoje a zvyšování dovedností pracovníků a mají zásadní význam pro vznik nových nápadů a inovací. Technologické inovace musí být používány pro postupy v oblasti odhalování, identifikace, odstraňování a prevence nedovoleného obsahu, jako jsou zpracování informací a umělá inteligence, používání technologií automatického odhalování a filtrování, ale v konečném důsledku musí být zajištěno, aby osobní rozhodování jednotlivce a jeho jednání dodržovalo základní práva a demokratické hodnoty.

EHSV potvrzuje, že je třeba nalézt rovnováhu mezi dodržováním základních práv a omezeními stanovenými pro nezákonný obsah, a proto zdůrazňuje, že využívání současných technologií pro automatické filtrování představuje neúměrnou zátěž, pokud jde o svobodu zprostředkovatelů vykonávat svou činnost, právo koncových uživatelů na svobodu slova a právo na ochranu osobních údajů. Univerzální řešení, např. automatické filtry pro odstraňování opětovného nahrávání, by neměla být v tomto odvětví zaváděna povinně, aniž by byly vzaty v potaz konkrétní potřeby malých a středních podniků v odvětví IT. Stávající osvědčené postupy v oblasti technologií automatického filtrování ukazují, že je nezbytné systematické zapojování lidského faktoru. Jedná se o systém, kdy konečná, kontextualizovaná rozhodnutí týkající se menšího počtu sporných případů přijímají vždy lidé, aby se snížila pravděpodobnost, že dojde k porušení základního práva na svobodu slova. Musí být zřejmé, že umělá inteligence nesmí místo nás dělat rozhodnutí, která člověk přijímá na základě etických úvah.

4.4 Pokud jde o oznamování, navrhuje se řešit postupy akreditace pro důvěryhodné oznamovatele, a pokud jde o „zajištění vysoké kvality oznámení“, mělo by být posouzeno, zda je vhodné šířit oznamování veřejně.

4.5 Pokud jde o proaktivní opatření, sdělení nepodává jasný návrh proaktivních, preventivních a převýchovných opatření, která by umožnila uplatnit řadu politických iniciativ v tomto ohledu, přičemž toto upřesnění je zásadní pro to, aby byl integrovaným a účinným způsobem zahájen boj proti nezákonnému digitálnímu obsahu.

4.6 Je třeba stanovit opatření pro případy, kdy je třeba přezkoumat přijatá rozhodnutí tak, aby mohla být změněna pomocí navrácení obsahu, který byl odstraněn neoprávněně, nebo pro případy, kdy existují zlé úmysly při posílání určitých zpráv, zejména systémy mimosoudních stížností s kodexem chování, v nichž budou zváženy sankce v případě nedodržení souladu.

EHSV vyzývá k tomu, aby byly vytvořeny účinné systémy pro postupy týkající se vyřizování stížností a řešení sporů, a usnadnil se tak způsob, jak mohou malé a střední podniky a spotřebitelé uplatňovat svá práva.

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 34, 2.2.2017, s. 100.

4.7 Co se týče odstraňování nezákonného obsahu, navrhuje se zvýšit účinnost návrhů pomocí zavedení jasně odrazujícího prvku, jako je veřejné šíření opatření přijatých v rámci odpovídající právní jistoty, neboť to by navíc posílilo normy v oblasti transparentnosti, která je nezbytnou podmínkou pro optimální účinné provedení normativního návrhu.

Je třeba zajistit vysokou úroveň ochrany mezi platformami, spotřebiteli a ostatními hospodářskými subjekty. Je důležité podporovat transparentnost systému a posílení spolupráce mezi platformami samotnými a mezi nimi a orgány, aby se zintenzivnil boj proti nezákonnému obsahu.

4.8 V neposlední řadě musí být konkrétní návrhy zaměřené původně na děti rozšířeny i na jiné zranitelné skupiny dospělých a tyto návrhy by mohly být upraveny v souladu s jejich zranitelností.

V Bruselu dne 14. března 2018.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke zprávě Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Hodnocení programu Copernicus v polovině období (2014–2020)

[COM(2017) 617 final]

(2018/C 237/04)

Zpravodaj: **Mindaugas MACIULEVIČIUS**

Konzultace	Evropská komise, 18. 1. 2018
Právní základ	článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná specializovaná sekce	Jednotný trh, výroba a spotřeba
Přijato ve specializované sekci	9. 3. 2018
Přijato na plenárním zasedání	14. 3. 2018
Plenární zasedání č.	533
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	178/0/2

1. Závěry a doporučení

1.1 Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) vítá dosavadní výsledky programu Copernicus, jež oznámila Komise. Již jsou v provozu velmi přesné družice, které denně odesílají globální kvalitní údaje z monitorování Země.

1.2 EHSV zdůrazňuje, že při posuzování úspěchů programu Copernicus by měly být kromě hospodářského hlediska zohledněny i sociální a environmentální aspekty. EU se zavázala k cílům udržitelného rozvoje, patří se svým jednoznačným a velmi ambiciózním závazkem v rámci COP21 k celosvětovým vůdcům v boji proti změně klimatu a program Copernicus je nejdůležitějším systémem, pokud jde o poskytování jasných měřítek a nástrojů pro měření výkonnosti a úspěchů, a to nejen na úrovni EU, ale i celosvětově.

1.3 Copernicus je ústřední pro oblast změny klimatu, potravinového zabezpečení, veřejného zdraví, zvládnání katastrof, obchodování s lidmi, námořní bezpečnosti atd. EU je vedoucím představitelem v oblasti monitorování a poskytování přesných údajů o změně klimatu, emisích různých plynů, stavu zemědělských a lesních pozemků a námořní situaci. Bez těchto údajů by vědecká obec nemohla těmto záležitostem porozumět a navrhnout způsoby, jak úspěšně řešit změnu klimatu, udržitelně vyrábět potraviny atd.

1.4 Občané Unie nemají skutečný pocit odpovědnosti za program Copernicus ani na něj nejsou hrdí. Nejsou o tomto programu a jeho přínosech informováni, stejně jako mnohdy nemají informace o evropských kosmických programech obecně. Program a jeho činnosti by měly být více viditelné pro hromadné sdělovací prostředky a měly by být otevřené občanské společnosti a aktivním občanům. EHSV považuje za nezbytné zapojit občanskou společnost do vytyčování kosmických strategií a programů.

1.5 Případné uživatelské fórum programu Copernicus by mělo být přístupné zástupcům podniků, spotřebitelů a organizací občanské společnosti. Je nezbytné otevřít uzavřený „klub“ společnosti a vytvořit skutečné **Evropské kosmické společenství**. EHSV prohlašuje, že má zájem a ochotu hrát aktivní úlohu přímo a společně s vnitrostátními organizacemi, které v něm budou zastoupeny, což skýtá obrovský potenciál pro odstranění „chybějících vazeb“, které zjistil projekt EHSV *Vesmír a společnost*.

1.6 Účinnost programu Copernicus by neměla být vyhodnocována pouze na základě hospodářské výkonnosti. Jeho nejvyšší hodnota vychází z jeho environmentálních a sociálních aspektů. Je to nástroj, který je nutný k boji proti změně klimatu, k udržitelnému zajišťování potravin obyvatelstvu na celém světě, k záchraně životů na moři atd. Je to služba, kterou nelze zakoupit od třetích stran z důvodu národní bezpečnosti a současného nedostatku podobně kvalitních služeb jinde. Je naší odpovědí na tyto globální výzvy a naši ochotu je coby vyspělá globální společnost řešit.

1.7 Pro úspěšné využívání dat z programu Copernicus je nanejvýš důležité zapojit malé a střední podniky, mikropodniky, začínající podniky a nezávislé výzkumné pracovníky. Z tohoto sektoru přicházejí nové nápady a nové oblasti využití. Je nezbytné podporovat rozvoj různých iniciativ a rozvíjet nástroje pro konečné uživatele, které vytvářejí přidanou hodnotu. Důležitou úlohu hrál a měl by i nadále hrát program Horizont 2020. Nanejvýš důležitý je přístup k financování prostřednictvím Evropské investiční banky (EIB) a Evropského fondu pro strategické investice (EFISI).

1.8 EHSV vyzývá k ambicióznější podpoře důslednosti a soudržnosti, pokud jde o program Copernicus, a k podpoře informovanosti o něm a využívání jeho nástrojů pro účely veřejné služby různými generálními ředitelstvími na evropské úrovni a vnitrostátními a regionálními orgány na úrovni členských států. Data z programu Copernicus by měla být stanovena jako nezávislá a národní norma na evropské úrovni. Do měření pokroku v této oblasti a přínosů, které poskytuje program Copernicus, by měl být více zapojen Eurostat.

1.9 Místní malé agentury na vnitrostátní úrovni by mohly být dobrým řešením pro šíření dat a programu Copernicus jako nástroje na úrovni vnitrostátních vlád. Vytvoření místních uživatelských skupin, do nichž budou zapojeny místní malé a střední podniky, mikropodniky, začínající podniky a nezávislí výzkumní pracovníci spolu s regionálními vládami, zástupci občanské společnosti, vzdělávacími institucemi a nezávislými veřejnými poradenskými službami a částmi společnosti, které přímo pracují s programem Copernicus, jako jsou zemědělci, lesníci a ekologové, by mohlo přispět k dalšímu rozšíření využívání dat z programu Copernicus a zvýšit jeho výkonnost přizpůsobením vnitrostátním specifickým rysům.

1.10 Nanejvýš důležité je vzdělávání ohledně programu Copernicus. EHSV vítá speciálně navržené magisterské studijní programy, které podporují studenty některých evropských vysokých škol, kteří studují magisterský program v oboru Copernicus. EHSV žádá, aby byl na všech relevantních evropských univerzitách, ve školách poskytujících odbornou přípravu a v institucích poskytujících poradenské služby zaveden specializovaný, ambicióznější program, včetně veškeré příslušné technické podpory pro katedry a oddělení specializující se na program Copernicus. Potenciální využití programu Copernicus by mělo být zavedeno jako samostatné téma ve všech souvisejících studijních oborech, včetně zemědělství a lesnictví, inženýrství, environmentálních a námořních studií atd. Je třeba vzít v úvahu potřeby odborné přípravy stávajících odborníků včetně konečných uživatelů; v této oblasti by mohly vnitrostátní nezávislé a veřejné poradenské služby nabízet zvláštní programy.

1.11 Brzy bude zajištěn rychlý a jednoduchý přístup k datům díky nadcházejícímu uvedení služby přístupu k datům a informacím (DIAS) programu Copernicus do provozu. To odstraní některé zásadní problémy, které se objevily v souvislosti s časem potřebným ke stažení dat z programu Copernicus. EHSV rovněž vyzývá, aby byla urychleně uskutečněna harmonizace a úplná dostupnost dat *in situ*, upravená vnitrostátními právními předpisy. Podmínkami úplného úspěchu programu Copernicus jsou normalizace a interoperabilita.

1.12 Prioritním závazkem EU, pokud jde o udržitelné a společensky prospěšné hospodářství, je odborná příprava kvalifikovaných inženýrů a techniků a vytváření nových pracovních míst a nových odborných dovedností v souvislosti s vývojem aplikací.

1.13 S ohledem na důležité výsledky a jejich kvalitu EHSV doufá, že bude přiznána prioritní evropským nosným raketám. Úspěšné vypuštění, přesnost při provádění programů a dodržování lhůt a flexibilita používání u nových raket Ariane 6 a Vega C by měly odměnit evropský špičkový výzkum dlouhodobými smlouvami. EHSV nesdílí protekcionistické politiky, ale zároveň se domnívá, že evropský průmysl je nutno chránit proti nekalým praktikám prostřednictvím zásady reciprocity.

1.14 Zvláštní pozornost by měla být věnována šíření příležitostí, které se zde otevírají pro zemědělství, lesnictví a rybolov, prostřednictvím cílených osvětových a informačních programů zaměřených na hospodářské subjekty v tomto odvětví. Úspory energie a úspory na hnojivech a pesticidech mohou výrazně zvýšit a zlepšit zemědělskou produkci a ochranu vody. Program Globální monitoring životního prostředí a bezpečnosti (GMES) pro Afriku, který již dosáhl vynikajících výsledků, by měl být podle názoru EHSV posílen a rozšířen i do dalších rozvojových oblastí.

1.15 EHSV vítá model řízení přijatý pro program Copernicus, zejména vytvoření uživatelského fóra, které by mělo být otevřené zástupcům hospodářských subjektů, výzkumných pracovníků a občanské společnosti. Příští nařízení o programu Copernicus by mělo potvrdit současný model rozdělení odpovědnosti podle schopností a rozlišovat mezi technickou odpovědností za vesmírnou složku svěřenou Evropské kosmické agentuře (ESA) a odpovědností za služby svěřenou „pověřeným subjektům“.

1.16 Souběžně se zlepšováním přístupu k datům a jejich kvality je zapotřebí zintenzivnit úsilí o plné zavedení širokopásmového připojení v celé Evropě, zejména ve venkovských a okrajových oblastech, které soukromí provozovatelé často přehlížejí. Aby byly maximalizovány příležitosti, které program Copernicus nabízí, je nezbytné účinně realizovat strategii pro jednotný digitální trh. EHSV tuto iniciativu Evropské komise plně podporuje a naléhavě žádá Parlament a Radu, aby urychlily jednání o konečném schválení opatření, o nichž se stále diskutuje.

1.17 Prioritou je ochrana dat před stále častěji se vyskytujícími útoky a před riziky, která pro vesmírnou infrastrukturu představuje kosmické smetí. EHSV doporučuje posílit bezpečnostní záruky a urychlit programy zaměřené na odstraňování kosmického smetí a družic, které již nejsou v provozu ⁽¹⁾. Evropská komise by měla zvýšit úsilí o dosažení významné mezinárodní dohody

1.18 EHSV se zasazuje o větší zapojení finančního systému a investorů do kosmických činností, což by mohlo zahrnovat i širokou veřejnost prostřednictvím vydávání zvláštních „kosmických dluhopisů“. Zvláštní pozornost by se měla věnovat financování malých a středních podniků a začínajících podniků za účelem vytváření služeb a inovačních aplikací. Nedávné dohody o zmírňování globálního oteplování umožňují nové hospodářské činnosti související s monitorováním emisí.

1.19 EHSV rovněž doporučuje zachovat a případně navýšit financování programu Copernicus, který nejenže vytváří růst a rozvoj, ale také zaručuje Evropě autonomii a nezávislost při správě jejího území a vlastní bezpečnosti a podporuje inovace, výzkum a udržitelný rozvoj.

2. Sdělení Komise

2.1 Kosmická složka programu na období duben 2014 – duben 2017 je v podstatě v souladu s prognózami, s výjimkou zhruba desetiměsíčního zpoždění s vypuštěním družice Sentinel 2B kvůli problémům s ruskou nosnou raketou Rockot. V zájmu minimalizace zpoždění byla družice Sentinel 2B uvedena na oběžnou dráhu nosnou raketou Vega, kterou vyvinula ASI (italská kosmická agentura) ve spolupráci s ESA.

2.2 Data odeslaná pěti družicemi na oběžné dráze dosáhla od března 2017 celkově objemu 12 TB denně, což mnohonásobně překročilo očekávání, stejně jako v případě registrovaných uživatelů úložiště pro bezplatnou distribuci dat, jejichž počet stoupl na 85 000 místo očekávaných 50 000 ⁽²⁾.

2.3 Družice Sentinel 5P byl úspěšně vypuštěna dne 13. října 2017 a jejím úkolem je každodenně poskytovat data o složení naší atmosféry, sledování skleníkových plynů, ozonové vrstvy, oxidu siřičitého a formaldehydu, jakož i vulkanického popela a oxidu uhelnatého.

2.4 Program Copernicus od počátku těžil ze spolupráce s dalšími „příspěvatelskými misemi“, které jsou nezbytné pro data s nejvyšším rozlišením, jež Copernicus nedokáže poskytnout. Tyto mise umožnily, aby projekt začal ještě před tím, než byla vypuštěna první družice Sentinel. Kromě dat z „paralelních“ misí jsou využívány a srovnávány údaje z pozemních, mořských nebo vzdušných čidel *in situ*. Všeobecně uznávaná přesnost dat z programu Copernicus závisí právě na validaci dat, která jsou porovnávaná s daty zaznamenanými čidly *in situ*.

2.5 Copernicus byl od počátku navržen jako uživatelská služba vycházející z potřeb uživatelů. Tento přístup společně s otevřeným a bezplatným používáním dat podporuje jeho rostoucí úspěch u uživatelů služby a hospodářských subjektů.

2.6 Program Copernicus je řízen na základě schopností.

2.6.1 Koordinace a provádění kosmické složky byly delegovány na Evropskou kosmickou agenturu (ESA) a z části na Evropskou organizaci pro využívání meteorologických družic (EUMETSAT).

2.6.2 Služby jsou delegovány na Společné výzkumné středisko (JRC), Evropskou agenturu pro životní prostředí (EEA), Evropské středisko pro střednědobé předpovědi počasí (ECMWF), středisko Mercator Océan, Evropskou agenturu pro pohraniční a pobřežní stráž (FRONTEX), Evropskou agenturu pro námořní bezpečnost (EMSA) a Satelitní středisko Evropské unie. Soulad programu Copernicus s normami programu geoprostorových dat INSPIRE zajišťuje efektivní využití všech dostupných datových zdrojů.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 327, 12.11.2013, s. 38.

⁽²⁾ Dne 17. ledna 2018 bylo registrováno 118 000 uživatelů.

2.7 Komise pozitivně hodnotí dosud dosažené výsledky, dodržování rozpočtových odhadů, růst poptávky uživatelů a spolupráci s orgány a institucemi přispívajícími k řízení služeb.

2.8 Výbor Copernicus, složený ze zástupců členských států, a uživatelské fórum spolupracují s Komisí na celkovém řízení programu.

2.9 Významných výsledků bylo dosaženo v oblasti komunikace a šíření příležitostí, které program Copernicus poskytuje skrze zvláštní programy, jako jsou Copernicus Relays a Copernicus Academies, které mají na starosti zvyšování informovanosti a poskytování místních asistenčních služeb.

2.10 Komise každoročně spojuje síly s agenturou ESA při organizaci soutěže Copernicus Masters zaměřené na stimulování inovací. „Startupový“ program Copernicus zahrnuje také program Copernicus Accelerator, který poskytuje koučink začínajícím podnikům, připravované hackathony Copernicus (40 hackathonů během dvou let) a Inkubační program Copernicus, který během tří let finančně podpoří 60 začínajících podniků.

2.11 Prioritami Komise do budoucna je:

- uvolnit hospodářský potenciál programu Copernicus tím, že se poskytnutá data transformují do inovačních produktů a služeb,
- zajistit budoucí stabilitu programu a bezplatný, úplný a otevřený přístup k datům,
- úplně provést kosmickou strategii pro Evropu, aby bylo možné řešit problematiku změny klimatu a udržitelného rozvoje a monitorovat emise CO₂ a dalších skleníkových plynů, využití půdy a lesů nebo změny v Arktidě,
- posílit bezpečnost, kterou může Copernicus zaručit prostřednictvím kontrol hranic a námořního dohledu.

3. Obecné připomínky

3.1 EHSV vítá dosavadní výsledky programu Copernicus, jež oznámila Komise. EHSV trvale podporuje evropskou politiku pro oblast vesmíru jako celek, a zejména dva hlavní programy Galileo a Copernicus: jeho předchozí stanoviska k této otázce⁽³⁾ jsou ve sdělení Komise rozsáhle zohledněna.

3.2 EHSV má za to, že hlavní cíle programu byly dosaženy a v některých oblastech byly překonány.

3.3 Množství a kvalita dat, která každodenně shromažďují družice, činí Copernicus jedním z předních světových producentů dat, který zajišťuje nezávislost Evropské unie při sledování jejího území a současně poskytuje ostatním částem světa přesná a bezplatná data. Jeho neočekávaný úspěch vedl k některým potížím s řízením datových toků. EHSV doporučuje, aby veřejná úložiště s otevřeným přístupem byla rychle a účinně posílena a aby byly splněny požadavky na vysokorychlostní stahování megadat.

3.4 Nadcházející uvedení systému DIAS do provozu by mělo zajistit snadný přístup a v kombinaci se systémem CORDA (Copernicus Reference Data Access) přinést uživatelům jasné zlepšení množství a kvality dostupných dat. Sama data by měla být posuzována také podle faktoru oblačnosti, protože značnou část existujících dat nelze kvůli oblačnosti úspěšně využít. Výrazně by to snížilo náklady na provoz a amortizační náklady zařízení systému DIAS.

3.5 EHSV zdůrazňuje, že při posuzování úspěchů programu Copernicus by měly být kromě hospodářského hlediska zohledněny i sociální a environmentální aspekty. EU se zavázala k cílům udržitelného rozvoje, patří se svým jednoznačným a velmi ambiciózním závazkem v rámci COP21 k celosvětovým vůdcům v boji proti změně klimatu a program Copernicus je nejdůležitějším systémem, pokud jde o poskytování jasných měřítek a nástrojů pro měření výkonnosti a úspěchů, a to nejen na úrovni EU, ale i celosvětově.

⁽³⁾ Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o vybudování prostorové informační infrastruktury ve Společenství (INSPIRE), (Úř. věst. C 221, 8.9.2005, s. 33); Evropský program pozorování Země (GMES) (Úř. věst. C 339, 14.12.2010, s. 14); Vesmírná složka GMES (Úř. věst. C 44, 11.2.2011, s. 153); Evropský program monitorování Země (GMES) (Úř. věst. C 299, 4.10.2012, s. 72); Zřízení programu Copernicus (Úř. věst. C 67, 6.3.2014, s. 88); Kosmická strategie pro Evropu (Úř. věst. C 209, 30.6.2017, s. 15).

3.6 Navzdory chvályhodným iniciativám Komise a agentur, na něž byly delegovány služby, neexistuje přiměřená a koordinovaná politika komunikace s veřejností o výhodách plynoucích z informací, které program Copernicus poskytuje, proto „Stovky milionů evropských občanů si neuvědomují přínosy vesmíru.“ EHSV opakovaně vyzýval k vytvoření velkého vesmírného portálu věnovaného evropským politikám v oblasti vesmíru jako celku. Toto by mělo být prvním krokem směrem k vytvoření **Evropského kosmického společenství**, které by převzalo pozitivní zkušenosti Evropského společenství uhlí a oceli a jeho model řízení, který byl podnětem ke vzniku Evropského společenství.

3.7 K prioritám evropské kosmické strategie patří podnítit práci a udržitelný růst. Získání přístupu ke zkušenostem a tržním znalostem hospodářských subjektů, inovačních začínajících podniků a odborníků v oblasti zpracování dat a vytváření nových aplikací může přispět k rychlému rozvoji využívání dat, která jsou denně vyprodukována, což má obrovský potenciál s ohledem na pozitivní hospodářské, environmentální a sociální dopady.

3.8 Řízení programu Copernicus bylo konstruktivní, Komisi a zúčastněným agenturám byly svěřeny jednoznačné odpovědnosti. Příští nařízení o programu Copernicus by mělo tuto správnou rovnováhu zachovat a nadále svěřovat odpovědnost za koordinaci kosmické složky agentuře ESA a za řízení služeb „pověřeným subjektům“.

3.9 Rozvoj vesmírných služeb je zásadní pro rozvoj digitálních služeb pro jednotlivce a podniky. Služby programu Copernicus mají také řadu praktických každodenních uplatnění: např. zemědělské podniky v Rakousku zvýšily výnosy o 26 % díky družicovému sledování svých polí; v Nizozemsku stejný systém snížil výdaje na těžbu uhlovodíků, dopravu a logistiku; a několik evropských měst zvýšilo přesnost měření znečištění svého ovzduší o 60 % a zároveň snížilo náklady⁽⁴⁾.

3.10 EHSV vyzývá k urychlení zavádění širokopásmového připojení v celé Evropě, zejména ve venkovských a okrajových oblastech, jak bylo schváleno ve strategii pro jednotný digitální trh.

3.11 EHSV vyzývá Komisi, aby přijala obzvláště silný závazek k šíření dovedností a nových pracovních míst. Z evropských programů by mělo být podporováno vytváření kurzů odborné přípravy. Šíření přesného zemědělství zajistí lepší výnosy díky úsporám vody, hnojiv a pesticidů. Zemědělství 4.0 bude velkou měrou těžit z možnosti využití dat z pozorování půdy a jejich kombinace s geoprostorovými daty a s dalšími technologiemi, které jsou dnes k dispozici. Budou vytvořena nová povolání, jako například územní analytik, kybernetický agronom a vývojář aplikací zaměřených na zmírňování změny klimatu.

3.12 Velkým problémem rychlého rozvoje příležitostí, které evropské kosmické programy otevírají, je otázka financování, zejména pro malé a střední podniky a začínající podniky.

3.13 Další velký problém souvisí s kybernetickou bezpečností, soukromím a bezpečností kosmické infrastruktury. Každodenní život stále více závisí na využívání dat pocházejících z vesmíru. EHSV doporučuje posílit bezpečnostní záruky a urychlit programy zaměřené na odstraňování kosmického smetí a družic, které již nejsou v provozu⁽⁵⁾. EU by měla v zájmu bezpečnosti infrastruktury podporovat významnou mezinárodní dohodu.

3.14 „Otevřít se“ by mělo být novým heslem pro veřejné orgány i soukromý sektor, aby mohla být účast občanské společnosti efektivní. Roztříštěnost informací mezi různými veřejnými a soukromými subjekty znemožňuje zejména malým a středním podnikům, aby se vážně podílely na rozvoji možných využití systému.

3.15 EHSV vítá závěry Evropské rady ze dne 1. prosince 2017, jež jsou ve výrazném souladu s body, které Výbor dlouho zdůrazňuje: zapojení soukromých zúčastněných stran a závazek k úplné informovanosti, dlouhodobá vize s dostatečnými finančními zdroji, rozvoj a podpora inovativních podniků, větší nezávislost Unie a její vedoucí postavení v oblasti kosmických politik, před něž jsou v současné době kladeny výzvy ze strany tradičních i nově vznikajících konkurentů, z potřeb uživatelů vycházející přístup v rámci nevojenské kontroly a řízení programu Copernicus a pokračování bezplatného, otevřeného a přístupného systému.

⁽⁴⁾ Socio-economic impact of Copernicus in the EU by sector (Sociálně-ekonomický dopad programu Copernicus v EU podle odvětví).
⁽⁵⁾ Úř. věst. C 327, 12.11.2013, s. 38.

3.16 V nedávné studii Komise odhaduje přínosy plynoucí z programu Copernicus v období let 2017–2035 na 67 až 131 miliard EUR. Pokračování programu po roce 2021 vytvoří zisky s exponenty mezi 11 a 21 a přispěje k vytvoření 4 000 pracovních míst pro vysoce kvalifikované pracovníky ročně.

3.17 EHSV zdůrazňuje význam programu GMES pro Afriku a úspěch nedávných dohod o spolupráci mezi EU a Komisí Africké unie. Klíčovým rysem rostoucího závazku EU vůči Africe a rozvojovým zemím by měl být přenos velmi užitečných dat z programu Copernicus a technologií pro správu půdy, identifikaci a zachování vodních zdrojů a zvýšení zemědělských výnosů.

4. Konkrétní připomínky

4.1 EHSV potvrzuje svou ochotu podílet se na iniciativách na podporu a šíření opatření s cílem informovat občanskou společnost o socioekonomickém potenciálu a přínosech systému Copernicus, jak to činil projekt „Vesmír a společnost“, který Výbor hodlá i nadále provádět. Propojování úřadů, agentur, veřejných a soukromých společností poskytujících služby a občanské společnosti je klíčem k vynikajícímu úspěchu, který se očekává u aplikací vycházejících ze strategických projektů, jako je Galileo a především Copernicus.

4.2 EHSV sdílí obavy Komise, pokud jde o nedostatečné zapojení uživatelů, kteří nemají spojitost s vesmírem, což je aspekt, který vyžaduje mnohem větší pozornost než doposud. U programu Copernicus by mohla být zopakována pozitivní zkušenost Agentury pro evropský GNSS (GSA) tím, že by odpovědnost za informace a příležitosti poskytované různými službami programu Copernicus byla svěřena jedinému subjektu. Řešením by mohla být nová agentura.

4.3 EHSV se domnívá, že jeden z největších úspěchů programu Copernicus spočívá v tom, že vznikl jako program vycházející z potřeb uživatelů, a zvláště oceňuje jeho model inkluze řízení. Je to poprvé, co se v nějakém strategickém programu Unie uživatelská komunita účastní strategického rozhodování společně s členskými státy, a sice prostřednictvím uživatelského fóra. EHSV doporučuje, aby byli do fóra trvale zapojeni také soukromí uživatelé, které vybrala jejich evropská sdružení, společně s těmi, které jmenují členské státy. EHSV dává na vědomí, že je ochoten se do fóra zapojit. Také na vnitrostátní úrovni by uživatelská fóra měla být otevřena co nejširšímu zapojení občanské společnosti.

4.4 K problémům, které je třeba rychle vyřešit, patří normalizace a interoperabilita dat *in situ*. Tyto problémy vyplývají z různého uplatňování směrnice INSPIRE⁽⁶⁾ a nejednotných právních předpisů na vnitrostátní úrovni. EHSV doporučuje Komisi a členským státům, aby se zavázaly, že rychle zajistí nezbytnou harmonizaci jazyků a postupů pro úplné účinné a bezplatné využívání dat.

4.5 EHSV se domnívá, že je nezbytné zapojit soukromé investory, evropský a mezinárodní finanční systém a investiční fondy. Dobrým řešením by mohlo být vytvoření „kosmických dluhopisů“ zajištěných zárukami, které by mohly poskytnout evropské bankovní instituce, jako je EIB, nebo mezinárodní instituce, jako je Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj (IBRD), u různých projektů týkajících se vesmíru, včetně projektů v rozvojových zemích.

4.6 EHSV se domnívá, že by se měla uplatňovat zásada reciprocity se třetími zeměmi, zejména co se týče využívání nosných raket. Je třeba upřednostnit evropské nosné rakety, které posilují nabídku nadcházejícím vypuštěním nosných raket Ariane 6 a Vega C, což je výsledek evropské spolupráce. Jsou to flexibilní nosiče, které doplní nabídku dostupných možností. Raketa Ariane 5, jež je aktivní od roku 1996 a má za sebou 82 úspěšných startů, bude působit až do roku 2023 a byla vybrána jako nosič teleskopu Jamese Webba, nástupce Hubbleova teleskopu. Na mezinárodním trhu panuje velmi silná hospodářská soutěž a některé společnosti v konkurenčních zemích, v nichž jsou zavedeny protekcionistické politiky, přicházejí s dumpingovými cenami, aby získaly v nadcházejících letech zakázky.

4.7 Kromě hospodářských a sociálních činností považuje EHSV za velmi důležitý příspěvek k boji proti obchodování s lidmi, záchraně migrantů v mimořádném nebezpečí a zajištění vlastních hranic EU účinnými opatřeními pro boj proti terorismu pocházejícímu zejména z válečných oblastí Blízkého východu. Bezpečnost a obrana území jsou reakcí na rostoucí poptávku evropských občanů.

V Bruselu dne 14. března 2018.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

⁽⁶⁾ Směrnice INSPIRE.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke:

**sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru –
Vyvážený systém vymáhání práv duševního vlastnictví, který odpovídá dnešním společenským
výzvám**

[COM(2017) 707 final]

**sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru –
Pokyny k některým aspektům směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES o dodržování
práv duševního vlastnictví**

[COM(2017) 708 final]

**sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru –
Stanovení přístupu EU k patentům, jejichž využití je nezbytné k dodržení technických norem**

[COM(2017) 712 final]

(2018/C 237/05)

Zpravodajka: **Franca SALIS-MADINIER**

Konzultace	Evropská komise, 18. 1. 2018
Právní základ	článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná specializovaná sekce	Jednotný trh, výroba a spotřeba
Přijato ve specializované sekci	9. 3. 2018
Přijato na plenárním zasedání	14. 3. 2018
Plenární zasedání č.	533
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	180/0/3

1. Závěry a doporučení

1.1 Unie inovací je jednou z nejcennějších iniciativ strategie Evropa 2020. K tomu je nezbytné posílit proces evropské inovace podpořením podniků usazených v členských státech.

1.2 Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) souhlasí s cíli Komise, pokud jde o harmonizaci právních systémů a výklad směrnice o dodržování práv duševního vlastnictví ⁽¹⁾ z roku 2004, jejímž účelem je používání opatření, postupů a nápravných opatření nezbytných k zajištění vymáhání práv duševního vlastnictví v občanskoprávním řízení a také stanoví, jak vypočítat odškodnění nositelů práv duševního vlastnictví v členských státech.

1.3 EHSV zdůrazňuje, že je důležité zachovat obecný zájem společnosti jako celku díky spravedlivému rozdělení vytvořené hodnoty mezi různé subjekty práv duševního vlastnictví, aby byla zaručena prosperita Evropy, dodržování práv vlastníků práv duševního vlastnictví, jakož i bezpečnost a zdraví spotřebitelů.

1.4 EHSV podporuje zásady týkající se spravedlivých, přiměřených a nediskriminačních podmínek (přístup „FRAND“ – *fair, reasonable and non-discriminatory*), které souvisejí s patenty, jejichž využití je nezbytné k dodržení technických norem. Výbor se domnívá, že podobné zásady mohou být obdobně provedeny a uplatňovány i v oblasti autorského práva a práv s ním souvisejících, patentů, ochranných známek, vzorů atd.

⁽¹⁾ Úř. věst. L 195, 2.6.2004, s. 16.

1.5 Výbor doporučuje, aby zásady, kterými se řídí technické „normy“, byly doplněny „normami“ společenskými, čímž by byla zaručena rovnováha mezi soukromými subjekty a veřejnými investory, kteří jednají v obecném zájmu.

1.6 Výbor konkrétně požaduje rovnováhu mezi spravedlivým uznáváním práv duševního vlastnictví a rozvojem inovací, které mohou přinést společnosti jako celku skutečný prospěch. Aniž by Výbor hodlal omezit základní právo na vymáhání soukromých práv prostřednictvím právního systému, konstatuje, že pokud stojí zájmy jednotlivce proti obecnému zájmu, musí být vedena arbitráž ve prospěch obrany obecného zájmu.

1.7 EHSV prosazuje regulaci, která by podněcovala mladé výzkumné pracovníky, aby využívali své znalosti a dovednosti k zahájení nových podnikatelských projektů. Členské státy Evropské unie musí především přijmout opatření, jako jsou např. dostupné ceny, jež mladým podnikatelům umožní rozvíjet inovativní projekty.

1.8 EHSV se domnívá, že v boji proti padělání je důležité správně určit ⁽²⁾ zúčastněné strany (podniky, tvůrce, vynálezce, umělce ⁽³⁾, spotřebitele ⁽⁴⁾, zprostředkovatele, „nositele práv“ ⁽⁵⁾ atd.) podle povahy práv duševního vlastnictví (patentová práva, práva týkající se průmyslových vzorů) a dále je důležité, aby tyto strany za účelem stanovení příslušného nositele práv duševního vlastnictví vedly vzájemné konzultace.

1.9 V boji proti padělání je nezbytné zvýšit povědomí spotřebitelů, aby přijali větší společenskou odpovědnost vůči „nehmotnému“ vlastnictví, která je srovnatelná se společenskou odpovědností uplatňovanou u vlastnictví „hmotného“, aniž by to bylo v oblasti autorského práva na úkor jejich práva na „kopírování pro osobní potřebu“. EHSV velice oceňuje mediální kampaně, které vytvořil úřad EUIPO a Evropské středisko pro sledování porušování práv duševního vlastnictví za účelem informování o porušování práv duševního vlastnictví, a bude v budoucnu podporovat návrhy, jejichž cílem bude tyto kampaně posílit a znovu je uskutečnit.

1.10 Domnívá se, že v oblasti veřejného výzkumu je třeba správným způsobem zavést zásadu „otevřeného zdrojového kódu“. Pojem a zásada „otevřeného zdrojového kódu“ jsou uplatňovány ve výzkumných střediscích při vysokých školách a zaslouží si odpovídající právní rámec.

1.11 EHSV podporuje rozšíření úlohy Úřadu Evropské unie pro duševní vlastnictví (EUIPO).

1.12 Za účelem lepšího řešení konfliktů doporučuje EHSV vytvořit evropskou mediační síť, která by fungovala v souladu s rozhodnutími Soudního dvora Evropské unie.

1.13 Výbor souhlasí se všemi doporučeními Komise, která mají za cíl zlepšit mechanismus právního fóra, aby bylo zajištěno lepší dodržování práv duševního vlastnictví.

2. Návrh Komise

2.1 Systémy ochrany práv duševního vlastnictví patří k základním nástrojům inovace a růstu a umožňují **podnikům, tvůrcům a vynálezčům** dosáhnout **návratnosti jejich investic do znalostí a tvořivosti**. Některé studie odhadují, že odvětví velmi intenzivně využívající práv duševního vlastnictví se podílejí přibližně na 42 % HDP EU (což představuje asi 5,7 miliard EUR ročně), vytvářejí 38 % všech pracovních míst a přispívají 90 % k vývozu EU ⁽⁶⁾.

⁽²⁾ COM(2017) 707 final, s. 3, bod 1): „opatření usnadňující zainteresovaným stranám v oblasti práv duševního vlastnictví těžít z jednotného, spravedlivého a účinného systému soudního vymáhání práva v EU“.

⁽³⁾ COM(2017) 708 final, úvod, čtvrtý pododstavec, druhá věta: „To je způsobeno tím, že jelikož směrnice stanoví minimální harmonizaci“ (článek 2 výslovně umožňuje, aby vnitrostátní právní předpisy stanovily prostředky, které jsou pro nositele práv výhodnější).

⁽⁴⁾ COM(2017) 712 final, s. 1, první pododstavec, druhá věta.

⁽⁵⁾ COM(2017) 707 final, s. 4, první pododstavec: „(...) zajišťuje, aby držitelé patentů byli odměňováni za své investice do výzkumu a vývoje a činnosti týkající se normalizace, a tudíž motivováni k poskytování svých nejlepších technologií pro začlenění do norem.“

⁽⁶⁾ Úřad Evropské unie pro duševní vlastnictví (EUIPO), „*Odvětví velmi intenzivně využívající práv duševního vlastnictví a hospodářské výsledky v EU*“, 2016.

2.2 Digitální revoluce přinesla celou řadu nových možností, současně však vystavila práva duševního vlastnictví v EU novým a mnohem závažnějším rizikům, neboť usnadnila online oběh padělaného zboží a obsahu, způsobila nejasnou představu spotřebitelů o tom, co je padělané a co je originální a legální, a ztížila identifikaci pachatelů trestné činnosti. To vedlo k obecnému nárůstu porušování práv duševního vlastnictví.

2.3 **Padělané zboží či nedovolené napodobeniny** představují v současné době 2,5 % celosvětového obchodu, což postihuje především průmysl EU ⁽⁷⁾, zejména v odvětvích, v nichž mají podniky EU **vedoucí postavení ve světě**.

2.4 Současný balíček opatření Komise má za cíl dále zlepšit **uplatňování a prosazování** práv duševního vlastnictví v členských státech EU, na našich hranicích a v mezinárodním měřítku. Balíček zahrnuje:

- sdělení s názvem „Vyvážený systém vymáhání práv duševního vlastnictví, který odpovídá **dnešním společenským výzvám**“ [COM(2017) 707 final];
- sdělení s pokyny, jak uplatňovat směrnici o **dodržování práv duševního vlastnictví**, [COM(2017) 708 final];
- pracovní dokument, který obsahuje hodnocení směrnice o dodržování práv duševního vlastnictví [SWD(2017) 431 final a SWD(2017) 432 final];
- sdělení o stanovení přístupu EU k **patentům, jejichž využití je nezbytné k dodržení technických norem** [COM(2017) 712 final];
- pracovní dokument útvarů Komise o hodnocení memoranda o porozumění o **prodeji padělaného zboží přes internet** [SWD(2017) 430 final].

2.5 Tento balíček obsahuje opatření, která se týkají čtyř hlavních oblastí:

- 1) opatření usnadňující zainteresovaným stranám v oblasti práv duševního vlastnictví **těžít z jednotného, spravedlivého a účinného systému soudního vymáhání práva v EU**;
- 2) opatření na podporu iniciativ vedených **subjekty v daném odvětví** za účelem boje proti porušování práv duševního vlastnictví;
- 3) iniciativy k **posílení pravomocí celních a jiných orgánů** za účelem vymáhání práv duševního vlastnictví;
- 4) opatření ke zvýšení úsilí v boji proti porušování práv duševního vlastnictví ve **světovém měřítku**, a to podporou osvědčených postupů a prohlubováním spolupráce s třetími zeměmi.

3. Obecné připomínky

3.1 Texty navrhované Komisí jsou relevantní a dotýkají se mnoha aspektů v oblasti práv duševního vlastnictví. Účelem návrhů EHSV je stanovit opatření a doporučení, která posílí dodržování práv duševního vlastnictví s ohledem na institucionální mandát EHSV, který se zaměřuje především na sociální a hospodářské aspekty.

3.2 K uvedeným třem dokumentům Komise je třeba přistupovat jako k celku a tyto dokumenty musí obsahovat všechny aspekty práv duševního vlastnictví. I když zdůrazňují Memorandum o porozumění a poněkud restriktivní výklad patentů, jejichž využití je nezbytné k dodržení technických norem, a zásad týkajících se spravedlivých, přiměřených a nediskriminačních podmínek, existuje riziko, že se konzultace omezí na inovace v digitálním sektoru. Naše připomínky a doporučení však chtějí upozornit na všechny oblasti práva duševního vlastnictví.

3.3 I když EHSV sdílí obavy Komise, pokud jde o dopady digitalizace na rizika v oblasti práv duševního vlastnictví, navrhuje řešit otázku práv duševního vlastnictví, kreativity a inovací z právního i sociálního hlediska, aby bylo dosaženo lepší ochrany těchto práv.

3.4 Komise hodlá pomocí svých návrhů v oblasti práv duševního vlastnictví posílit hospodářský růst a zvýšit zaměstnanost v Evropě. Výbor s těmito cíli souhlasí, je však přesvědčen, že základ veškerých inovací a kreativity se odvíjí od osobní kreativity a od kreativity týmu, k němuž daný tvůrce či vynálezce patří. Kreativita je přirozenou lidskou schopností a je nezbytným předpokladem pro inovace.

⁽⁷⁾ Podle nedávné studie tvoří 5 % veškerého dovozu do EU padělky a nedovolené napodobeniny, což odhadem odpovídá 85 miliardám EUR v nezákonném obchodě.

3.5 EHSV v tomto ohledu doporučuje zřídit jasnější evropský rámec týkající se převodu práv mezi různými zúčastněnými stranami. V souladu se stávajícími vnitrostátními a evropskými právními předpisy není v působnosti této konzultace věnované tématu dodržování práv duševního vlastnictví, aby konkrétně vymezila, kdo jsou „nositelé práv“, např. tvůrci, podniky, zprostředkovatelé nebo vydavatelé, jelikož jsou definováni v unijním a vnitrostátním právním rámci pro práva duševního vlastnictví, a nikoli ve směrnici o dodržování práv duševního vlastnictví.

3.5.1 Práva duševního vlastnictví zahrnují širokou škálu perspektiv (autorská a související práva, patenty, ochranné známky, průmyslové vzory, zeměpisná označení atd.). Je-li naším hlavním cílem vybudovat jeden evropský jednotný trh, budeme muset dospět ke společnému výkladu a zaměřit se na přesnější vymezení pojmu „nositel práv“ tím, že vytvoříme podmínky, které umožní všem zúčastněným stranám projednat a vyřešit své zájmy a spory. Výbor doporučuje, aby byly vnitrostátní a evropská úroveň vzájemně lépe sladěny, a přešlo se tak rozporům či nejasnostem.

3.6 EHSV se domnívá, že i když směrnice nemůže poskytnout jednotný rámec pro celou Evropu, může ve větší míře pobízet členské státy, aby stanovily základ zásad pro harmonizaci, např. vytvořením specifických a individuálně uzpůsobených „kodexů“ pro jednotlivá práva duševního vlastnictví. EHSV klade velký důraz na to, aby byly v oblasti práv duševního vlastnictví uplatňovány etické zásady, jako je spravedlnost, proporcionalita a nediskriminace.

3.7 EHSV podporuje iniciativy Evropské komise týkající se dostupnosti údajů. Je jasné, že evropský přístup k právům duševního vlastnictví představuje významné úspory z rozsahu, a nabízí tedy nové hospodářské příležitosti, pokud jde o růst ekonomiky a zaměstnanosti.

3.8 Hospodářský proces se odehrává mezi jednotlivými tvůrci a spotřebiteli, kteří produkty kupují. Mezi nimi existuje celá řada hospodářských činností, kde musí různé zájmy zaujmout odpovídající místo. Na konci tohoto procesu je spotřebitel. Ten je často obětí paděláním a pirátství, neboť za padělané výrobky zaplatí příliš vysokou cenu.

3.8.1 V rozvoji digitálních procesů došlo k mnoha inovacím. V digitální oblasti je tempo inovací mimořádně rychlé. To vyvolává otázky v oblasti bezpečnosti a důvěrnosti a způsobuje, že ochrana duševního vlastnictví je mnohem obtížnější, nikoli však nemožná. Všechny strany, zejména ty, které působí na internetu, by měly být řádně identifikovány, aby bylo možné odhalit falešné účty, jejichž prostřednictvím se provozuje nekalý obchod.

3.8.2 EHSV souhlasí s návrhy Komise ohledně udělování licencí a vymáhání práv. Nicméně vyjadřuje politování nad tím, že v návrzích týkajících se řešení střetu zájmů se Komise zabývá pouze právními spory (Jednotný patentový soud) a nenavrhuje praktické nástroje, jako je mediační středisko, jehož prostřednictvím by mohly zúčastněné strany řešit spory samy mezi sebou v souladu s obecnými právními předpisy a navázat vzájemný dialog, než aby hned podávaly žalobu u soudu.

3.8.3 Výbor provedl analýzu a domnívá se, že vytvoření specifické platformy by přineslo značnou přidanou hodnotu. Vhodný nástroj v podobě „platformy pro práva duševního vlastnictví“, jež by měla pokud možno uznatý ústavní status, může řídit a koordinovat mimosoudní dialog mezi reprezentativními subjekty, a umožnit tak mediaci, rozhodčí řízení a usmíření. Tato platforma bude plnit svůj úkol tak, že umožní, aby se strany mohly sejit, jednat o svých problémech a odlišných názorech a navrhnout vhodné kodexy chování, které je třeba přijmout.

3.8.4 Tato platforma může shromažďovat osvědčené postupy, které již v Evropě existují, a představovat je ostatním, aby na nich mohli dále stavět. Sám EHSV zastupuje občanskou společnost jako celek, v němž probíhá dialog v rámci Evropy i členských států, ten však zůstává v dosti obecné rovině, přičemž by mělo být možné navázat užší styky se specifickými profesními skupinami, jako jsou např. spisovatelé, novináři a vydavatelé, a propojit výzkumné pracovníky a instituty, aby bylo zajištěno správné přiznávání práv duševního vlastnictví a přešlo se sporům.

4. Konkrétní připomínky

4.1 Inovace v Evropě

4.1.1 Inovace jsou zásadním prvkem strategie Evropa 2020. Inovace v podnicích sídlících v Evropě je třeba podporovat a chránit. Řada inovativních projektů se rozvíjí ve startupech a malých a středních podnicích. Ty mají často slabou finanční základnu a jsou snadnou kořistí velkých podniků, které je získají a nakonec přemístí na jiné kontinenty. Výsledkem je pak to, že jejich přidaná hospodářská hodnota a pracovní místa nepřinášejí Evropě užitek.

4.1.2 V Evropě vzniká stále více malých a středních podniků na úkor velkých tradičních podniků. Někdy tyto tradiční podniky zaniknou ve chvíli, kdy se začnou rozvíjet nové obchodní projekty. A právě transformační procesy v těchto podnicích jsou klíčem k inovacím. V tomto procesu je nutné věnovat pozornost zejména pracovníkům, aby jim bylo umožněno držet krok díky předem uzpůsobeným systémům odborné přípravy.

4.2 Etické zásady

4.2.1 Stejně jako u zásad týkajících se spravedlivých, přiměřených a nediskriminačních podmínek, které navrhuje Komise v souvislosti s patenty, jejichž využití je nezbytné k dodržení technických norem, podporuje Výbor obdobné uplatňování zásad a norem spravedlnosti i v dalších oblastech práva duševního vlastnictví. Zásady týkající se spravedlivých, přiměřených a nediskriminačních podmínek však nezbytně znamenají právní omezení patentového práva. Tyto zásady nelze jednoduše přijmout v dalších odvětvích, ale je třeba je prozkoumat a projednat případ od případu⁽⁸⁾.

4.2.2 Stejně tak je třeba zavést zásadu „otevřeného zdrojového kódu“, aniž by tím však byl postižen veřejný výzkum. Veřejné instituce často financují vědecký výzkum. Příslušné vědecké články musí být před zveřejněním v odborných publikacích nejdříve posouzeny odborníky (tzv. peer review), kteří práci výzkumných pracovníků kriticky zhodnotí. Tyto publikace jsou k dispozici v univerzitních výzkumných střediscích prostřednictvím digitálních a globalizovaných sítí, jako je Web of Science. Univerzity musí platit značné částky, aby k nim měly přístup. Tento obsah by měl být dostupný za přiměřenou cenu a univerzity by neměly znovu platit proto, aby svým studentům umožnily seznámit se s informacemi o již uskutečněném výzkumu. Toto zdvojené využití veřejných finančních prostředků se nejeví jako efektivní a je v rozporu s hodnotami spravedlnosti a přiměřenosti.

4.3 Sociální ochrana

4.3.1 Na 85 % vynálezů vymyslí zaměstnanci. To je důležitá skutečnost pro Komisi, která zavádí vyvážený systém vymáhání práv duševního vlastnictví, jenž odpovídá současným společenským výzvám⁽⁹⁾. EHSV zdůrazňuje, že s touto vyvážeností souvisí i sociální ochrana kreativního pracovníka. Tato ochrana by mohla značně zlepšit postavení umělců a výzkumných pracovníků.

5. Nástroje pro lepší ochranu a zajištění zájmů zúčastněných stran

5.1 Organizování zúčastněných stran⁽¹⁰⁾

5.1.1 V rámci meziodvětvového přístupu mohou být osvědčené postupy použity i v dalších oblastech: například organizace zastupující novináře mohou vyjednávat s profesními organizacemi vydavatelů o převodu jejich autorských práv za spravedlivou mzdu, jakož i o pozdějším použití jejich textů v jiných aplikacích (digitálních). Novináři mohou rovněž uzavírat dohody o zásadách svobody tisku, ochraně oznamovatelů, kodexech týkajících se důvěrnosti údajů a autorských právech čtenářů.

5.1.2 Za účelem vytvoření důvěryhodného mimosoudního rámce by se všechny zainteresované strany měly společně dohodnout na podmínkách převodu práv duševního vlastnictví a zavést kodexy chování nebo vhodné a realizovatelné odvětvové dohody přizpůsobené konkrétní situaci s ohledem na specifika konkrétního odvětví a oblasti dotčeného práva.

5.1.3 Fórum pro konzultaci a dialog mezi zúčastněnými stranami by mohlo rozhodnout o rozsahu uplatňování dojednaných dohod. Konzultace mají v Evropě dlouhodobou tradici, díky níž jsou vyváženým způsobem skloubeny vnitrostátní a evropské zájmy. Takové fórum pro konzultaci by mohlo mít i zprostředkovatelskou úlohu, a to v tom smyslu, že by organizovalo subjekty zastupující autory, výzkumné pracovníky, umělce, neziskové organizace, sociální partnery (odborníky a zaměstnavatele), vysoké školy, profesní organizace, prostředníky a veřejné instituce, aby se podílely na fungování právního fóra ve spolupráci s Komisí a evropskými orgány, jako je EUIPO a Evropské středisko pro sledování porušování práv duševního vlastnictví.

⁽⁸⁾ Viz odstavec 1.6.

⁽⁹⁾ COM(2017) 707 final.

⁽¹⁰⁾ Viz odstavec 3.8.1.

5.2 Organizování spotřebitelů a zvyšování jejich informovanosti

5.2.1 Bojovat proti paděláním lze i prostřednictvím zvyšování informovanosti spotřebitelů pomocí kampaní v médiích za účelem dodržování práv duševního vlastnictví, aniž by to bylo v oblasti autorského práva na úkor jejich práva na „kopírování pro osobní potřebu“. Tyto kampaně by také měly zvýšit povědomí spotřebitelů o nebezpečích pro jejich zdraví a bezpečnost, které představuje používání určitých specifických padělaných výrobků.

5.3 Zlepšení účinnosti systémů soudního vymáhání

5.3.1 Za účelem zlepšení účinnosti systémů soudního vymáhání Výbor podporuje návrhy Komise⁽¹¹⁾ uvedené v její výzvě členským státům k „systematickému zveřejňování soudních rozhodnutí“ a také návrh na přisouzení důležité úlohy úřadu EUIPO a Evropskému středisku pro sledování porušování práv duševního vlastnictví. Úkolem Komise je rozhodnout, jaký je nejvhodnější orgán pro řízení diskuse mezi zúčastněnými stranami v rámci „platformy pro práva duševního vlastnictví“, pokud to v Evropě zlepší soudržnost politiky v oblasti práv duševního vlastnictví a lépe ji uzpůsobí jednotnému trhu. EHSV se rovněž domnívá, že je vhodné uvažovat o rozvoji dalších nástrojů alternativního řešení sporů, aby byla zachována zásada spravedlnosti.

5.3.2 Aniž by byla dotčena trestněprávní ochrana práv duševního vlastnictví, kterou Komise na úrovni EU nestanovila, EHSV souhlasí s činností Komise zaměřenou na zlepšení dodržování práv duševního vlastnictví ve světě. Za tímto účelem je třeba posílit spolupráci mezi Světovou organizací duševního vlastnictví (WIPO) a úřadem EUIPO.

6. Hodnocení sdělení Komise

6.1 EHSV konstatuje, že doporučení Komise se týkají zejména právní oblasti.

6.2 Aniž by byl dotčen výkon spravedlnosti, bylo by vhodné vytvořit pevnější rámec právní mediace mezi zúčastněnými stranami za účelem vypracování smířčích návrhů. Tento smířčí postup poskytuje možnost vyřešit spory mezi různými stranami a vyhnout se složitým, nákladným a dlouhým soudním procesům. Tato zásada je již zakotvena v jednotném patentovém systému, který má rozhodčí a mediační středisko. EHSV podporuje Komisi v jejím úsilí o další přezkoumání této otázky ve spolupráci s úřadem EUIPO a vítá a podporuje tuto myšlenku v dalších oblastech práv duševního vlastnictví.

6.3 EHSV podporuje Komisi, která vyzývá subjekty daného odvětví, aby přijaly vhodná kontrolní opatření za účelem boje proti porušování práv duševního vlastnictví. Nicméně by bylo vhodné, aby byly nejprve dány k dispozici konkrétní institucionální nástroje k organizování všech zúčastněných stran, které by se tak mohly setkat, aby zahájily společný dialog, pokračovaly v něm (tam, kde již byl navázán, např. v podobě memoranda o porozumění) a udělily práva duševního vlastnictví právoplatným nositelům. Je třeba zlepšit a dále rozvíjet dobrovolné dohody mezi nositeli práv, internetovými platformami, subjekty zabývajícími se internetovou reklamou, zasilateli a poskytovateli finančních služeb.

V Bruselu dne 14. března 2018.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

---

(11) COM(2017) 707 final, s. 8.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Rady o programu Evropského společenství pro atomovou energii pro výzkum a odbornou přípravu (2019–2020), který doplňuje Horizont 2020 – rámcový program pro výzkum a inovace

[COM(2017) 698 final – 2017/312 (NLE)]

(2018/C 237/06)

Zpravodaj: **Jacques LEMERCIER**

Konzultace	Evropská komise, 18. 1. 2018 Rada Evropské unie, 10. 1. 2018
Právní základ	článek 106a Smlouvy o Euratomu a článek 304 SFEU
Odpovědná specializovaná sekce	Jednotný trh, výroba a spotřeba
Přijato ve specializované sekci	9. 3. 2018
Přijato na plenárním zasedání	14. 3. 2018
Plenární zasedání č.	533
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	178/0/7

1. Závěry a doporučení

1.1 Program Euratomu na období 2019–2020 přebírá činnosti programu Euratomu v oblasti výzkumu na období 2014–2018 a je s tímto programem zcela v souladu. Návrh Komise obsahuje velmi málo změn. Tyto změny se většinou týkají rozpočtu a jejich cílem je zajistit pokračování programu.

1.2 EHSV bere tyto změny na vědomí, přičemž zohledňuje svá předchozí stanoviska k tomuto tématu ⁽¹⁾.

1.3 Prvořadým cílem výzkumu v oblasti jaderného štěpení financovaného Euratomem je posílit bezpečnost jaderných technologií. EHSV se domnívá, že hlediskům jaderné bezpečnosti musí být věnována nejvyšší možná pozornost. Součástí priorit musí být rovněž snížení množství radioaktivního odpadu s dlouhým poločasem rozpadu a jeho konečné ukládání, kontrola štěpného materiálu a radiační ochrana. Tyto oblasti výzkumu musí být sdíleny v rámci Evropského jaderného fóra (ENEF), v němž je zastoupena občanská společnost, mj. i EHSV.

1.4 EHSV opakuje a potvrzuje své hlavní doporučení v této věci uvedené v předchozích stanoviscích, totiž že „je zapotřebí udržet a zvýšit úroveň znalostí o jaderných technologiích, jejich využití a jejich dopadech. Rámcový program Euratomu pro výzkum a vývoj představuje z tohoto pohledu významnou evropskou přidanou hodnotu, a to vzhledem ke své koordinující funkci, ke sdružování zdrojů a ke sjednocování společného úsilí“ ⁽²⁾.

1.5 EHSV rovněž opakuje, že si přeje, aby Komise nadále podporovala rozvoj obnovitelných nefosilních zdrojů energie a aby zajistila opětovné vyvážení podílu jaderné energie ve skladbě energetických zdrojů jednotlivých států.

1.6 Četné incidenty, k nimž došlo v evropských elektrárnách, dokládají, že zadávání údržby jaderných elektráren subdodavatelům představuje bezpečnostní riziko. EHSV je toho názoru, že je nutné využívání subdodavatelských služeb omezit a že musí být řádně legislativně upraveno.

1.7 EHSV žádá, aby byla těmto otázkám věnována mimořádná pozornost v souvislosti s brexitem a *de facto* odstoupením Spojeného království od Smlouvy o Euratomu.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 34, 2.2.2017, s. 66; Úř. věst. C 181, 21.6.2012, s. 111 a Úř. věst. C 318, 29.10.2011, s. 127.

⁽²⁾ Úř. věst. C 181, 21.6.2012, s. 111 a Úř. věst. C 318, 29.10.2011, s. 127.

2. Shrnutí dokumentu Komise

2.1 Cílem návrhu Komise je přijmout nové nařízení, které prodlouží všechny výzkumné činnosti prováděné v rámci nařízení Rady (Euratom) č. 1314/2013 o programu Evropského společenství pro atomovou energii pro výzkum a odbornou přípravu (2014–2018), který doplňuje Horizont 2020 – rámcový program pro výzkum a inovace.

2.2 Návrh programu Euratomu na období 2019–2020 doplňuje program Horizont 2020. Stanoví rozpočet na přímé a nepřímé akce, cíle v oblasti výzkumu a vývoje a podpůrné nástroje pro výzkum a vývoj.

2.3 V souladu s článkem 7 Smlouvy o Euratomu je stávající program Euratomu (2014–2018) omezen na pětileté období. Účelem návrhu je zajistit plynulé pokračování programu v období 2019–2020. Tento přístup zajistí lepší soulad s časovým rámcem programu Horizont 2020. To je ještě důležitější vzhledem ke skutečnosti, že program Euratomu a program Horizont 2020 sledují cíle, které jsou vzájemně prospěšné.

3. Obecné připomínky

3.1 EHSV bere na vědomí závěry Komise týkající se průběžného hodnocení programu Euratomu na období 2014–2018 a zejména skutečnost, že „z analýzy Komise nelze vyvodit jednoznačný závěr, který by zpochybňoval strategii a formát programu na období 2014–2018 nebo navrhoval změnu rozsahu, činností nebo způsobu provádění programu v období 2019–2020.“

3.2 EHSV také konstatuje, že z veřejné konzultace provedené v období od října 2016 do ledna 2017 za účelem dokumentace průběžného hodnocení programu Euratomu na období 2014–2018 a návrhu programu Euratomu na období 2019–2020 vyplývá, že celkový ohlas byl pozitivní: 80 % respondentů souhlasilo nebo rozhodně souhlasilo s tím, že program je relevantní. Respondenti ocenili především výsledky dosažené v oblastech vzdělávání a odborné přípravy, výzkumu týkajícího se nakládání s odpadem, bezpečnosti stávajících reaktorů a výzkumu jaderné syntézy. Naproti tomu se zdá, že program neměl pákový účinek na soukromé investice.

3.3 Komise se zavázala, že bude dbát na to, aby byla doporučení různých zúčastněných stran zohledněna během přípravy pracovního programu Euratomu na období 2019–2020 nebo v rámci běžných činností dohledu nad programem Euratomu a jeho správou a aby byla doporučení týkající se dlouhodobých aspektů zohledněna v *ex ante* posouzení dopadů pro příští program Euratomu, který spadá do nového víceletého finančního rámce (pro období po roce 2020).

3.4 EHSV bere výše uvedené na vědomí a s ohledem na svá předchozí stanoviska k tomuto tématu vyjadřuje návrhu Komise podporu.

3.5 V souladu se svými předchozími stanovisky EHSV zdůrazňuje, že prvořadým cílem výzkumu v oblasti jaderného štěpení financovaného Euratomem je posílit bezpečnost jaderných technologií. EHSV se domnívá, že hlediskům jaderné bezpečnosti musí být věnována nejvyšší možná pozornost. Součástí priorit musí být rovněž snížení množství radioaktivního odpadu s dlouhým poločasem rozpadu a jeho konečné ukládání, kontrola štěpného materiálu a radiační ochrana.

3.6 EHSV opětovně zdůrazňuje, že „je zapotřebí udržet a zvýšit úroveň znalostí o jaderných technologiích, jejich využití a jejich dopadech. Rámcový program Euratomu pro výzkum a vývoj představuje z tohoto pohledu významnou evropskou přidanou hodnotu, a to vzhledem ke své koordinující funkci, ke sdružování zdrojů a ke sjednocování společného úsilí“⁽³⁾.

V Bruselu dne 14. března 2018.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

⁽³⁾ Úř. věst. C 181, 21.6.2012, s. 111 a Úř. věst. C 318, 29.10.2011, s. 127.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k:

**sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru
Opatření v návaznosti na Akční plán v oblasti DPH – Směrem k jednotné oblasti DPH v EU – Čas
přijmout rozhodnutí**

[COM(2017) 566 final]

**návrhu nařízení Rady, kterým se mění nařízení (EU) č. 904/2010, pokud jde o certifikované osoby
povinné k dani**

[COM(2017) 567 final – 2017/0248 (CNS)]

**návrhu prováděcího nařízení Rady, kterým se mění prováděcí nařízení (EU) č. 282/2011, pokud jde
o některá osvobození od daně pro plnění uvnitř Společenství**

[COM(2017) 568 final – 2017/0249 (NLE)]

**návrhu směrnice Rady, kterou se mění směrnice 2006/112/ES, pokud jde o harmonizaci
a zjednodušení určitých pravidel v systému daně z přidané hodnoty, a která zavádí konečný systém
zdanění obchodu mezi členskými státy**

[COM(2017) 569 final – 2017/0251 (CNS)]

(2018/C 237/07)

Zpravodaj: **Giuseppe GUERINI**

Spoluzpravodaj: **Krister ANDERSSON**

Konzultace	Rada Evropské unie, 23. 10. 2017 Evropská komise, 17. 11. 2017, 13. 12. 2017
Právní základ	článek 113 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná specializovaná sekce	Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost
Přijato ve specializované sekci	28. 2. 2018
Přijato na plenárním zasedání	14. 3. 2018
Plenární zasedání č.	533
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	185/9/7

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV se domnívá, že současný unijní systém daně z přidané hodnoty (DPH) je velmi nejednotný a složitý, a v důsledku toho omezuje a narušuje obchod a investice, protože vytváří zbytečnou a nadměrně velkou administrativní zátěž a obchodní překážky pro podniky.

1.2 EHSV je toho názoru, že cílem systému DPH by mělo být usnadnění řádného fungování vnitřního trhu. Je především zapotřebí, aby byl systém DPH méně roztržštěný a aby byl spravován efektivněji, zvláště co se týče přeshraničního obchodu, a aby byl modernizován s ohledem na rostoucí globalizaci a digitalizaci hospodářství.

1.3 EHSV vítá snahu Evropské komise o odstranění výpadku příjmů z DPH i novou směrnicí č. 2017/1371 o boji vedeném trestněprávní cestou proti podvodům poškozujícím finanční zájmy Unie, která obsahuje ustanovení, že řešením případů podvodů v oblasti DPH, jejichž hodnota převyšuje 10 milionů EUR, se zabývá Úřad evropského veřejného žalobce (EPPO).

1.4 EHSV se domnívá, že orgány daňové správy by se měly zabývat otázkou, jak mohou nové technologie přispívat k boji proti podvodům v oblasti DPH. Digitální technologie také mohou být užitečným nástrojem ke snížení administrativního zatížení podniků i daňových správ a k zajištění nezbytné transparentnosti. Členské státy by zejména měly vytvořit vhodná fóra pro výměnu osvědčených postupů v oblasti výběru příjmů a pro otázky rozvoje technologií, které usnadní řádný výběr daní v přeshraničních situacích. Měla by být vzata v úvahu hloubková analýza týkající se možnosti zavedení vyšších sazeb DPH na luxusní zboží. Předmětem diskuse by kromě modernizace systémů pro výměnu informací o pachatelích podvodů měla být efektivita systémů vrácení DPH a příslušné daňové formuláře a postupy. Ke zřízení těchto institucionálních fór by měla přispět i Evropská komise, a posílit tak růst a zasadit se o snížení ztrát příjmů.

1.5 EHSV se domnívá, že nepostradatelnou součástí systému vycházejícího ze zásady místa určení je i fungující model jednoho správního místa. Vítá proto iniciativy Komise, mezi něž patří i navrhované rozšíření modelu zjednodušeného jednoho správního místa na všechny služby podniků spotřebitelům, jakož i na prodej zboží podniků spotřebitelům, a to jak uvnitř Unie, tak i za jejími hranicemi.

1.6 EHSV vyzývá všechny instituce zapojené do reformování systému DPH, aby se zabývaly otázkou, jak dosáhnout **co nejrychlejšího** zavedení společného systému pro **služby** i zboží, tak aby byly minimalizovány předvídatelné problémy plynoucí z paralelní existence dvou systémů, jednoho pro zboží a jednoho pro služby. Takový vývoj by EHSV považoval za kladný, pokud by byl v souladu se zásadou daňové neutrality.

1.7 EHSV zdůrazňuje důležitost daňové neutrality mezi jednotlivými podniky a upozorňuje na to, že je třeba zabránit tomu, aby platby DPH nepříznivě ovlivňovaly likviditu některých podniků. V tomto ohledu by dovozci zboží měli mít povinnost odvést DPH v okamžiku, kdy jsou výrobky skutečně uvedeny na trh, a nikoli tehdy, kdy jsou tyto výrobky pouze dovezeny a uskladněny.

1.8 K otázce certifikované osoby povinné k dani EHSV poznamenává, že Komise považuje tuto koncepci za důležitou pro přechod k systému DPH, který bude spočívat na zásadě místa určení, a souhlasí s tím, že podniky s potvrzenou daňovou spolehlivostí by měly mít možnost využívat příslušná zjednodušující opatření.

1.9 EHSV upozorňuje na skutečnost, že potrvá určitou dobu, než se členské státy na certifikované osobě povinné k dani dohodnou a než většina společností tento certifikát získá, a že rychlé opravy, s nimiž se v návrhu počítá, jsou pro fungování systému DPH velmi důležité, a EHSV by chtěl proto členské státy vybídnout k tomu, aby rychlé opravy schválily pro všechny podniky ještě před plným zavedením statutu certifikované osoby povinné k dani.

1.10 Vzhledem k některým osvobozením od daně pro plnění uvnitř Unie, která jsou uvedena v návrhu na změnu prováděcího nařízení č. 282/2011, EHSV konstatuje, že žádost Rady, aby Komise zjednodušila a zpřehlednila právní rámec pro osvobození od daně, se jeví jako užitečný prostředek k omezení podvodů a nákladů malých a středních podniků na dodržování předpisů.

1.11 EHSV pokládá za důležité, aby Komise provedla ucelené posouzení dopadu právního předpisu s cílem určit – a to i kvantitativním způsobem – praktické důsledky celého Akčního plánu v oblasti DPH jak pro jednotlivce, tak pro podniky a orgány daňové správy.

1.12 EHSV by chtěl znovu poukázat na to, že je třeba vynaložit veškeré úsilí na to, aby se systém DPH v jeho konečné podobě podařilo zavést v přiměřeném časovém rámci, neboť jinak hrozí riziko, že bude ztížena realizace ohlášených cílů nebo budou tyto cíle splněny jen částečně, což by bylo ke škodě vnitřnímu trhu a evropským podnikům a spotřebitelům.

2. Úvod a souvislosti

2.1 Komise ve svém sdělení *Směrem k jednotné oblasti DPH v EU – Čas přijmout rozhodnutí* ze dne 7. dubna 2016 představila svůj akční plán zaměřený na modernizaci systému DPH v EU a oznámila za tímto účelem řadu konkrétních návrhů.

2.2 Tento akční plán zejména stanoví, že je třeba: **i)** modernizovat systém DPH, aby byl přizpůsoben novým digitálním technologiím; **ii)** usnadnit malým a středním podnikům dodržování předpisů v oblasti DPH; **iii)** vypracovat vhodnou politiku stanovování sazeb DPH; **iv)** snížit výpadek z příjmů DPH v členských státech a potírat daňové podvody.

2.3 Vzhledem k tomu, že přeshraniční obchod v EU dosahuje více než 4,1 bilionu EUR (vývoz) a 3,9 bilionu EUR (dovoz), má fungující systém DPH zcela zásadní význam pro všechny evropské občany.

2.4 Dne 1. prosince 2016 uveřejnila Komise dva návrhy: jeden se týkal DPH v oblasti přeshraničního elektronického obchodu ⁽¹⁾, druhý sazeb DPH pro elektronické publikace ⁽²⁾.

2.5 Dne 21. prosince 2016 uveřejnila Komise návrh dočasného všeobecného mechanismu přenesení daňové povinnosti ve vztahu k dodání zboží a poskytnutí služeb přesahujících hodnotu 10 000 EUR s cílem omezit podvody v oblasti DPH a vyjít vstříc požadavkům, které v Radě vznesly některé členské státy.

2.6 V říjnu 2017 uveřejnila Evropská komise další balíček opatření v oblasti DPH. Tento balíček obsahuje: **i)** návrh na změnu stávající směrnice o DPH 2006/112/ES, již se zavádí pojem certifikované osoby povinné k dani, a některá opravná opatření ⁽³⁾; **ii)** opatření, která mají vytvořit podmínky pro postupný přechod k uplatňování zásady zdanění v členském státě určení a obecného pravidla odpovědnosti dodavatele ⁽⁴⁾; **iii)** návrh, kterým se mění prováděcí nařízení č. 282/2011 s cílem harmonizovat a zjednodušit pravidla upravující doklady o přepravě zboží uvnitř Unie pro účely osvobození od DPH ⁽⁵⁾; **iv)** návrh, kterým se mění nařízení o správní spolupráci mezi vnitrostátními orgány v oblasti DPH ⁽⁶⁾.

2.7 Komise konkrétně předložila čtyři „rychlé opravy“, které by měly snížit administrativní zatížení podniků v rámci stávajícího systému. Jedná se o tyto čtyři rychlé opravy: **i)** zjednodušení pravidel v oblasti DPH pro podniky přepravující zboží z jednoho členského státu do druhého, v němž má být před svým dodáním předem známému zákazníkovi uskladněno; **ii)** zjednodušení a harmonizace pravidel vztahujících se na situace řetězového plnění; **iii)** zjednodušení dokládání přepravy zboží mezi dvěma členskými státy. Tato zjednodušení se vztahují pouze na podniky, které jsou certifikovanou osobou povinnou k dani. Čtvrté rychlé opravy, která se týká identifikačního čísla DPH pro obchodní partnery vedené v elektronickém systému EU pro výměnu informací o DPH (VIIES), budou moci využívat podniky bez ohledu na to, jestli jsou nebo nejsou certifikovanou osobou povinnou k dani.

2.8 Do budoucna má Komise v úmyslu postupně nahradit současný přechodný režim zdanění obchodu mezi členskými státy konečnou dohodou založenou na zásadě zdanění zboží v zemi určení a za tímto účelem by měla být přijata řada legislativních opatření a postupných úprav.

3. Obecné připomínky: boj proti podvodům a spolupráce mezi vnitrostátními orgány

3.1 Současný systém DPH je velmi nejednotný a složitý, a v důsledku toho omezuje a narušuje obchod a investice, protože vytváří zbytečnou a nadměrnou velkou administrativní zátěž a obchodní překážky pro podniky.

3.2 EHSV je toho názoru, že cílem unijního systému DPH by mělo být usnadnění řádného fungování vnitřního trhu. Je především zapotřebí, aby byl unijní systém DPH méně roztříštěný a aby byl spravován efektivněji, zvláště co se týče přeshraničního obchodu, a aby byl modernizován s ohledem na rostoucí globalizaci a digitalizaci hospodářství.

3.3 Výbor zároveň sdílí názor Komise, že podvody v oblasti DPH představují závažný problém – jak je zřejmé z odhadů, které vyčíslují ztráty příjmů v důsledku podvodů na 151 miliard EUR –, který je třeba řešit přijetím praktických a účinnějších opatření, jež nezákonné způsoby jednání omezí, aniž by se ovšem narušila konsolidace jednotného trhu ⁽⁷⁾.

⁽¹⁾ COM(2016) 757 final.

⁽²⁾ COM(2016) 758 final.

⁽³⁾ COM(2017) 567 final.

⁽⁴⁾ COM(2017) 566 final.

⁽⁵⁾ COM(2017) 568 final.

⁽⁶⁾ COM(2017) 569 final.

⁽⁷⁾ Viz stanovisko EHSV k výjimkám v oblasti DPH a přenesení daňové povinnosti, zejména odstavce 1.2 a 3.2 (Úř. věst. C 288, 31.8.2017, s. 52).

3.4 EHSV vítá snahu Evropské komise o odstranění výpadku příjmů z DPH i novou směrnici č. 2017/1371 o boji vedeném trestněprávní cestou proti podvodům poškozujícím finanční zájmy Unie, která obsahuje ustanovení, že řešením případů podvodů v oblasti DPH, jejichž hodnota převyšuje 10 milionů EUR, se zabývá Úřad evropského veřejného žalobce (EPPO).

3.5 Je proto důležité se prioritně zaměřit na cíl zajištění skutečně jednotného trhu a potírání podvodů tím, že se v této oblasti co nejdříve dospěje k hmatatelným výsledkům prostřednictvím **užší spolupráce mezi orgány daňové správy**, pokud jde o **výměnu informací** a vývoj databází a platform pro výměnu údajů mezi různými vnitrostátními orgány v zájmu podpory účinného vymáhání dodržování daňových předpisů. EHSV zejména vyzývá Komisi a vnitrostátní orgány daňové správy k užší a intenzivnější spolupráci v rámci jejich každodenní činnosti, aby bylo zajištěno splnění požadavků vnitřního trhu a klesly administrativní náklady podniků i orgánů daňové správy. Mimoto by se Evropská komise a orgány daňové správy ve spolupráci s organizovanou občanskou společností a dalšími zainteresovanými stranami měly zabývat otázkou, jak mohou nové technologie přispívat k boji proti podvodům v oblasti DPH, jelikož nové technologie mohou být užitečným nástrojem ke snížení administrativního zatížení podniků a daňových správ a k zajištění nezbytné transparentnosti.

3.6 EHSV zdůrazňuje, že členské státy musí vytvořit vhodná fóra pro výměnu osvědčených postupů v oblasti výběru příjmů a pro otázky rozvoje technologií, které usnadní řádný výběr daní v přeshraničních situacích. Předmětem diskuse by kromě efektivity systémů pro výměnu informací o pachatelích podvodů měla být zejména efektivita systémů vracení DPH a příslušné daňové formuláře a postupy. Ke zřizování těchto institucionálních fór by měla přispět i Evropská komise, a posílit tak růst a zasadit se o snížení ztrát příjmů.

4. Zásada místa určení a sazby

4.1 Jak již EHSV uvedl ve svém stanovisku *Akční plán v oblasti DPH* ⁽⁸⁾, domnívá se, že transformace současného režimu by měla vést ke konečnému systému DPH, který bude nejen **jasný**, soudržný, pevný a **vyvážený**, ale rovněž **přiměřený** pro podniky a přizpůsobený rychlému tempu změn, jimiž prochází hospodářství i trhy.

4.2 Výbor v této souvislosti podporuje návrh zvolit za základ konečného systému DPH princip **země určení**, neboť lze očekávat, že tak vzniknou rovnější podmínky pro všechny dodavatele na tomtéž vnitrostátním trhu a trh EU pak bude méně narušován.

4.3 Nepostradatelnou součástí systému vycházejícího ze zásady místa určení je fungující model jednoho správního místa. Vítá proto iniciativy Komise, mezi něž patří i navrhované rozšíření modelu zjednodušeného jednoho správního místa na všechny služby podniků spotřebitelům, jakož i na prodej zboží podniků spotřebitelům, a to jak uvnitř Unie, tak i za jejími hranicemi. Nebude-li model jednoho kontaktního místa, založený na auditech domovské země, plně fungovat a nebudou-li existovat zjednodušená použitelná v různém měřítku a možnost odpočtu DPH odvedené na vstupu ve všech členských státech, přinese jakýkoli systém vycházející ze zásady místa určení dramatické zvýšení administrativní zátěže, a to především pro malé a střední podniky.

4.4 EHSV zdůrazňuje důležitost daňové neutrality mezi jednotlivými podniky a upozorňuje na to, že je třeba zabránit tomu, aby platby DPH nepříznivě ovlivňovaly likviditu některých podniků. V tomto ohledu by subjekty dovážející zboží na jednotlivé vnitrostátní trhy měly mít povinnost odvést DPH v okamžiku, kdy jsou výrobky skutečně uvedeny na trh, a nikoli tehdy, kdy jsou tyto výrobky pouze dovezeny a uskladněny a čekají na své následné uvedení na trh.

4.5 Co se týče první fáze akčního plánu, která se zaměřuje na určité dodávky zboží, vyzývá Výbor všechny instituce zapojené do reformování systému DPH, aby se zabývaly otázkou, jak dosáhnout **co nejrychlejšího** zavedení společného systému pro **služby** i zboží, tak aby byly minimalizovány předvídatelné problémy planoucí z paralelní existence dvou systémů, jednoho pro zboží a jednoho pro služby.

4.6 Je to obzvlášť důležité zejména proto, že v digitální ekonomice je hranice mezi zbožím a službami **stále méně zřejmá** a je pravděpodobné, že v současném prostředí, ve kterém se technologie vyvíjejí mnohem rychleji než pravidla, jež navrhuji příslušné instituce, se bude ještě více měnit. EHSV proto vyzývá Evropskou komisi, aby tuto skutečnost vzala v úvahu a řešila ji případně v rámci probíhající reformy systému DPH.

⁽⁸⁾ Úř. věst. C 389, 21.10.2016, s. 43.

4.7 EHSV se domnívá, že politika v oblasti sazeb DPH, kterou Komise sleduje a jejímž cílem je, aby členské státy měly s ohledem na snížené sazby větší flexibilitu, by v zásadě měla být slučitelná se zásadou země určení, protože v rámci tohoto systému bude pravděpodobně docházet k menšímu narušování obchodu.

4.8 To, že členské státy budou mít větší volnost při určování svých vlastních sazeb, nesmí ovšem vést k roztržitosti či přílišnému zkomplikování celého. Je proto třeba uplatňovat vhodný přístup, který povede k vytvoření **jasného a předvídatelného** rámce provádění a který bude zohledňovat především zájmy malých a středních podniků a všem hospodářským subjektům obecně umožní snížit náklady na dodržování právních předpisů⁽⁹⁾.

4.9 Z toho vyplývá, že počet povolených výjimek by měl být omezen na **specifické a řádně odůvodněné případy**, aby bylo zajištěno vytvoření jednotného a předvídatelného regulačního rámce.

4.10 Co se týče případných výjimek, je Výbor toho názoru, že Komisi vytyčený cíl podporovat sociální inovace a posílit evropský sociální pilíř by mohl zdůvodnit snížené sazby pro sociální podniky a odvětví sociálních služeb na základě konkrétních iniciativ, které se členské státy rozhodnou za tímto účelem uskutečňovat v rámci nového právního rámce upravujícího DPH.

4.11 Měl by být vytvořen internetový informační nástroj, který podnikům umožní sledovat jednotlivé systémy sazeb v 28 členských státech. Tento nástroj musí být snadno přístupný, spolehlivý a dostupný pokud možno ve všech jazycích EU.

5. Certifikovaná osoba povinná k dani

5.1 K otázce certifikované osoby povinné k dani EHSV poznamenává, že Komise považuje tuto koncepci za důležitou pro přechod k systému DPH, který bude spočívat na zásadě místa určení, a souhlasí s tím, že podniky s potvrzenou daňovou spolehlivostí by měly mít možnost využívat příslušná zjednodušující opatření.

5.2 Koncepcí certifikované osoby povinné k dani a jejím rámci využívání přenesení daňové povinnosti by sice mohlo podstatně snížit zatížení podniků, domníváme se nicméně, že mají-li být podniky – a zejména pak malé a střední podniky – schopny se o tuto koncepci ucházet, musí být ve všech členských státech zavedena harmonizovaná, jasná a přiměřená kritéria a pravidla, jež získání statutu certifikované osoby povinné k dani v co nejširším měřítku usnadní.

5.3 Jelikož určitou dobu potrvá, než se členské státy na certifikované osobě povinné k dani dohodnou a než velká většina společností tento certifikát získá, a jelikož pro fungování systému DPH jsou velmi důležité rychlé opravy, s nimiž se v návrhu počítá, EHSV by chtěl členské státy vybídnout k tomu, aby rychlé opravy schválily pro všechny podniky ještě před plným zavedením statutu certifikované osoby povinné k dani.

5.4 EHSV souhlasí také s tím, že aby bylo možné využívat statutu certifikované osoby povinné k dani co nejlépe, je třeba vytvořit vhodně navržené systémy elektronického uchování údajů, k nimž by vnitrostátní orgány daňové správy měly mít snadný přístup.

5.5 Vzhledem ke stávajícímu znění návrhu Komise nicméně není možné předložit důkladnější a podrobnější posouzení této koncepce, protože je **dosud stále vágní** a není jasné, jaké praktické důsledky bude mít její provádění.

5.6 V této fázi by proto EHSV chtěl pouze poukázat na to, že certifikovaná osoba povinná k dani je nástroj, který by se měl opírat o jasná a transparentní kritéria uplatňování. V této souvislosti je třeba podotknout, že stanovení podobných kritérií, jež se vztahují na oprávněný hospodářský subjekt, by mohlo omezit přístup k systému certifikované osoby povinné k dani a k rychlým opravám, jichž by využívala jen velmi malá část podnikatelské obce. Existuje riziko, že systém certifikované osoby povinné k dani bude přístupný jen velmi malému počtu podniků.

5.7 Evropská komise musí tuto koncepci zejména v první fázi jejího uplatňování pečlivě monitorovat, aby nedošlo k tomu, že nad přínosem spojeným se zjednodušením daní a snazším dodržováním právních předpisů, který bude využívání koncepce certifikované osoby povinné k dani mít, převáží ztráta právní jistoty a jednotných pravidel na vnitřním trhu.

⁽⁹⁾ Viz stanovisko EHSV *Akční plán v oblasti DPH* (Úř. věst. C 389, 21.10.2016, s. 43), odstavce 3.1.6 a 3.1.7.

5.8 EHSV poukazuje na návrh na změnu prováděcího nařízení č. 282/2011, pokud jde o některá osvobození od daně pro plnění uvnitř Unie, a konstatuje, že žádost Rady, aby Komise zpřehlednila a zjednodušila právní rámec pro osvobození od daně, se jeví jako užitečný prostředek k omezení podvodů a nákladů malých a středních podniků na dodržování předpisů.

6. Další kroky a závěrečné připomínky

6.1 EHSV obecně pokládá za důležité, aby Komise provedla celkové posouzení dopadu právního předpisu s cílem určit – a to i kvantitativním způsobem – praktické důsledky celého Akčního plánu v oblasti DPH jak pro jednotlivce, tak pro podniky a orgány daňové správy.

6.2 S odkazem na své předchozí stanovisko *Akční plán v oblasti DPH* ⁽¹⁰⁾ EHSV rovněž podotýká, že je důležité, aby všechny jednotlivé části akčního plánu byly prováděny jako nedělitelný celek.

6.3 Výbor by chtěl znovu zdůraznit, že je třeba vynaložit veškeré úsilí na to, aby se systém DPH v jeho konečné podobě podařilo zavést v přiměřeném časovém rámci, neboť jinak hrozí riziko, že ohlášené cíle budou méně ambiciózní nebo budou splněny jen částečně, což by bylo ke škodě vnitřnímu trhu i evropským podnikům, které na něm působí.

V Bruselu dne 14. března 2018.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

⁽¹⁰⁾ Úř. věst. C 389, 21.10.2016, s. 43.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Evropskému parlamentu, Radě, Evropské centrální bance, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o dokončení bankovní unie

[COM(2017) 592 final]

(2018/C 237/08)

Zpravodaj: **Carlos TRIAS PINTÓ**

Spoluzpravodaj: **Daniel MAREELS**

Konzultace	Evropská komise, 17. 11. 2017
Právní základ	článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná specializovaná sekce	Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost
Přijato ve specializované sekci	28. 2. 2018
Přijato na plenárním zasedání	14. 3. 2018
Plenární zasedání č.	533
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	180/3/4

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV podporuje opatření přijatá od roku 2012, která rozhodující měrou přispěla k finanční stabilitě a prolomila bludný kruh mezi bankovními systémy a příslušnými státy.

1.2 Vítá proto nový soubor opatření navržený Evropskou komisí za účelem dokončení hospodářské a měnové unie (HMU) a pokročení směrem k vytvoření **optimální měnové zóny** a požaduje také jeho provádění v praxi, aby bylo možné překonat nynější odmítavý postoj a postupným snižováním a sdílením finančních rizik co nejdříve dosáhnout větší jasnosti ohledně dokončení třetího pilíře bankovní unie. Dokončení bankovní unie – a unie kapitálových trhů – by totiž mělo umožnit plné zavedení finanční unie, která je jedním ze základních pilířů HMU.

1.3 Konkrétně EHSV podporuje různé cíle navržené v zájmu posílení jednotného mechanismu dohledu a jednotného mechanismu pro řešení krizí, usnadnění postupného snižování finančních rizik a v konečném důsledku pak i vytvoření podmínek pro zavedení **celoevropského systému pojištění vkladů**, který kromě toho, že zaručí likviditu, může převzít ztráty a dokončit třetí pilíř bankovní unie.

1.4 Aby se tak mohlo stát, bude nezbytné zároveň nadále vynakládat úsilí o sdílení a omezení rizik solventnosti a likvidity ve finančním sektoru. Výbor potvrzuje svůj dosavadní postoj v této věci, který formuloval ve svém stanovisku k návrhům ohledně evropského systému pojištění vkladů. Spolu s dalšími iniciativami v této oblasti by k prioritám měla zcela jistě i nadále patřit problematika úvěrů v selhání, vzhledem k tomu, že ekonomika opět roste.

1.5 Vzhledem k tomu, že původní návrhy týkající se evropského systému pojištění vkladů nepřinesly po více než dvou letech dosud žádné výsledky, bylo by pravděpodobně vhodné zaujmout jiný přístup. Stávající sdělení nabízí prostor pro širší diskusi a odstupňovaný přístup k provádění evropského systému pojištění vkladů, který Výbor podporuje. Je důležité neztratit dynamiku v provádění bankovní unie a zohlednit závěry, k nimž se dospělo v průběhu jednání. Výbor považuje v každém případě za nezbytné, aby jak evropský systém pojištění vkladů, tak i relevantní opatření k minimalizaci rizik byly bezodkladně a skutečně současně používány a realizovány, a to v souladu s jasným a konkrétním harmonogramem.

1.6 Výbor podporuje rozhodnutí poskytnout v první fázi pouze krytí likvidity, které by se postupem let zvyšovalo. Současně je třeba věnovat plnou pozornost vnitrostátním systémům pojištění vkladů odpovědným za krytí ztrát. Za účelem zajištění co nejméně problémového následného přechodu do druhé fáze a rovněž vzájemné důvěry považuje Výbor za důležité urychleně přijmout opatření k dalšímu maximálnímu zjednodušení vnitrostátních systémů. Rovněž je důležité zabývat se problémy z minulosti a morálním hazardem.

1.7 Krytí ztrát bude doplněno v druhé fázi, přechod ale není automatický. Podle Výboru by navržené formální rozhodnutí mělo vycházet z co možná nejširšího základu, a proto se zdá vhodné, aby toto rozhodnutí nepřijímala pouze Komise, ale Komise spolu s Radou a Parlamentem.

1.8 Postupné navyšování při krytí ztrát v rámci evropského systému pojištění vkladů je v zásadě správným postupem, ale mechanismy provádění tohoto systému si zasluhují, aby jim byla v dokumentech věnována větší pozornost.

1.9 V obecnější rovině je celá řada bodů ve sdělení formulována velmi obecně, v důsledku čehož jsou návrhy „podmíněné“, což nepochybně skýtá prostor k další diskusi, ale někdy je to na úkor rozhodnosti. Řada důležitých aspektů byla navíc opomenuta nebo zmíněna jen letmo. Výbor žádá, aby bylo spolu s dalšími zainteresovanými stranami rychle dosaženo pokroku a návrhy byly formulovány konkrétněji. Kromě toho musí členské státy přijmout svou odpovědnost a pokračovat v práci na dříve přijatých opatřeních, především těch, jež se týkají systémů pojištění vkladů. To je nesmírně důležité zejména v souvislosti s vícefázovým přístupem stanoveným v předmětném sdělení.

1.10 V souladu s cílem vytvořit celoevropský systém pojištění vkladů má zásadní význam okamžitá funkčnost Evropského měnového fondu, který je jakýmsi ochranným prostředkem jednotného mechanismu pro řešení krizí, neboť je věžitelem poslední instance. EHSV také velmi podporuje plánované funkce tohoto subjektu, který řeší tzv. asymetrické otřesy.

1.11 Zkvalitnění a upevnění pilířů bankovní unie a uplatňování **jednotného souboru pravidel** musí být doprovázeno prováděním **cílů udržitelného rozvoje pro rok 2030** ze strany finančního sektoru a pařížských závazků v oblasti změny klimatu, čímž se nastolí příznivější kapitálové požadavky na investice do zelené ekonomiky a různé dlouhodobé nekomplexní „inkluzivní úvěry“ (jako jsou hypoteční úvěry), a zejména na ty, jež se týkají energetické účinnosti, instalace solárních panelů atd.

1.12 Podobě i finanční technologie a další finanční inovace (např. technologie blockchain a inteligentní smlouvy) představují novou výzvu k přijetí opatření k dokončení a oživení bankovní unie a ke zlepšení finančního a digitálního začleňování evropského občanství v souladu se strategickými cíli EU. Ve stávající formulaci cílů udržitelného rozvoje do roku 2030 již finanční začleňování přispívá k naplňování 7 ze 17 cílů, zatímco digitální začleňování, které by jej mohlo v novém kontextu zajistit nebo ohrozit, výslovně nebo implicitně ovlivňuje téměř všechny.

1.13 Jak již bylo uvedeno v různých stanoviscích, EHSV opakuje svůj závazek k zajištění rozmanitého finančního ekosystému, v jehož rámci existují velcí celoevropští hráči společně s malými a středními bankami či jinými nebankovními subjekty, které se spolehlivě zaměřují na financování reálné ekonomiky za rovných podmínek v prostředí značně omezeného systémového rizika. Rozmanitost, transparentnost a udržitelnost jsou nejlepšími protilátkami proti budoucím finančním krizím.

1.14 Podle EHSV je nyní naprosto nezbytné motivovat k účasti ty země, které nejsou součástí eurozóny. Zároveň by všechny tři pilíře bankovní unie měly přispívat k posílení globální finanční struktury, zintenzivnění spolupráce na evropské a mezinárodní úrovni v rámci jejího regulačního rámce a předávání jejích zkušeností zejména třiceti mimoevropským zemím, jejichž referenční měnou je euro, včetně frankofonních zemí v Africe.

2. Historie, souvislosti a shrnutí nového sdělení

2.1 Velká recese, která začala před deseti lety, byla pro země eurozóny do větší či menší míry zkouškou pro euro a přinesla vysoké náklady. Rovněž následné záchranné finanční operace měly negativní dopad na úvěrové riziko států.

2.2 Bankovní unie byla ustanovena v roce 2012 s cílem vytvořit jednotný a integrovaný finanční systém pro účinné provádění měnové politiky, který v reakci na **strukturální nedostatky** nedokončené koncepce eura umožní přiměřené rozložení rizika mezi členské státy a obnovení důvěry v bankovní systém eurozóny. Díky pozitivním změnám v měnové politice Evropské centrální banky (ECB) a rozpočtových politikách členských států EU bylo dosaženo pokroku na cestě k vytvoření hospodářské a měnové unie (HMU). Nynější úkol spočívá v **zavedení eura ve všech 27 členských státech EU** a dokončení **třetího pilíře** bankovní unie.

2.3 S ohledem na populistické hrozby a rostoucí riziko posunu směrem k nacionalismu především kvůli prohlubujícím se rozdílům způsobeným asymetrickými otřesy v eurozóně panuje obecná politická shoda ohledně nutnosti dotvořit finanční unii (bankovní unii a unii kapitálových trhů), aby bylo možné chránit **finanční stabilitu** a **územní celistvost EU** před „jedem“ **nacionalismu**, jak to nazval předseda Komise Jean-Claude Juncker.

2.4 Další důležitá nová změna se týká **finančních technologií (FinTech)** a dalších inovací ve finanční infrastruktuře, které **finančnímu dohledu** dosud unikaly. Ve sdělení Komise ze září 2017 nazvaném „Prohloubení unie kapitálových trhů a finanční integrace v měnícím se prostředí díky lépe integrovanému dohledu“ se uvádí, že „příležitosti k inovacím ve finančním sektoru je třeba při vytváření finanční unie využít naplno, a stejně tak řešit nová rizika“. Na začátek roku 2018 byl ohlášen akční plán ⁽¹⁾.

2.5 Pokrok na cestě k vytvoření bankovní unie, jehož bylo dosaženo ustanovením **regulačních, kontrolních a sankčních úkolů jednotného mechanismu dohledu** ⁽²⁾ a **jednotného mechanismu pro řešení krizí**, které spolu s „**jednotným souborem pravidel**“ stanoveným v *Plánu ustavení bankovní unie* tvoří nejdůležitější milníky, se zmírnil v letech začínajícího hospodářského oživení, neboť partneři v eurozóně raději odmítli synergie plynoucí z finanční integrace, než aby sdíleli rizika.

2.6 Máme tedy před sebou celou škálu prohlášení a návrhů, které sice zajistily pokrok, ale nevedly k **omezení rizik a jejich rozložení**. Spolunormotvůrci EU stále ještě neposkytli dostatečně konkrétní odpovědi na to, jak dokončit hospodářskou a měnovou unii, zejména pokud jde o soulad se směrnicí z roku 2014, později posílenou Radou v roce 2017 ⁽³⁾; návrh nařízení z listopadu 2015; částečný a další rozvoj unie kapitálových trhů; zahájení Akčního plánu finančních služeb pro spotřebitele z roku 2017; nová opatření k omezení úvěrů v selhání ⁽⁴⁾ atd.

2.7 Výše uvedený návrh nařízení z roku 2015 stanovil postupné vytvoření evropského systému pojištění vkladů. V první fázi by se používal systém zajištění, poté by se přešlo k postupně sdílenému systému (souplejšímu) a konečně v třetí fázi bychom v roce 2024 dospěli k tomu, že riziko by bylo plně kryto evropským systémem pojištění vkladů. Spolu s tímto návrhem Komise souběžně oznámila řadu opatření ke snížení rizika bankovní unie. Jednání však bohužel zatím nebyla úspěšná.

2.8 Dále je potřeba se zaměřit i na vnitrostátní systémy pojištění vkladů, které by mohly pomoci vytvořit podmínky pro další kroky. Patří sem i skutečnost, že v zavádění pravidel podle směrnice o systémech pojištění vkladů stále existují mezi členskými státy některé důležité rozdíly a že je třeba zlepšit výměnu informací a nástroje na podporu koordinace mezi vnitrostátními systémy pojištění vkladů ⁽⁵⁾.

2.9 Aby se odstranila patová situace, v níž se spolunormotvůrci nacházejí, zpřisňuje toto sdělení kritérium **rekapitalizace z vnitřních zdrojů** a navrhuje zaprvé zavést společné jištění pro Jednotný fond pro řešení krizí a zadruhé vytvořit ucelenější plán zavedení **evropského systému pojištění vkladů**, jenž by byl zahájen formou **zajištění** (nabízel by pouze pozvolné krytí likvidity, zatímco banky by přispívaly do společného fondu), přičemž v druhé fázi by se přešlo

⁽¹⁾ Viz COM(2017) 542 final (bod 4, s. 11).

⁽²⁾ Nařízení Rady (EU) č. 1024/2013 (Úř. věst. L 287, 29.10.2013, s. 63).

⁽³⁾ Dne 16. června 2017 dosáhla Rada v otázce hierarchie věřitelnů banky v insolvenčním řízení dohody formou směrnice, na jejím základě mohou členské státy stanovit explicitní podřízenost nezajištěných vkladů, které by bylo nutno v případě selhání banky „zachránit“.

⁽⁴⁾ COM(2018) 37 final.

⁽⁵⁾ Viz sdělení, s. 12.

k **soupojištění**, u něhož by se mohla uplatňovat podmínka dostatečného omezení rizik týkajících se úvěrů v selhání⁽⁶⁾. Za tímto účelem se navrhuje první dodatečné opatření ke snížení pravděpodobnosti platební neschopnosti podniků prostřednictvím postupů restrukturalizace a v rámci revize nařízení o jednotném mechanismu dohledu existují také snahy o včasné přijetí ustanovení týkajících se úvěrů v selhání. Ve sdělení Komise o hodnocení akčního plánu unie kapitálových trhů v polovině období zveřejněném v polovině roku 2017 se rovněž oznamují krátkodobá opatření k vytvoření sekundárního trhu s úvěry v selhání⁽⁷⁾. V konečném důsledku to znamená, že musí být dosaženo dostatečného pokroku v otázce snižování rizik v bankovním sektoru.

2.10 Druhé dodatečné opatření se týká diverzifikace bankami držených státních dluhopisů. **Cenné papíry kryté státními dluhopisy** mohou být v tomto ohledu přínosné a současně nabízet další záruky. V návaznosti na činnost Evropské rady pro systémová rizika (ESRB) Komise zvažuje, že na začátku roku 2018 předloží **legislativní návrh**.

2.11 Do jara 2019 by tudíž měla být zavedena všechna opatření pro sdílení rizik a mělo by být možné začít s **fází provádění**, přičemž výchozím bodem by měla být dohoda spolunormotvůrců ohledně základních prvků **bankovního balíčku** z listopadu 2016 a významný pokrok ohledně dalších opatření, po nichž by následovalo upřesnění stávajících **kontrolních pravomocí** s cílem zmírnit rizika spojená s úvěry v selhání a návrh na **posuzování investičních podniků**.

3. Obecné připomínky

3.1 Vzhledem k tomu, že ekonomiky zemí eurozóny opět rostou a roste i bankovní financování ekonomik, je načas posílit odolnost našeho finančního systému, aby se zajistilo, že případné finanční krize nezpůsobí další roztržičnost trhu⁽⁸⁾ a nepodrobí euro a evropskou integraci jako takovou další těžké zkoušce.

3.2 Je proto nezbytné, aby byl vytvořen **„zcela sdílený“ společný fond pojištění vkladů**, a byla tak **dokončena finanční struktura Evropské unie** a odstraněn současný nesoulad mezi bankovním dohledem a řešením krize bank (které jsou centralizované) na straně jedné a vnitrostátními systémy pojištění vkladů (které nejsou harmonizované) na straně druhé, což také vyžaduje dostatečný pokrok v otázce snižování rizik v bankovním sektoru.

3.3 Pokrok v oblasti snižování rizik a ochrany vkladů spolu souvisejí, a Výbor proto znovu potvrzuje zásady, které již konstatoval v souvislosti s původními návrhy ohledně evropského systému pojištění vkladů⁽⁹⁾. Konkrétně uvedl, že jelikož oba typy opatření mají řadu společných důležitých základních cílů týkajících se posílení a dokončení bankovní unie, musí být **prováděny stejným způsobem a za použití skutečně rovnocenných nástrojů a metod**. Proto a za účelem dosažení reálného pokroku považuje Výbor za **zásadní**, aby jak systém EDIS, tak i relevantní opatření k minimalizaci rizik byly **bezodkladně a skutečně současně používány a realizovány**, a to v souladu s jasným a konkrétně stanoveným harmonogramem. Vytvoření vhodných podmínek k tomu, aby bylo možné podnikat další kroky, má rovněž velký význam pro **další dotváření hospodářské a měnové unie**, jejíž významnou součástí **bankovní unie** je.

3.4 Spolu s dalšími iniciativami v oblasti snižování rizik musí k prioritám zcela jistě i nadále patřit problematika úvěrů v selhání⁽¹⁰⁾, a zejména jejich nerovnoměrné rozložení mezi jednotlivými zeměmi, neboť má zásadní význam pro dosažení pokroku v této oblasti. Jak bylo nedávno konstatováno, z celkového hlediska sice pokroku dosaženo bylo, ale průměrné hodnoty nejsou všechno⁽¹¹⁾. Stejně jako existují banky, které se touto problematikou důsledně zabývají, nebo alespoň postupují správným směrem, jsou i banky, které tento problém popírají nebo jej neřeší dostatečně ambiciózním způsobem.

⁽⁶⁾ I přes pozitivní výsledky měly evropské banky ve svých rozvahách na konci roku 2016 dvakrát více rizikově vážených aktiv (v celé EU v průměru 19,1 %, v eurozóně 18,8 %) než banky v USA (japonské banky se pohybují uprostřed), zatímco na začátku krize v roce 2008 byly evropské údaje lepší než údaje za USA a Japonsko. Podíl úvěrů v selhání je navíc nadále třikrát vyšší než podíl těchto úvěrů v USA a Japonsku.

⁽⁷⁾ Viz COM(2017) 292 final, zejména „prioritní osa 5“.

⁽⁸⁾ Banky snížily svou expozici vůči jiným členským státům a přeshraniční platby stále činí pouhých 7 %.

⁽⁹⁾ Úř. věst. C 177, 18.5.2016, s. 21.

⁽¹⁰⁾ Úvěry v selhání.

⁽¹¹⁾ Rozhovor s Danièle Nouyovou, předsedkyní Rady dohledu ECB, in Público, 11. prosince 2017. Viz <https://www.bankingsupervision.europa.eu/press/interviews/date/2017/html/ssm.in171211.en.html>.

V současné době hospodářství opět roste a je důležité zabývat se touto skutečností prioritně s cílem vyřešit problémy z minulosti a předcházet budoucím. Problémem je dosáhnout efektivních výsledků v praxi. Je to nesmírně důležité, neboť to umožní dosáhnout pokroku v provádění třetího pilíře bankovní unie.

3.5 V porovnání s původními návrhy ohledně evropského systému pojištění vkladů z roku 2015 nabízí toto sdělení prostor k širší diskusi o evropském systému pojištění vkladů a více odstupňovaný přístup k jeho provádění. V době, kdy je důležité neztratit dynamiku v provádění bankovní unie a zohlednit závěry, k nimž se dospělo v průběhu jednání, je nový přístup Komise realistický a Výbor jej může podpořit.

3.6 Výbor podporuje rozhodnutí poskytovat krytí likvidity pouze v první fázi, což znamená, že v této fázi budou ztráty kryty vnitrostátními systémy pojištění vkladů. Aby následný přechod k další fázi nebyl zbytečně složitý a za účelem vzájemné důvěry považuje Výbor za důležité již na začátku jasně stanovit, že musí být přijata další opatření k maximálnímu zjednodušení vnitrostátních systémů, aby se odstranily zásadní rozdíly mezi členskými státy. Současně je rovněž důležité zabývat se problémy z minulosti a morálním hazardem.

3.7 Rozhodnutí o přechodu od fáze zajištění (viz výše) k fázi soupojištění, která je závislá na splnění řady podmínek, by podle Výboru mělo vycházet z co možná nejširšího základu, a proto se zdá vhodné, aby toto rozhodnutí nepřijala pouze Komise sama, nýbrž společně s Radou a Parlamentem⁽¹²⁾.

3.8 Je také nezbytné co nejpřesněji stanovit podmínky, které se budou uplatňovat v průběhu přechodu k fázi soupojištění i po něm⁽¹³⁾, přičemž v této fázi bude poskytnuto krytí likvidity i krytí ztrát. Návrh postupného vytváření⁽¹⁴⁾ je správný, zároveň však panují určité obavy, že stávající znění je stále příliš obecné a vágní a ponechává příliš mnoho prostoru pro různé interpretace a diskuse. Je zapotřebí poskytovat již od počátku více pokynů a jistoty ohledně této věci.

3.9 V obecné rovině je vhodné poznamenat, že v této obecné koncepci je celá řada bodů ve sdělení formulována velmi obecně, v důsledku čehož jsou návrhy jen prozatímní. Na straně jedné tak existuje manévrovací prostor, kterého by bylo možné využít v budoucích jednáních s členskými státy a mezi nimi, ale na straně druhé to znamená, že je znění poněkud nerozhodné⁽¹⁵⁾ a není vždy tak jasné, jak by bylo žádoucí. Řada důležitých aspektů byla opomenuta nebo zmíněna jen letmo, včetně uznání úlohy institucionálních systémů ochrany, na něž Výbor již dříve upozornil⁽¹⁶⁾. V zájmu vyřešení těchto otázek je nyní důležité spolupracovat se všemi ostatními zainteresovanými stranami (včetně Rady, Parlamentu, členských států, Komise atd.) a dosáhnout rychlého pokroku a konkretizovat návrhy.

3.10 EHSV naléhavě vyzývá spolunormotvůrce, aby komplexní balíček opatření k posílení hospodářské a měnové unie⁽¹⁷⁾, jenž byl zveřejněn dne 6. prosince 2017, využili k **rychlejšímu nalezení shody**.

3.11 EHSV podporuje záměr ECB zajistit, aby banky nabízely ve všech členských státech EU harmonizované služby⁽¹⁸⁾, a využívaly tak výhod většího trhu. Vyzývá členské státy, které se dosud nepodílejí na společné měně, aby se připojily k jednotnému mechanismu dohledu, což se stane jejich prvním krokem k plné integraci do eurozóny.

⁽¹²⁾ Aniž je dotčena důležitá úloha, kterou v tomto ohledu hrají orgány dohledu.

⁽¹³⁾ Viz sdělení, bod 3.

⁽¹⁴⁾ Obecně se nyní navrhuje, aby krytí ztrát poskytovaly vnitrostátní systémy pojištění vkladů a evropský systém pojištění vkladů podle klíče, který by se postupně vyvíjel, přičemž od prvního roku fáze soupojištění by příspěvek evropského systému pojištění vkladů činil 30 %.

⁽¹⁵⁾ O většině prvků se píše v podmiňovacím způsobu: při popisu obou fází provádění evropského systému pojištění vkladů se pravidelně používá „byl by“ a „mohl by“ (s. 10 a násl.).

⁽¹⁶⁾ Úř. věst. C 177, 18.5.2016, s. 21.

⁽¹⁷⁾ COM(2017) 821 final.

⁽¹⁸⁾ Úř. věst. C 434, 15.12.2017, s. 51.

3.12 Dokončení finanční struktury EU musí probíhat společně s digitálním a finančním začleňováním v souladu s **cíli OSN v oblasti udržitelného rozvoje pro rok 2030**. EHSV zdůrazňuje možnou úlohu, kterou mohou banky hrát v boji proti změně klimatu a při naplňování 13 ze 17 cílů udržitelného rozvoje jakožto prostředníci mezi uvědomělými strádajícími a sociálně odpovědnými investory. V této souvislosti by mělo být pečlivě posouzeno ukončení reformy Basel III dne 7. prosince 2017, aby bylo zaručeno, že evropské banky nebudou omezovat půjčky v oblastech, jež mají zásadní význam pro udržitelné financování.

4. Konkrétní připomínky

4.1 EHSV podporuje opatření navržená Komisí k omezení rizik v oblasti dohledu, řešení krize a pojištění vkladů (při případném přechodu od zajištění k soupojištění).

4.2 EHSV zdůrazňuje, že harmonizace vnitrostátních systémů pojištění vkladů by měla probíhat souběžně se zaváděním evropského systému pojištění vkladů. EHSV naléhavě vyzývá Komisi, aby vytvořila iniciativu, v jejímž rámci by **vnitrostátní fondy vkladů** mohly přispívat k dokončení struktury evropského systému, přičemž by bylo zajištěno rovné zacházení s jinými než systémově významnými subjekty⁽¹⁹⁾. EHSV podporuje, aby bylo v rámci vnitrostátních systémů pojištění vkladů možné uplatňovat alternativní opatření, aniž by při tom došlo k porušení pravidel hospodářské soutěže, jak se uvádí v článku 11 směrnice 2014/49/EU o systémech pojištění vkladů.

4.3 Podle EHSV by k zavedení jistění pro jednotný mechanismus pro řešení krizí mělo dojít co nejdříve s využitím úvěrové linky z Evropského mechanismu stability, jak navrhla například pracovní skupina pro koordinovaný postup.

4.4 EHSV podporuje posílení dozorcích pravomocí v rámci jednotného mechanismu dohledu, jakož i zákonných obezřetnostních pojistek (pilíř I), aby bylo možné řešit problematiku úvěrů v selhání harmonizovaným způsobem. V tomto ohledu by Komise měla prokázat, že příslušné orgány mohou na základě nových dozorcích pravomocí ovlivňovat postupy bank při tvorbě opravných položek a rezerv týkajících se úvěrů v selhání.

4.5 Výše zmíněné obezřetnostní regulační mechanismy ochrany by měly být uplatňovány v každé bance v poměru k jejímu profilu systémového rizika, který je často spojen s jejím obchodním modelem. Tím by pro malé a střední banky, které nevytvářejí nadměrná rizika, platily přiměřené požadavky a nebyly by „nadměrně regulovány“.

4.6 EHSV taktéž doporučuje, aby se v bankovníctví uplatňovaly příznivější kapitálové požadavky na investice do zelené ekonomiky⁽²⁰⁾ a aby se zvážilo uplatňování doplňkových kapitálových požadavků na investice do „hnědé“ ekonomiky. V tomto ohledu by zvláštní dohled měl vykonávat SSM.

4.7 Je třeba zvážit další aktualizaci právních předpisů týkajících se úvěrů v selhání, přičemž by se mělo prozkoumat, zda by větší úlohu nemohly hrát **služby soukromého pojištění úvěru**, jež mají trojí funkci – prevenci, kompenzaci a oživení – a v důsledku finančních inovací jsou v rostoucí míře spojeny s bankami. ECB ve své zprávě dospěla k závěru, že většina evropských úvěrových institucí některá z těchto rizik, například úroková rizika, zvládá adekvátně. Rovněž je třeba konstatovat, že USA překonaly **krizi podřadných hypotečních úvěrů** poté, co Federální rezervní systém poskytl hlavním zajišťovnám přístup k likviditě.

⁽¹⁹⁾ Na základě nařízení (EU) č. 1024/2013 jsou jednotnému mechanismu dohledu podřízeny pouze systémově významné úvěrové instituce.

⁽²⁰⁾ Argumenty ve prospěch „podpůrného koeficientu pro životní prostředí“ se týkají pozitivní systémové hodnoty ekologických aktivit, jež snižují dlouhodobá environmentální rizika, a potřeby zohlednit pozitivní externalitu. Viz <http://www.finance-watch.org/our-work/publications/1445> a https://ec.europa.eu/info/publications/180131-sustainable-finance-report_en.

4.8 A konečně EHSV opět stejně jako v různých předešlých stanoviscích vyzývá k vytvoření podmínek hospodářské soutěže, které jsou spravedlivé a **neutrální z hlediska technologií a obchodního modelu**. I v tomto stanovisku znovu vyzývá k vytvoření **rovných podmínek**, pokud jde o úkoly v oblasti dohledu. To znamená, že by se měly více kontrolovat nebankovní finanční instituce, investiční podniky a společnosti působící v oblasti finančních technologií, v souladu se zásadou „stejná rizika, stejná pravidla, stejný dohled“. Díky pravidlům pro tyto nové subjekty, které často vstupovaly do soudního řízení, se zvýší možnosti finančního začleňování, aniž by byla ohrožena ochrana spotřebitele.

V Bruselu dne 14. března 2018.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k:

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) 2017/825 za účelem navýšení finančního krytí programu na podporu strukturálních reforem a přizpůsobení jeho obecného cíle

[COM(2017) 825 final – 2017/0334 (COD)]

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013 ze dne 17. prosince 2013 o společných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti, Evropském zemědělském fondu pro rozvoj venkova a Evropském námořním a rybářském fondu, o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti a Evropském námořním a rybářském fondu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1083/2006, pokud jde o podporu strukturálních reforem v členských státech

[COM(2017) 826 final – 2017/0336 (COD)]

(2018/C 237/09)

Zpravodaj: **Mihai IVAȘCU**

Spoluzpravodaj: **Stefano PALMIERI**

Konzultace	Evropský parlament, 14. 12. 2017 Rada Evropské unie, 21. 12. 2017 a 31. 1. 2018
Právní základ	články 175, 177, čl. 197 odst. 2 a článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná specializovaná sekce	Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost
Přijato ve specializované sekci	28. 2. 2018
Přijato na plenárním zasedání	14. 3. 2018
Plenární zasedání č.	533
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	183/2/9

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV podporuje návrh navýšit rozpočet programu na podporu strukturálních reforem a zahrnout do něj zvláštní nástroj pro provádění reformy pro tzv. „reformní závazky“. Je třeba upřednostňovat takové reformy, které mají přímé vedlejší účinky na další členské státy.

1.2 EHSV v souladu se svými předchozími stanovisky podporuje strukturální reformy zaměřené na sociální a hospodářský rozvoj, včetně budování institucionálních kapacit za účelem zlepšení kvality správy. Tyto reformy by měly být specifické pro jednotlivé země a měly by mít demokratickou podporu, takže by se mělo zabránit univerzálnímu přístupu platnému pro všechny členské státy.

1.3 EHSV zdůrazňuje, že strukturální reformy jsou pozitivní nejen tehdy, pokud sociálně udržitelným způsobem sníží veřejné výdaje, ale také tehdy, když je z krátkodobého hlediska zvýší, aby bylo možné ve střednědobém až dlouhodobém horizontu zlepšit rozpočtové saldo členských států.

1.4 Ačkoli je navýšení rozpočtu programu na podporu strukturálních reforem vítáno, jeho rozsah je vzhledem k rostoucímu počtu žádostí z členských států nedostatečný. Jen pro rok 2018 dosahují žádosti pětinasobku navrhovaného rozpočtu.

1.5 Na druhou stranu se EHSV domnívá, že je velmi důležité, aby Evropská komise transparentně představila svůj záměr, pokud jde o rozdělení nového rozpočtu programu na podporu strukturálních reforem, což v případě tohoto návrhu neplatí, a aby vypracovala jasná kritéria výběru.

1.6 EHSV zdůrazňuje, že k navýšení finančního krytí programu na podporu strukturálních reforem nesmí dojít na úkor rozpočtů jiných, stejně důležitých fondů.

1.7 Nejdůležitější je především jasná strategie na úrovni EU. Ta by měla nejen monitorovat pokrok a stupeň rozvoje v jednotlivých členských státech, ale také by měla předložit vizionářské pokyny pro přidělování finančních prostředků, které by zohlednily konvergenční kritéria. Mělo by se také zvýšit sdílení osvědčených postupů, přičemž Evropská komise by měla zajistit nezbytnou technickou podporu.

1.8 Zvláštní pozornost je třeba věnovat členským státům z oblastí mimo eurozónu, které směřují k připojení se k ní. Urychlení tohoto procesu je klíčové pro budoucnost Evropské unie, jak prohlásil Jean-Claude Juncker ve svém projevu o budoucnosti Evropy⁽¹⁾.

1.9 EHSV navrhuje zavést pravidlo, podle kterého by členskému státu mělo být poskytnuto financování pouze tehdy, pokud při rozhodování o balíčcích víceletých reformních závazků⁽²⁾ plně uplatňuje zásadu partnerství a skutečně zapojuje sociální partnery a občanskou společnost. Uplatňování zásady partnerství je zásadní pro zajištění toho, aby byly provedeny reformy založené na objektivních údajích a spojené se skutečným stavem ekonomiky jednotlivých členských států.

1.10 EHSV schvaluje záměr vybavit nový nástroj pro provádění reforem ve víceletém finančním rámci na období po roce 2020 vlastním specifickým mechanismem financování.

1.11 EHSV doporučuje, aby určité reformy z programu na podporu strukturálních reforem byly případ od případu financovány pomocí nového nástroje pro provádění reforem a byly s ním provázány, zejména pokud jde o připojení se k eurozóně nebo o reformy, které by mohly dále zvýšit evropskou integraci.

2. Úvod a obecné připomínky

2.1 Evropská komise ve svém balíčku předpisů o hospodářské a měnové unii zveřejněném v prosinci 2017 předložila dva samostatné návrhy nařízení, které mají být přijaty běžným legislativním postupem. Jeden se týká posílení programu na podporu strukturálních reforem za účelem zvýšení technické podpory dostupné všem členským státům a vytvoření zvláštních pracovních linií s cílem podpořit členské státy, které nejsou součástí eurozóny, při konvergenčním procesu⁽³⁾. Druhý zavádí cílené změny do nařízení o společných ustanoveních s cílem rozšířit možnosti využití výkonnostní rezervy, jež je součástí stávajících evropských strukturálních a investičních fondů, k podpoře vnitrostátních reforem⁽⁴⁾.

2.2 EHSV obdržel celkem čtyři samostatné žádosti o vypracování stanoviska: dvě od Evropského parlamentu a dvě od Rady ke každému z těchto dvou návrhů nařízení. Cílem tohoto stanoviska je tedy představit názory EHSV na tyto dva legislativní návrhy v reakci na konkrétní žádosti orgánů, aniž by byla dotčena další činnost Výboru týkající se zbylé části balíčku Komise o hospodářské a měnové unii.

2.3 EHSV se domnívá, že nástroj pro provádění reforem by mohl být významným nástrojem pomáhajícím členským státům, které nevykazují dobré výsledky v čerpání strukturálních fondů, k jejich lepšímu využívání a snížení hospodářských rozdílů sociálně udržitelným způsobem.

2.4 Nový nástroj pro provádění reforem určený k podpoře reformních závazků členských států v rámci evropského semestru je klíčový. Je třeba upřednostňovat takové reformy, které mají přímé vedlejší účinky na další členské státy. EHSV však vyzývá k aktivnímu a podrobnému monitorování pokroku v jejich provádění, a to v rámci evropského semestru.

⁽¹⁾ Stav Unie v roce 2017.

⁽²⁾ Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 240/2014 ze dne 7. ledna 2014 o evropském kodexu chování pro partnerskou spolupráci v rámci evropských strukturálních a investičních fondů (Úř. věst. L 74, 14.3.2014, s. 1).

⁽³⁾ COM(2017) 825 final.

⁽⁴⁾ COM(2017) 826 final.

3. Návrhy na podporu strukturálních reforem v členských státech

3.1 EHSV opakuje, že je zásadní, aby členské státy při rozhodování o strategii strukturálních reforem, kterou chtějí prosazovat, a během monitorování v rámci evropského semestru zajistily uplatňování zásady partnerství a skutečné zapojení sociálních partnerů a organizované občanské společnosti. Aby se zajistilo, že bude tato zásada skutečně uplatňována ve všech členských státech, navrhuje EHSV zavést pravidlo, podle kterého by mělo být poskytnuto financování pouze tehdy, pokud byla při rozhodování o balíčcích víceletých reformních závazků plně zapojena organizovaná občanská společnost.

3.2 Od zavedení programu na podporu strukturálních reforem v roce 2017 vyjádřilo svůj záměr využít jeho financování celkem 16 členských států. Přidělený rozpočet činil 22,5 milionu EUR, 271 předložených žádostí nicméně přesáhlo celkem 80 milionů EUR. Pro rok 2018 navrhla Komise rozpočet ve výši 30,5 milionu EUR. Dvacet čtyři členských států nicméně předložilo 444 žádostí, které celkově přesahují 150 milionů EUR.

3.3 EHSV vítá navýšené finanční prostředky na program na podporu strukturálních reforem, vzhledem k objemu žádostí z členských států však zpochybňuje účinnost tohoto opatření.

3.4 EHSV doporučuje uskutečnit navýšení finančního krytí programu na podporu strukturálních reforem tak, aby to neohrozilo rozpočty jiných, stejně důležitých fondů.

3.5 EHSV považuje za velmi důležité, aby Komise transparentně představila svůj záměr, pokud jde o rozdělení nového rozpočtu na program na podporu strukturálních reforem, tak aby každý členský stát mohl získat spravedlivý podíl dostupné podpory v souladu s prováděnými reformami.

3.6 Evropská komise musí stanovit jasná a objektivní pravidla pro výběr reforem, které budou financovány z rozpočtu EU, a současně zajistit, aby všechny členské státy měly rovný přístup k finančním prostředkům. Reformy zvolené k financování by kromě toho měly být v souladu se strategií EU a měly by být důsledně monitorovány prostřednictvím evropského semestru.

3.7 Vzhledem k tomu, že členské státy již mají své vlastní reformní iniciativy, doporučuje EHSV, aby se program na podporu strukturálních reforem zaměřil na opatření, která nejlépe podpoří doporučení pro jednotlivé země.

3.8 Je třeba připomenout, že členské státy mohou reformy financovat samy, a tato pobídka ze strany rozpočtu programu na podporu strukturálních reforem od Evropské komise by neměla znamenat, že se musí spoléhat pouze na financování EU. Fungování celé hospodářské a měnové unie je založeno na subsidiaritě a odpovědné činnosti všech členských států.

3.9 EHSV se s ohledem na omezené zdroje domnívá, že by Evropská komise měla podporovat reformy a opatření, které by mohly mít multiplikační účinek na činnost prováděnou samotnými členskými státy.

3.10 EHSV v souladu se svými předchozími stanovisky podporuje strukturální reformy zaměřené na sociální a hospodářský rozvoj: více pracovních míst a kvalitnější pracovní místa, konkurenceschopnost výroby a služeb a hospodářská soutěž v jejich rámci, kvalita správy a institucí, kvalitní a efektivní veřejné služby a environmentální udržitelnost⁽⁵⁾. Tyto reformy by měly být specifické pro jednotlivé země, měly by být v souladu s národními programy reforem a měly by mít demokratickou podporu, nikoli univerzální přístup platný pro všechny členské státy.

3.11 S ohledem na povinnost připojit se k eurozóně, která vyplývá ze Smlouvy téměř pro všechny členské státy, EHSV doporučuje, aby byla věnována zvláštní pozornost reformám zaměřeným na rozšíření eurozóny, a pokud je to možné, mělo by být na tyto cíle přiděleno dodatečné financování.

(⁵) Například zlepšení podnikatelského prostředí, financování podniků a výdajů na výzkum a vývoj; zvýšení produktivity podniků, odvětví a hospodářství; podpora tvorby kvalitních pracovních míst s vyššími mzdami a současně snižování dočasných a nestabilních pracovních míst s nízkými mzdami; posílení kolektivního vyjednávání a nezávislosti sociálních partnerů v jeho rámci a sociálního dialogu na místní, regionální, vnitrostátní a evropské úrovni; reforma veřejné správy za účelem zvýšení její účinnosti pro hospodářský a sociální rozvoj a transparentnosti pro veřejnost; podpora kvality systémů vzdělávání a odborné přípravy pro pracovníky za účelem nastolení rovných příležitostí a dosažení výsledků pro všechny sociální skupiny.

3.12 Evropská unie má k monitorování pokroku dosaženého zeměmi z oblastí mimo eurozónu lepší pozici než samotné členské státy. Osvědčené postupy by se měly sdílet během celého procesu a EHSV doporučuje zřídit za tímto účelem zvláštní platformu pro komunikaci.

4. Návrh na zavedení nového nástroje pro provádění reforem, pokud jde o podporu strukturálních reforem v členských státech

4.1 EHSV uznává skutečnost, že pojem „strukturální reforma“ se stal velmi obecným, a vítá proto, že navrhované nařízení stanoví jeho definici.

4.2 Výbor doporučuje, aby Evropská komise spolupracovala s členskými státy na zkoumání různých způsobů dosahování daňové a rozpočtové udržitelnosti. Některé reformy by mohly obnášet větší veřejné výdaje z krátkodobého hlediska za účelem provedení nových procesů a činností, což ve střednědobém až dlouhodobém horizontu přispěje k úspoře zdrojů nebo shromáždění více příjmů ze střednědobého až dlouhodobého hlediska. Je tedy vhodné se zabývat nejen krátkodobými opatřeními ke snížení nákladů, ale také způsoby, jak zvýšit rozpočtové příjmy.

4.3 Vzhledem k tomu, že evropské orgány musí velmi úzce spolupracovat s členskými státy na dosažení silnější integrace a konvergence v Unii, EHSV nový nástroj pro provádění reforem navrhovaný ve víceletém finančním rámci na období po roce 2020 vítá. EHSV vyzývá k aktivnímu a podrobnému monitorování pokroku v provádění, a to v rámci evropského semestru.

4.4 Ačkoli evropský semestr a zprávy o jednotlivých zemích vypracovávají v jeho rámci tvoří výborný základní nástroj pro hodnocení programu na podporu reforem, je EHSV přesvědčen, že k náležitému posouzení pokroku je třeba vytvořit další nástroje. Tyto nástroje by měly být přizpůsobeny konkrétním ekonomickým požadavkům jednotlivých členských států.

4.5 EHSV schvaluje dočasné řešení, kterým je financování pilotní fáze nového nástroje pro provádění reforem pomocí výkonnostní rezervy. Tento návrh by neměl zasahovat do stávajících evropských strukturálních a investičních fondů, ale měl by mít spíše zvláštní oddělený rozpočet.

4.6 Pokrok dosažený jednotlivými členskými státy by měl být bezodkladně monitorován prostřednictvím evropského semestru. Tento proces podávání zpráv by měl poskytnout jasnou představu o dosaženém pokroku a dalších rozpočtových potřebách.

4.7 Vzhledem k tomu, že nový nástroj pro provádění reforem by doplňoval dobrovolnou technickou podporu poskytovanou pomocí programu na podporu strukturálních reforem, doporučuje EHSV, aby určité reformy byly případ od případu financovány pomocí nového nástroje pro provádění reforem a byly s ním provázány, zejména pokud jde o připojení se k eurozóně nebo o reformy, které by mohly dále zvýšit evropskou integraci.

V Bruselu dne 14. března 2018.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu rozhodnutí Rady o hlavních směrech politik zaměstnanosti členských států

[COM(2017) 677 final – 2017/0305 (NLE)]

(2018/C 237/10)

Zpravodaj: **Michael McLOUGHLIN**

Konzultace	Žádost Rady, 1. 12. 2017
Právní základ	Čl. 29 odst. 1 a čl. 148 odst. 2 Smlouvy o fungování Evropské unie
Rozhodnutí plenárního shromáždění	24. 1. 2017
Odpovědná specializovaná sekce	Zaměstnanost, sociální věci, občanství
Přijato ve specializované sekci	23. 2. 2018
Přijato na plenárním zasedání	15. 3. 2018
Plenární zasedání č.	533
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	159/43/15

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV vítá návrh hlavních směrů politik zaměstnanosti a jejich sladění s evropským pilířem sociálních práv. Výbor je přesvědčen, že by bylo možné učinit více, aby hlavní směry skutečně naplnily slib daný pilířem.

1.2 Hlavní směry politik zaměstnanosti musí přispět k dosažení větší rovnováhy mezi makroekonomickými pravidly a sociální Evropou v souladu se zprávou pěti předsedů o dokončení evropské hospodářské a měnové unie z roku 2015⁽¹⁾. EHSV se domnívá, že je vhodné řešit konvergenci makroekonomické a sociální situace v době, kdy se objevují známky hospodářského oživení.

1.3 EHSV opakuje svůj požadavek na řádný balíček týkající se sociálních investic jako součást evropského plánu růstu a investic ve výši 2 % HDP⁽²⁾.

1.4 Výbor připomíná četná zjištění návrhu společné zprávy o zaměstnanosti pro rok 2018⁽³⁾, která dokládají, že obnova zaměstnanosti se v jednotlivých členských státech EU, regionech a skupinách lidí liší.

1.5 EHSV v rámci pilíře a hlavních směrů politik zaměstnanosti podporuje zvýšený důraz na dopad a provádění, s čímž v případě potřeby pomáhá srovnávací přehled sociálních ukazatelů a další opatření. Důsledky těchto otázek by měly být součástí diskuse a procesu plánování, na nichž se podílejí členské státy a EU při přidělování finančních prostředků EU.

1.6 Ustanovení hlavního směru 5 by měla jasně uvádět, že inovativní formy práce nevedou pokaždé ke zvýšené míře příležitostné práce, ačkoli ji někdy lze předpokládat. Opatření, jež podporují hladké přechody na trzích práce, včetně vhodných ustanovení týkajících se bezpečnosti pracovníků, by pomohla zajistit, aby nové formy práce poskytovaly spravedlivé pracovní příležitosti.

⁽¹⁾ Zpráva pěti předsedů „Dokončení evropské hospodářské a měnové unie“, 22. června 2015.

⁽²⁾ Úř. věst. C 226, 16.7.2014, s. 21.

⁽³⁾ Návrh společné zprávy o zaměstnanosti pro rok 2018.

1.7 Odklon pokynů od zdanění práce k jiným zdrojům je vítán, ale je nutné lépe objasnit tyto jiné možné zdroje. EHSV vypracoval stanoviska k agresivnímu daňovému plánování, daňovým podvodům a únikům a ekologickým daním⁽⁴⁾, což jsou položky, které by také mohly poskytnout alternativní příjmy doporučené v pokynech.

1.8 EHSV se domnívá, že by v hlavním směru 6 měla být ponechána konkrétní zmínka o Evropském sociálním fondu (ESF).

1.9 V hlavním směru 7 by se potřeba nestranného řešení sporů měla vztahovat na všechny oblasti, a ne jen na neoprávněná propuštění. Alternativní řešení sporů by nemělo omezovat práva stran na přístup k soudům.

1.10 V hlavním směru 8 je třeba zachovat opatření týkající se nezaměstnanosti mladých lidí, zejména financování záruk pro mladé lidi a dalšího rozvoje „záruky k získání dovedností“.

1.11 V hlavním směru 8 musí být nadále kladen důraz na dlouhodobě nezaměstnané, kteří mohou být zdrojem pracovní síly na trhu, na kterém vládne stále napjatější situace.

1.12 Na postavení osob se zdravotním postižením je třeba nahlížet z hlediska založeného na právech, ale také s praktickými standardními opatřeními v oblasti zaměstnanosti se zvláštním důrazem na boj proti diskriminaci, jak je stanoveno ve Smlouvách.

1.13 Ustanovení týkající se rovnosti žen a mužů se musí objevit v každém hlavním směru politik a při řešení rozdílů v odměňování žen a mužů je nutné klást velký důraz na problém nízké mzdy.

1.14 V hlavních směrech by měli být výslovně zmíněni migranti a uprchlíci.

1.15 EHSV připomíná svůj názor na zvýšení věkové hranice pro zákonem stanovený odchod do důchodu, tedy že by skutečný věk měl nejprve být obdobný jako věk stanovený zákonem⁽⁵⁾. Zdůrazňuje také, že je potřeba zajistit v členských státech udržitelnost důchodových systémů a řešit za tím účelem výzvy, mezi něž patří zvyšující se naděje dožití, změny na trzích práce, jež mají dopad na financování důchodů, a zajištění odpovídající výše důchodů.

1.16 EHSV vítá jednoznačné vyjádření, že pro pilíř a hlavní směry politik zaměstnanosti budou pro členské státy platná stejná ustanovení, ať jsou či nejsou státy eurozóny.

2. Souvislosti

2.1 Hlavní směry politik zaměstnanosti jsou součástí kombinace politik EU již od roku 1997. Právní základ se nachází v článku 148 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU)⁽⁶⁾: Rada stanoví „každoročně hlavní zásady, které berou členské státy v úvahu při své politice zaměstnanosti“.

2.2 V roce 1997 byly hlavní směry politik jedním z prvních příkladů otevřené metody koordinace v politice EU, v rámci níž je stanoven dobrovolný přístup k určitému cíli spolu s účinnými systémy podávání zpráv a vzájemného hodnocení. Hlavní směry politik zaměstnanosti jsou nyní spojeny s hlavními směry hospodářských politik v článku 121 SFEU.

2.3 Listopadový návrh společné zprávy o zaměstnanosti pro rok 2018⁽⁷⁾ byl zveřejněn s návrhem hlavních směrů politik zaměstnanosti a představuje významný výzkum a závěry týkající se zaměstnanosti v celé EU. Podle uvedené zprávy se celková situace v oblasti zaměstnanosti v EU zlepšuje, počet nezaměstnaných mladých lidí a dlouhodobě nezaměstnaných klesá a míra celkové zaměstnanosti ve výši 75 % v rámci strategie Evropa 2020 je na dosah EU jako celku, byť tomu tak není v některých členských státech. Míra zlepšení se však v jednotlivých členských státech, regionech a skupinách lidí výrazně liší. Značný počet lidí ve svém životě stále nepozoruje známky obnovy. Dalšími důležitými otázkami, na které je třeba upozornit, je kvalita vytvořených pracovních míst a nárůst chudoby pracujících.

⁽⁴⁾ Stanovisko EHSV z vlastní iniciativy Nerovné rozdělení bohatství v Evropě (Úř. věst. C 129, 11.4.2018, s. 1); průzkumné stanovisko EHSV Zdanění ekonomiky sdílení (Úř. věst. C 81, 2.3.2018, s. 65; Úř. věst. C 434, 15.12.2017, s. 18; Úř. věst. C 71, 24.2.2016, s. 42).

⁽⁵⁾ Úř. věst. C 84, 17.3.2011, s. 38; Úř. věst. C 299, 4.10.2012, s. 115.

⁽⁶⁾ SFEU.

⁽⁷⁾ Návrh společné zprávy o zaměstnanosti pro rok 2018.

2.4 Evropský pilíř sociálních práv⁽⁸⁾ byl přijat jako interinstitucionální prohlášení na sociálním summitu v Göteborgu v listopadu 2017. Pilíř je v podstatě politickým prohlášením, jímž se EU zavazuje k 20 klíčovým zásadám. Představuje tedy nový zastřešující závazek EU k sociální Evropě. Pilíř je doplněn srovnávacím přehledem sociálních ukazatelů, jenž zahrnuje 14 hlavních ukazatelů hodnotících zaměstnanost a sociální trendy.

3. Obecné připomínky

3.1 Evropská unie v minulosti usilovala o vyvážení cílů v oblasti sociálních práv a hospodářského růstu prostřednictvím kombinace ustanovení smluv, legislativy a „měkkých“ mechanismů sociální politiky a pokroku na jednotném trhu, avšak ne vždy úspěšně. Během světové hospodářské krize došlo k významným hospodářským reformám s cílem zabránit existenční krizi eura. Mnozí poukazují na to, že úsilí EU v oblasti sociální politiky od časů Delorovy Komise neustále upadá. Kromě toho je patrný politický a sociální dopad hospodářské krize, jakož i souvisejících úsporných opatření. Některá dokonce vykazují více či méně přímou souvislost s vzestupem populismu a brexitem. Potřebu návratu ke konvergenci hospodářské integrace s vhodnými sociálními politikami oficiálně potvrdila zpráva pěti předsedů o dokončení evropské hospodářské a měnové unie z roku 2015⁽⁹⁾. Roční analýza růstu na rok 2018⁽¹⁰⁾ svědčí o jisté změně přístupu, která se týká většího důrazu na rovné příležitosti, kvalitní pracovní místa a nutnost brát v potaz distribuční dopad reforem. To je velmi žádoucí.

3.2 Evropský pilíř sociálních práv je nový a EHSV již vyjádřil své znepokojení nad nejasností pilíře a jeho budoucího provádění. Mají-li pokračovat politiky v zájmu příznivých životních podmínek občanů EU, je třeba zabránit tomu, aby došlo při plnění významných politických závazků k selháním jako v minulosti. EHSV pilíř v roce 2017 posoudil ve dvou stanoviscích⁽¹¹⁾ a zásady a práva i úlohu pilíře jako kompasu pro obnovenou konvergenci v členských státech obecně uvítal a pobídl všechny strany k tomu, aby zajistily jejich uplatňování a účinnost. V tomto duchu Výbor také vybízel k větší jasnosti, pokud jde o pilíř a jeho fungování v praxi. Pilíř nemá právní účinnost a není součástí Smluv. Podle Výboru by také pilíř měl v první řadě podporovat „platné sociální acquis EU a jeho důsledné a řádné uplatňování“. Stanoviska zdůrazňovala roli občanské společnosti a zejména specifickou úlohu sociálních partnerů v rámci politik zaměstnanosti a trhu práce a rovněž upozorňovala na důležité otázky zaměstnanosti týkající se těchto aspektů:

- dosažení spravedlivé rovnováhy mezi hospodářským a sociálním rozměrem,
- budoucnost práce,
- zvláště znevýhodněné skupiny na trhu práce,
- zaměstnanost a vytváření kvalitních pracovních míst,
- podpora nových a rozmanitějších profesních drah,
- potřeba „záruky k získání dovedností“,
- potřeba přiblížení skutečného věku odchodu do důchodu k zákonem stanovenému věku,
- cíl přimět občany, aby pracovali déle, doplněný o celoživotní přístup, který bude zahrnovat dobré pracovní podmínky,
- spravedlivá mobilita pracovní síly a spravedlivé pracovní podmínky pro všechny,
- potřeba sociálních investic,
- potřeba usilovat o závaznou minimální úroveň sociální ochrany,

⁽⁸⁾ Evropský pilíř sociálních práv.

⁽⁹⁾ Zpráva pěti předsedů.

⁽¹⁰⁾ Roční analýza růstu na rok 2018.

⁽¹¹⁾ Úř. věst C 125, 21.4.2017, s. 10, a stanovisko Dopad sociálního rozměru a evropského pilíře sociálních práv na budoucnost EU, (Úř. věst C 81, 2.3.2018, s. 145).

- úloha evropského semestru a zejména potřeba rovnosti cílů v oblasti zaměstnanosti a sociálních a makroekonomických cílů,
- potřeba účelově vázaných prostředků Evropského fondu na strategické investice (EFSI) na sociální investice,
- situace v zemích, které nejsou členy eurozóny.

3.3 Toto stanovisko zkoumá hlavní směry politik zaměstnanosti a s nimi spojené otázky v souvislosti s evropským pilířem sociálních práv. Komise na pilíři a jeho metodách založila i aktualizaci hlavních směrů politik. V mnoha ohledech lze pozmeněné hlavní směry politik zaměstnanosti vnímat mimo jiné jako dobrou první zkoušku pilíře. EHSV musí hlavní směry politik posoudit z hlediska názorů, které již vyjádřil v souvislosti s pilířem.

3.4 Výbor otázku dopadu a provádění hlavních směrů politik zaměstnanosti zdůraznil již ve svých předchozích stanoviscích o této záležitosti, v roce 2015 a dříve⁽¹²⁾. Jsou rovněž důležité, pokud jde o posuzování hlavních směrů politik zaměstnanosti optikou pilíře. Evropský pilíř sociálních práv obsahuje srovnávací přehled 14 ukazatelů navržených pro měření pokroku, který může sloužit k ujištění o účinnosti pilíře. Některé z těchto ukazatelů však nejsou nové a obsahoval je již srovnávací přehled ukazatelů zaměstnanosti z roku 2013. Výbor vítá, že srovnávací přehled pokrývá pilíř, obecná opatření by však měla přecházet v podrobnější provozní prvky politik zaměstnanosti členských států. Lze si také položit otázku, zda by hlavní směry politik zaměstnanosti dostatečně pokryly problematiku nebo skupinu, na něž se výslovně nevztahuje pilíř ani srovnávací přehled.

3.5 Hlavní směry politik zaměstnanosti nadále fungují prostřednictvím otevřené metody koordinace a realizace pilíře je kombinací „soft law“ a legislativy EU. Tak tomu bylo u hlavních směrů vždy, takže jejich účinnost tím není nijak oslabena. Vzhledem k tomu, že pilíři je v jeho začátcích přikládána vysoká politická priorita, lze předpokládat, že to bude platit i pro hlavní směry politik zaměstnanosti, ale z dlouhodobého hlediska tomu tak být nemusí.

3.6 Výbor ve svém posledním stanovisku k pilíři⁽¹³⁾ také upozornil na nutnost zlepšit srovnávací přehled a na potřebu ekonomického i sociálního evropského semestru. Vztah mezi sledováním makroekonomických otázek a politikami zaměstnanosti a sociálními politikami je velmi důležitý. Existuje rozpor mezi přístupem k zaměstnanosti a extrémně „tvrdými“ právními nástroji vztahujícími se na eurozónu, jako je balíček dvou a šesti právních aktů týkajících se správy ekonomických záležitostí spolu se smlouvou o rozpočtovém paktu. EHSV se stále domnívá, že navzdory pokroku pilíře a spojení hlavních směrů politik zaměstnanosti a hlavních směrů hospodářských politik je mezi těmito dvěma prvky ještě prostor pro sblížení. EHSV opakovaně vyjadřuje obavy ohledně nedostatečné konvergence hlavních směrů politik zaměstnanosti a hlavních směrů hospodářských politik.⁽¹⁴⁾ Zpráva pěti předsedů s výrokem o dosažení sociálního ratingu „AAA“ v Evropě také doporučuje vyšší konvergenci ekonomických a sociálních aspektů. Pozmeněné hlavní směry politik zaměstnanosti a použití srovnávacího přehledu ukazatelů zajišťují další sblížení politiky s pilířem, což je vítáno, ačkoli to nepředstavuje žádný velký pokrok vzhledem k celkové potřebě konvergence sociálních a makroekonomických aspektů. Dokonce je možné si položit otázku, zda některé hlavní směry hospodářských politik nejsou v rozporu s hlavními směry politik zaměstnanosti.

3.7 Z hlediska účinného provádění hlavních směrů politik zaměstnanosti a evropského pilíře sociálních práv mohou hrát rozhodující úlohu doporučení pro jednotlivé země⁽¹⁵⁾. Poskytují důležitou příležitost formovat vnitrostátní politiku v souladu s hlavními směry a zásadami pilíře s cílem realizovat společné výsledky. Navzdory zlepšující se situaci v celé Evropě stále přetrvávají rozdíly mezi jednotlivými členskými státy, regiony a různými skupinami lidí na trhu práce. Doporučení pro jednotlivé země vyplývající z hlavních směrů politik zaměstnanosti by měla usilovat o omezení těchto rozdílů, zvýšit zdroje a usměrnit je do této oblasti.

3.8 Evropský pilíř sociálních práv je určen všem členským státům, i když byl koncipován pro eurozónu⁽¹⁶⁾, takže zásady pilíře a ukazatele srovnávacího přehledu sociálních ukazatelů slouží jako základ pro formulaci doporučení pro jednotlivé země pro všechny členské státy, což je třeba přivítat.

⁽¹²⁾ Úř. věst. C 332, 8.10.2015, s. 68.

⁽¹³⁾ Stanovisko Dopad sociálního rozměru a evropského pilíře sociálních práv na budoucnost EU (Úř. věst. C 81, 2.3.2018, s. 145).

⁽¹⁴⁾ Úř. věst. C 458, 19.12.2014, s. 1, Úř. věst. C 173, 31.5.2017, s. 73.

⁽¹⁵⁾ Doporučení pro jednotlivé země.

⁽¹⁶⁾ Viz preambule evropského pilíře sociálních práv.

3.9 Od předchozích hlavních směrů výrazně vzrostl zájem o myšlenku „záruky k získání dovedností“. Tento koncept, který vychází z přístupu založeného na záruce pro mladé lidi a do jisté míry je vyjádřen ve sdělení Komise „Nová agenda dovedností pro Evropu“⁽¹⁷⁾, je zaměřen zejména na dospělé s nízkou kvalifikací a nabývání gramotnosti, matematické gramotnosti a digitálních dovedností a pokrok směrem ke kvalifikaci na úrovni vyššího sekundárního vzdělání⁽¹⁸⁾.

3.10 Financování provádění pilíře a hlavních směrů politik zaměstnanosti z evropských fondů bude důležité i v budoucnu. Jednání o příštím víceletém finančním rámci brzy započne a zjevně vzniknou obrovské problémy, a to zejména při sestavování rozpočtu po brexitu. Výbor v této věci vyjádřil svůj názor ve svém stanovisku k přezkumu víceletého finančního rámce na období 2014–2020 v polovině období, kde uvádí, že „v otázce evropské přidané hodnoty panuje široká politická shoda, pokud jde o podporu činnosti, jejímž prostřednictvím má EU svým občanům zaručit skutečné výhody“⁽¹⁹⁾.

4. Konkrétní připomínky

4.1 Komise hlavní směry politik zaměstnanosti zjevně pozměnila tak, aby odpovídaly evropskému pilíři sociálních práv. To je velmi vítáno. Závěry a doporučení předložené ve stanovisku EHSV k hlavním směrům politik zaměstnanosti z roku 2015⁽²⁰⁾ z velké části stále platí. Existuje ale několik konkrétních otázek, u nichž je třeba připomínky aktualizovat.

4.2 Ekonomická situace v zemích EU se v tuto chvíli nadále zlepšuje, ale je třeba učinit více zejména pro ty členské státy, regiony a skupiny lidí, které se setkávají s většími potížemi, což je další argument pro posílení sociální politiky, která je v souladu s evropským pilířem sociálních práv.

4.3 EHSV již dříve uvítal balíček opatření Komise v oblasti sociálních investic⁽²¹⁾ a byl přesvědčen, že by balíček mohl významně přispět ke změně směřování politiky ve prospěch udržitelného růstu a odolnějších společností. Výbor vyzval k vytvoření evropského plánu růstu a investic ve výši 2 % HDP a k tomu, „aby byl proces koordinace evropského semestru výrazněji zaměřen na sociální investice“. EHSV připomíná tento požadavek ve vztahu k aktuálním hlavním směrům politik zaměstnanosti a vyzývá ke změně jejich znění v souladu s touto myšlenkou.

Stávající hospodářská situace a situace na trhu práce skutečně podporuje obnovený důraz na sociální investice.

4.4 EHSV si je nyní ještě více vědom postavení konkrétních skupin lidí na trhu práce, pokud jde o nabídku práce i dosažení spravedlivějších výsledků. EHSV se pravidelně vyjadřuje k situaci mnoha z těchto lidí, kteří jsou pro hlavní směry politik zaměstnanosti nadále důležití. Část 8 důvodové zprávy Komise k hlavním směrům politik zaměstnanosti výslovně odkazuje na doporučení Komise ohledně aktivního začlenění lidí vyloučených z trhu práce⁽²²⁾. Jedná se o dokument z roku 2008, takže by možná měl být revidován, aby byl zajištěn soulad s pilířem a hlavními směry politik zaměstnanosti, zvláště když trh práce, na němž se zhoršují podmínky, takovým skupinám lidí nabídne příležitosti.

5. Hlavní směry

5.1 Při uvádění hlavních směrů politik do souladu s pilířem (nebo z jiných důvodů) bylo jejich znění částečně změněno. V souladu s **hlavním směrem 5** by nyní členské státy „měly podporovat inovativní formy práce, které odpovědným způsobem vytvářejí pracovní příležitosti pro všechny“. Zatímco nové formy práce a inovace poskytují příležitosti k růstu, mohou mít také škodlivý dopad na lidi, pokud jejich důsledkem bude větší podíl nejisté práce. Je třeba nalézt rovnováhu, aby byly přínosem pro růst, podnikání a zaměstnanost. Zároveň je zapotřebí řádně posoudit dopady nových forem práce⁽²³⁾. Hlavní směry politiky zaměstnanosti by měly usilovat o to, aby byly trendy spojené s těmito novými formami práce přeměněny ve spravedlivé pracovní příležitosti založené na rovnováze mezi hladkými přechody na trzích práce a vhodnými ustanoveními týkajícími se bezpečnosti pracovníků. Ustanovení tohoto hlavního směru by měla jasně uvádět, že inovativní formy práce nevedou pokaždé ke zvýšené míře příležitostné práce, ačkoli ji někdy lze předpokládat. Opatření, jež podporují hladké přechody na trzích práce, včetně vhodných ustanovení týkajících se bezpečnosti pracovníků, by

⁽¹⁷⁾ Nová agenda dovedností pro Evropu.

⁽¹⁸⁾ Viz doporučení Rady z roku 2016 „Cesty prohlubování dovedností: nové příležitosti pro dospělé“.

⁽¹⁹⁾ Úř. věst. C 75, 10.3.2017, s. 63.

⁽²⁰⁾ Úř. věst. C 332, 8.10.2015, s. 68.

⁽²¹⁾ Úř. věst. C 226, 16.7.2014, s. 21.

⁽²²⁾ Doporučení Komise 2008/867/ES ze dne 3. října 2008 o aktivním začleňování osob vyloučených z trhu práce (Úř. věst. L 307, 18.11.2008, s. 11).

⁽²³⁾ Viz zejména Úř. věst. C 303, 19.8.2016, s. 54.

pomohla zajistit, aby nové formy práce poskytovaly spravedlivé pracovní příležitosti. Ve svém nedávném stanovisku z vlastní iniciativy⁽²⁴⁾ EHSV vyzval orgány, aby identifikovaly zaměstnavatele i zaměstnance, uložily jednotlivým osobám povinnost platit příspěvky do systémů sociálního zabezpečení, propojily elektronické databáze sociálního zabezpečení s daňovými a prozkoumaly nové způsoby financování systémů sociálního zabezpečení.

5.2 Pokud jde o „inovativní“ formy práce, mělo by dojít k lepšímu propojení s trendy, jako je digitalizace a ekologizace pracovních míst v souvislosti s Digitální agendou EU a balíčkem týkajícím se oběhového hospodářství, a mělo by se jim věnovat více pozornosti. Vzhledem k tomu, že jsou členské státy pobízeny k podpoře sociálních inovací, Výbor upozorňuje na některé cenné modely sociálních inovací, jimž byla udělena Cena EHSV pro občanskou společnost za rok 2017⁽²⁵⁾.

5.3 Ve vztahu k podnikání a vytváření a růstu mikropodniků a malých podniků se Výbor vyslovuje ve prospěch jejich podporování, jakož i podněcování podnikatelského smýšlení⁽²⁶⁾. Byl by potřebný ukazatel měřící podmínky pro podnikání.

5.4 Pokud jde o provádění návrhů Komise týkajících se nové agendy dovedností pro Evropu, EHSV ve svém stanovisku⁽²⁷⁾ poukázal na řadu problémů, jako je nutnost „zavést v oblasti vzdělávání a rozvoje dovedností inovativnější řešení“ na podporu záruky k získání dovedností a také zajištění lepšího a dostatečného financování těchto řešení a univerzálního přístupu k nim.

5.5 Hlavní směr 5 také odkazuje na „spravedlivé mzdy umožňující důstojnou životní úroveň“ a na to, že by se měly „zajistit přiměřené minimální mzdy s přihlédnutím k jejich dopadu na konkurenceschopnost, vytváření pracovních míst a chudobu pracujících“. Oproti předchozím hlavním směrům se jedná o lepší zaměření na problém nízkých mezd a chudoby pracujících, EHSV se však přesto domnívá, že je zde potřebná jasná definice „kvalitních pracovních míst“. V tomto ohledu by například bylo vhodné posílit účinnost kolektivních smluv rozšířením jejich působnosti. Současně je nanejvýš důležitým předpokladem, aby byla plně respektována zásada subsidiarity a nezávislá úloha sociálních partnerů.

5.6 Výbor se domnívá, že je kladen příliš velký důraz na překážky na straně dodávky, ale nevěnuje se odpovídající pozornost potřebě sociálních investic a růstu. Odklon pokynů od zdanění práce k jiným zdrojům je vítán, ale je nutné lépe objasnit tyto jiné možné zdroje. EHSV vypracoval stanoviska k agresivnímu daňovému plánování, daňovým podvodům a únikům a ekologickým daním⁽²⁸⁾, což jsou položky, které by také mohly poskytnout alternativní příjmy doporučené v pokynech.

5.7 Odkaz na technologické a environmentální změny v **hlavním směru 6** je vítán; bylo by rovněž vhodné uvést více podrobností o potenciálu zeleného růstu. Obdobně by nový závazek k převodu „nároků na odbornou přípravu v době přechodu mezi zaměstnáními“ měl zlepšit mobilitu. Za tímto účelem EHSV zdůrazňuje nutnost zajistit důstojnou existenci v době odborné přípravy, bez ohledu na to, kde tato příprava probíhá. Měla by být rovněž prozkoumána možnost zavedení nástrojů, které jsou využívány v některých členských státech EU, jako jsou granty, půjčky, kolektivní smlouvy upravující placené studijní volno nebo jiná opatření, s cílem zajistit, aby se osvědčené postupy v oblasti minimálních norem ohledně nároku na studijní volno staly v ostatních členských státech běžnou praxí. Výbor vítá nové znění hlavního směru 6, pokud jde o uznávání neformálního učení a zvýšení využívání pružného dalšího odborného vzdělávání a podporu činnosti dospělých studujících. Bylo vyvinuto úsilí o rozšíření ustanovení hlavního směru 6 týkajících se překážek zaměstnávání žen na více skupin a o zajištění toho, aby tato ustanovení byla více genderově neutrální. Výbor v tomto ohledu naléhavě vybízí

⁽²⁴⁾ Stanovisko EHSV Udržitelné systémy sociálního zabezpečení a sociální ochrany v digitálním věku (Úř. věst. C 129, 11.4.2018, s. 7).

⁽²⁵⁾ Ocenění vynikajících projektů, které napomáhají začlenit na trh práce osoby v nouzi, např. osoby z přistěhovaleckého prostředí, osoby se zdravotním postižením, dlouhodobě nezaměstnané, ženy vyřazené z trhu práce, mladé lidi a lidi žijící v chudobě. Viz internetové stránky Výboru o Ceně EHSV pro občanskou společnost za rok 2017.

⁽²⁶⁾ Úř. věst. C 332, 8.10.2015, s. 20.

⁽²⁷⁾ Úř. věst. C 173, 31.5.2017, s. 45.

⁽²⁸⁾ Stanovisko EHSV z vlastní iniciativy Nerovné rozdělení bohatství v Evropě (Úř. věst. C 129, 11.4.2018, s. 1); průzkumné stanovisko EHSV Zdanění ekonomiky sdílení (Úř. věst. C 81, 2.3.2018, s. 65; Úř. věst. C 434, 15.12.2017, s. 18; Úř. věst. C 71, 24.2.2016, s. 42).

k jisté opatrnosti, aby se nevytratilo žádné zvláštní zaměření na rovnost žen a mužů. Ustanovení o rovnováze mezi pracovním a soukromým životem jsou vítána a jsou do určité míry již zavedená. V této souvislosti EHSV opakovaně vyjadřuje podporu legislativnímu návrhu Komise o rovnováze mezi pracovním a soukromým životem, včetně placeného pracovního volna z rodinných důvodů a placené dovolené za účelem péče, kterou vyjádřil ve svém nedávno přijatém stanovisku ⁽²⁹⁾ (toto chybí v posledním odstavci hlavního směru 6). Výbor se domnívá, že by v hlavním směru 6 měl zůstat konkrétní odkaz na Evropský sociální fond.

5.8 **Hlavní směr 7** obsahuje lepší formulace týkající se nejistých pracovních podmínek a pružné práce. Je tomu tak zejména v případě odkazu na potřebu toho, aby byly „zachovány odpovídající jistoty a zdravé, bezpečné a dobře uzpůsobené pracovní prostředí pro pracovníky“. Ustanovení o „prostředí pro nábor pracovníků“ by neměla být využívána k omezení ochrany pracovního práva. Byla výrazně změněna ustanovení týkající se aktivních opatření na trhu práce a veřejných služeb zaměstnanosti. Ty jsou všeobecně vítané a odpovídají osvědčeným postupům v této oblasti. Vzhledem k důležitosti, již této oblasti přikládá například OECD, by pro ni byla přínosem zvýšená pozornost v procesu doporučení pro jednotlivé země. Výbor vítá nové znění ustanovení o sociálním dialogu, ale znovu opakuje svůj názor na variabilitu sociálního dialogu v celé EU a na dopad hospodářské krize na tuto oblast, který v řadě členských států dosud nebyl zvrácen.

5.9 Ustanovení týkající se přístupu k nestrannému řešení sporů by měla být použitelná obecně, a ne jen na neoprávněná propuštění. Mělo by však být respektováno právo stran obrátit se na soudy v případě, kdy alternativní řešení sporu nebylo úspěšné. Nezbytný je odkaz na zapojení pracovníků například do otázek, jako je pracovní doba. Kromě toho by dávky v nezaměstnanosti sice neměly odrazovat od nástupu do práce, ale také by neměla být narušena jejich funkce spočívající v zajištění důstojné životní úrovně pro nezaměstnané. Mimoto je nutné sladit ustanovení týkající se usnadnění přeshraniční práce s ustanoveními o zajištění spravedlivého zacházení s pracovníky a zabránění sociálnímu dumpingu.

5.10 V některých zemích je sociální dialog méně rozvinutý, a některé země v této oblasti kvůli krizi dokonce pozorují zhoršení. Vítáme úsilí Evropské komise o posílení spolupráce se sociálními partnery v souvislosti s evropským semestrem. Vzhledem ke stěžejní roli, jakou hraje sociální dialog při provádění pilíře sociálních práv, hlavních směrů politik zaměstnanosti a doporučení pro jednotlivé země, EHSV opakuje svou výzvu, aby fungoval ve všech členských státech, a naléhavě vybízí všechny politické aktéry na vnitrostátní a evropské úrovni, aby neoslabovali, ale naopak posilovali struktury kolektivního vyjednávání na všech úrovních. Kromě toho Komise učinila pokrok při zapojování občanské společnosti do podávání zpráv o jednotlivých zemích, což je vítáno, a toto zapojení by se mělo dále rozvíjet.

5.11 **Hlavní směr 8** poskytuje nové znění, pokud jde o širší sociální ustanovení. Závazek k zastoupení nedostatečně zastoupených skupin je vítaný, stejně jako ustanovení o přiměřeném minimálním příjmu. Nanejvýš vítaný by však byl nějaký odkaz na způsob, jak se tento minimální příjem vypočítá, a zejména na práci s referenčními rozpočty. Hlavní směr 8 by také měl uvádět lepší přístup k sociální ochraně pro všechny kategorie pracovníků bez ohledu na jejich postavení. Vítána je další zmínka chudoby pracujících v tomto hlavním směru a podrobné uvedení konkrétních sociálních služeb, jelikož zařazují hlavní směry do kontinua sociální politiky v souladu s ustanoveními pilíře a opět podporují požadavek EHSV na sociální investice. Zatímco Výbor v tomto stanovisku opakuje svůj názor na věk odchodu do důchodu, vítá ustanovení hlavních směrů o opatřeních, „která prodlouží pracovní život“, ale mělo by být jasné, že takové prodloužení je dobrovolné. EHSV včas vyjádří svůj názor na přístup Evropské komise k sociálnímu zabezpečení.

5.12 Situace v oblasti nezaměstnanosti mladých lidí a počet mladých lidí, kteří nejsou zaměstnaní ani se neúčastní vzdělávání nebo odborné přípravy (NEET), stále vyvolávají znepokojení a tento problém se začíná jevit jako zvlášť obtížně řešitelný. V rámci přezkumu vývoje zaměstnanosti a sociálního vývoje v Evropě za rok 2017 ⁽³⁰⁾ byl zvláště zdůrazněn neúměrný dopad hospodářské krize na mladé lidi a oživení tento trend zatím zjevně nedokázalo dostatečně zvrátit. Záruky pro mladé lidi, podporované Iniciativou na podporu zaměstnanosti mladých lidí a ESF, byly povzbudivé, jelikož relativně rychle uváděly politický závazek do praxe; přetrvávají však problémy, které je třeba vyřešit. Jak tomu často bývá, byla úroveň vyčleněných finančních prostředků minimální a mnoho zdrojů nebylo nových. Bude důležité zajistit, aby nové finanční prostředky (Iniciativa na podporu zaměstnanosti mladých lidí) byly přinejmenším zachovány. Je důležité soustředit se na nezaměstnanost mladých lidí i nadále, a to i v případě, že se ukazatele začnou zlepšovat, jelikož je často zapotřebí

⁽²⁹⁾ Průzkumné stanovisko EHSV Rovnováha mezi pracovním a soukromým životem rodičů a pečujících osob (Úř. věst. C 129, 11.4.2018, s. 44).

⁽³⁰⁾ Přezkum vývoje zaměstnanosti a sociálního vývoje v Evropě za rok 2017.

strukturální reformy, která zajistí, aby tato skupina nebyla postižena jako první, pokud by došlo k další krizi. Nezbytný je další výzkum, aby se potvrdil vztah „příčiny a následku“ mezi zlepšením ukazatelů týkajících se zaměstnanosti mladých lidí (pokud k němu dojde) a skutečnými opatřeními v rámci záruk. Obdobně je třeba objasnit kvalitu intervencí a nerovnoměrné změny nezaměstnanosti mladých lidí ve vztahu k zárukám. EHSV již dříve požadoval pokračující důraz na tuto oblast v rámci evropských strukturálních a investičních fondů (ESI fondů) a posílenou úlohu organizací mládeže a sociálních partnerů při provádění záruk na místní úrovni⁽³¹⁾.

5.13 Jak tomu často bývá, při zlepšování situace na trhu práce může zapojování dlouhodobě nezaměstnaných trvat nejdéle. Tento případ bude vyžadovat zvláštní opatření, jako jsou pružná odborná příprava relevantní pro trh práce a individuální poradenství v oblasti zaměstnanosti. Je třeba věnovat pozornost statistickým údajům týkajícím se odrazených a okrajově připojených pracovníků, neboť jsou často přehlíženy. Zlepšující se trh práce může tyto skupiny opět přimět k aktivnímu hledání zaměstnání, ovšem nezbytná je konkrétní zvláštní podpora a na tento problém musí reagovat i vnitrostátní systémy; zde by opět hrál zásadní úlohu důraz na sociální investice. Rámec ukazatelů Výboru pro zaměstnanost pro sledování doporučení Rady o začleňování dlouhodobě nezaměstnaných na trhu práce⁽³²⁾ je nanejvýš vítaný a musí být i nadále součástí jeho činnosti a musí být přezkoumán Radou pro zaměstnanost, sociální politiku, zdraví a ochranu spotřebitele.

5.14 Je zapotřebí v hlavních směrech výslovně zmínit potřeby a situaci migrantů a uprchlíků⁽³³⁾.

5.15 Rozdíly v odměňování žen a mužů a nadměrné zastoupení žen na špatně placených pozicích jsou i nadále znepokojivé a měly by se v hlavních směrech objevovat nejen v souvislosti s otázkou nabídky práce. Činnost v této oblasti vnitřně souvisí s konceptem důstojné práce a minimálním příjmem, jež v procesu hlavních směrů musí být více zastoupeny. Zde budou důležité také iniciativy zaměřené na rovnováhu mezi pracovním a soukromým životem a péči o děti. Nedávno přijaté stanovisko EHSV⁽³⁴⁾ k návrhům Komise o rovnováze mezi pracovním a soukromým životem se jeví jako důležitý první krok. Jedná se o oblast, v níž je zapotřebí přijmout opatření v rámci všech hlavních směrů i v rámci pilíře, jelikož zde na sebe vzájemně působí různé oblasti politiky.

5.16 Otázky zaměstnanosti osob se zdravotním postižením jsou nyní vnímány jako důležitá součást moderních politik zaměstnanosti a jejich zmínka v hlavních směrech je vítaná, ačkoli je jen okrajová a mohla by být rozvedena. EHSV jedná z pohledu Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením a je přesvědčen, že směrnice Rady 2000/78/ES ze dne 27. listopadu 2000, kterou se stanoví obecný rámec pro rovné zacházení v zaměstnání a povolání⁽³⁵⁾, je v této oblasti klíčová. Celkový rámec pro tuto oblast poskytuje Evropská strategie pro pomoc osobám se zdravotním postižením 2010–2020. 4. ročník Evropského parlamentu osob se zdravotním postižením poukázal na mnoho otázek souvisejících se zaměstnaností a sociálním pilířem z hlediska osob se zdravotním postižením, jež uvedl ve svém nedávném usnesení o budoucnosti strategie⁽³⁶⁾. EHSV také připomíná ustanovení Smlouvy o EU týkající se diskriminace, která se vztahují na všechny skupiny, a doporučuje, aby se s pojmem diskriminace nespojovaly „zranitelné skupiny“.

5.17 EHSV se nedomnívá, že zvýšení zákonem stanoveného věku odchodu do důchodu vyřeší problémy související s demografickými výzvami. Potřebujeme iniciativy na podporu prodloužení pracovního života a mezigenerační solidarity provázené účinnou politikou růstu a zaměstnanosti. Potřebujeme skutečnou politiku „aktivního stárnutí“, dobré pracovní podmínky, politiky týkající se bezpečnosti a ochrany zdraví a pracovní doby a větší účast na celoživotním učení. Dále musíme stimulovat vyšší míru zaměstnanosti starších osob, které přestaly pracovat brzy kvůli zdravotním problémům, intenzitě práce, předčasnému propuštění a nedostatku příležitostí k odbornému vzdělávání nebo návratu na trh práce⁽³⁷⁾.

⁽³¹⁾ Úř. věst. C 268, 14.8.2015, s. 40.

⁽³²⁾ Rámec ukazatelů Výboru pro zaměstnanost pro dlouhodobě nezaměstnané.

⁽³³⁾ Úř. věst. C 264, 20.7.2016, s. 19.

⁽³⁴⁾ Průzkumné stanovisko EHSV Rovnováha mezi pracovním a soukromým životem rodičů a pečujících osob (Úř. věst. C 129, 11.4.2018, s. 44).

⁽³⁵⁾ Úř. věst. L 303, 2.12.2000, s. 16.

⁽³⁶⁾ Usnesení Evropského fóra zdravotně postižených (EDF) European Disability Strategy 2020-2030 přijaté 4. Evropským parlamentem osob se zdravotním postižením dne 6. prosince 2017; viz také usnesení Evropského parlamentu ze dne 30. listopadu 2017 o provádění Evropské strategie pro pomoc osobám se zdravotním postižením.

⁽³⁷⁾ Úř. věst. C 451, 16.12.2014, s. 109.

5.18 Sociální partneři musí vyjednat pracovní podmínky, např. s cílem přizpůsobit pracoviště dovednostem a zdravotní kondici starších pracovníků, zohlednit náročnost určitých profesí, zlepšit přístup k další odborné přípravě, lépe předcházet pracovní neschopnosti, snáze sladit pracovní a rodinný život a odstranit právní a jiné překážky delšího pracovního života.

5.19 EHSV připomíná svůj názor na zvýšení věkové hranice pro zákonem stanovený odchod do důchodu, tedy že by skutečný věk měl nejprve být obdobný jako věk stanovený zákonem⁽³⁸⁾. Zdůrazňuje také, že je potřeba zajistit v členských státech udržitelnost důchodových systémů a řešit za tím účelem výzvy, mezi něž patří zvyšující se naděje dožití, změny na trzích práce, jež mají dopad na financování důchodů, a zajištění odpovídající výše důchodů.

5.20 EHSV se domnívá, že systémy předčasného odchodu do důchodu by přes to všechno měly být zachovány – pro pracovníky, kteří měli po dlouhé období náročné či riskantní povolání nebo kteří svoji kariéru započali velmi brzy. EHSV nepodporuje mechanismy automatické úpravy věku odchodu do důchodu, založené buď na prodlužující se střední délce života, nebo demografické změně.

6. Obecné otázky

6.1 Při jednání o příštím rozpočtu EU je nezbytné výrazně zvýšit investice do sociální infrastruktury, jelikož má řadu pozitivních dopadů na trhy práce, jakož i na rozpočty – jak Výbor nedávno uvedl⁽³⁹⁾. Týká se to zejména podílu investic do lidského kapitálu na celkovém rozpočtu EU, má-li EU dosáhnout svého vlastního cíle být světově konkurenceschopným hospodářským prostorem se sociálním ratingem „AAA“, i co se týče priorit v oblasti zaměstnanosti.

6.2 Je zapotřebí sledovat, jaké strukturální reformy členské státy provedly a které z nich měly na oblast zaměstnanosti, vzdělávání a celoživotního učení skutečně pozitivní dopad. V roční analýze růstu na rok 2018⁽⁴⁰⁾ Komise odkazuje na program na podporu strukturálních reforem⁽⁴¹⁾. EHSV vítá tuto iniciativu a uvítal by informace o reformách v oblasti zaměstnanosti a vzdělávání, které byly jako součást tohoto programu již provedeny, a míře zapojení sociálních partnerů a dalších organizací občanské společnosti.

V Bruselu dne 15. března 2018.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

⁽³⁸⁾ Úř. věst. C 299, 4.10.2012, s. 115.

⁽³⁹⁾ Úř. věst. C 271, 19.9.2013, s. 91.

⁽⁴⁰⁾ Roční analýza růstu na rok 2018.

⁽⁴¹⁾ Program na podporu strukturálních reforem.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke společnému sdělení Evropskému parlamentu a Radě o nových podnětech pro partnerství mezi EU a Afrikou

[JOIN(2017) 17 final]

(2018/C 237/11)

Zpravodaj: **Mihai MANOLIU**

Konzultace	Evropská komise, 5. 7. 2017
Právní základ	článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná specializovaná sekce	Vnější vztahy
Přijato ve specializované sekci	22. 2. 2018
Přijato na plenárním zasedání	15. 3. 2018
Plenární zasedání č.	533
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	185/2/1

1. Závěry a doporučení

1.1 V rychle se měnícím světě je rok 2018, podle názoru EHSV, rozhodující pro prohlubování partnerství mezi EU a Afrikou. Oba dva kontinenty čelí zásadním změnám, které jsou z politického, ekonomického a sociálního hlediska dalekosáhlé. Tato situace nabízí příležitosti pro přeformulování a prohloubení partnerství. Výbor se domnívá, že EU musí tentokrát klást zvláštní důraz na to, aby se do rozvojových projektů realizovaných na africkém kontinentu zapojily nové subjekty přicházející jak z ekonomické sféry, tak z evropské občanské společnosti. Za podporu rozvoje Afriky by měly nést odpovědnost nejen orgány EU, ale měla by o ni usilovat také celá evropská společnost.

1.2 Evropský hospodářský a sociální výbor příslušným evropským orgánům doporučuje, aby pokračovaly v úsilí o zachování míru a bezpečnosti v Africe a aby pomáhaly africkým organizacím v jejich snaze předcházet konfliktům a bojovat proti terorismu a organizovanému zločinu. EHSV iniciativu v oblasti partnerství mezi Afrikou a EU vítá a domnívá se, že tyto kroky jsou nezbytné s ohledem na nové geostrategické skutečnosti, jimž oba kontinenty čelí:

- humánní a důstojná regulace migračních toků vnímaných jako nekontrolovatelné,
- možný příliv uprchlíků,
- nejistota na hranicích Evropské unie způsobená nestabilitou určitých politických režimů a neexistencí právního státu v některých afrických zemích,
- stále větší vliv, který mají v Africe další regionální mocnosti, jako je Čína – specifické zájmy týkající se přírodních zdrojů Afriky a dvoustranné hospodářské vztahy nepodněcují státy tohoto kontinentu ke zintenzivnění mezinárodní spolupráce,
- nepředvídatelné kroky USA v mezinárodní politice a problémy spojené se změnou klimatu.

1.3 EHSV se domnívá, že k vyřešení problémů souvisejících s potravinami by EU měla společně s AU nalézt úspěšné místní projekty a politiky v odvětví zemědělství a podporovat jejich rozšíření do co největšího počtu afrických regionů a států. Nesmí se přitom zapomínat na demografický faktor, neboť tato oblast vykazuje ohromující dynamiku, jejímž důsledkem je potřeba nových pracovních míst (18 milionů za rok do roku 2035). V Africe stále přetrvávají závažná omezení udržitelného hospodářského rozvoje, jež by EU měla zohlednit a jež jsou úzce spjaté s těmito aspekty:

- značná závislost na intenzivním využívání přírodních zdrojů (nedovolený obchod se zdroji),

- ohniska nestability v důsledku válek, porušování lidských práv, sociálních nerovností, fundamentalismu a klimatických katastrof,
- vliv změny klimatu,
- vliv nedostatku potravin a vody,
- nedostatečná hygiena,
- epidemie a infekční onemocnění,
- chybějící soudržné zemědělské politiky přizpůsobené místním podmínkám.

1.4 Tyto problémy, vedoucí k nucenému i dobrovolnému vysídlování obyvatelstva, významně přispívají k nelegální migraci, často řízené zločineckými organizacemi, což výrazně zvyšuje tlak na systémy veřejné správy a politické vedení v zemích původu i tranzitu. Evropa může reagovat prostřednictvím nového Evropského konsensu o rozvoji, evropské politiky sousedství, evropského programu pro migraci a rozvíjení vztahů založených na koncepci partnerství. EHSV může spolu se skutečnými zástupci občanské společnosti (platformy, fóra, dobrovolníci) a sociálních partnerů v Africe zásadním způsobem přispět k demokracii a lidským právům.

1.5 EHSV žádá, aby partnerství v budoucnu věnovalo větší pozornost občanské společnosti a zajistilo pro ni větší úlohu sahající od konzultací po sledování provádění politik. Je to důležité pro zaručení zásady soudržnosti politik ve prospěch rozvoje a pro účinné zapojení zainteresovaných stran. EU proto může pro africké země představovat model osvědčených postupů zapojení občanské společnosti do rozhodovacího procesu a do vytváření programů, jejichž cílem je usnadnit vznik nadnárodní africké občanské společnosti. Pakliže občanská společnost někde chybí nebo je jen velmi málo rozvinutá, musí při jejím rozvíjení Unie přijmout aktivní roli.

1.6 EHSV s ohledem na strategický význam vzdělávání, nediskriminačního předávání znalostí a plošného přístupu ke kultuře jakožto důležitých faktorů pro atmosféru spolupráce a sdílení obecně platných hodnot a pro poskytování pozitivních vyhlídek celé řadě mladých lidí v Africe navrhuje tyto směry budoucího partnerství mezi EU a Afrikou:

- úspěšné evropské programy, jako je program Erasmus+, by měly být rozšířeny i do Afriky, umožňovat tak mobilitu studentů a učitelů z obou kontinentů a přinášet výměnu zkušeností na akademické úrovni,
- pomoc a finanční podporu by měla získat partnerství mezi evropskými a africkými univerzitami, která vedou k rozvoji společných projektů a studijních programů,
- pouze prostřednictvím kvalitních vzdělávacích programů a strategií boje proti sociálnímu vyloučení lze zastavit náboženský fundamentalismus v některých afrických zemích.

1.7 EHSV se domnívá, že nejdůležitějším modelem, který může Evropská unie africkému kontinentu nabídnout, je její příklad mezinárodní spolupráce a realizace velkých nadnárodních projektů, jako jsou projekty v oblasti infrastruktury, jestliže se africké země dohodnou na vzájemné spolupráci při jejich realizaci. Evropská unie si navíc musí uvědomit, že může nabídnout zkušenosti týkající se politického přechodu k demokratické společnosti a fungujícímu, konkurenceschopnému a inkluzivnímu tržnímu hospodářství.

1.8 EHSV navrhuje, aby partnerství zahrnovalo podporu rovnosti žen a mužů a její dosažení, posílení postavení žen a dívek a také uznání jejich příspěvku k míru a budování státu, hospodářskému růstu, technologickému rozvoji, snižování chudoby, zlepšování zdraví a životních podmínek a kulturnímu a lidskému rozvoji. Na celém africkém kontinentu musí být odstraněny veškeré formy násilí a sociální, ekonomické a politické diskriminace žen, které musí mít naprosto stejná práva.

1.9 Výbor konstatuje, že v poslední době se hlavním hospodářským partnerem Afriky stala Čína, což může přinést změnu v cílech zahraniční politiky jednotlivých zemí v regionu, případně oslabit jejich zájem na provádění demokratických reforem. Evropská unie proto potřebuje partnerství s Afrikou oživit, posílit skutečné obchodní vztahy mezi oběma kontinenty a zajistit vytváření co nejlepších místních podmínek pro evropské investory.

1.10 EHSV doporučuje, aby do všech příslušných dohod mezi EU a třetími zeměmi nebo regiony byla v zájmu podpory udržitelného rozvoje vložena ustanovení o řádné správě. Předpokladem udržitelného rozvoje je provádění politik, které jsou odpovědné, transparentní, aktivní, spravedlivé, inkluzivní, účinné a participativní a respektují zásady právního státu.

1.11 EHSV vyjadřuje politování nad tím, že Afrika je nejchudším kontinentem světa a jediným kontinentem, kde došlo ke zhoršení chudoby. Je nepřijatelné, aby více než 50 % její populace žilo v absolutní chudobě. Proti chudobě je nutné bojovat na mezinárodní úrovni za účasti hlavních aktérů procesu rozvoje a dále je nutné přijmout strategie a akční plány zaměřené na znevýhodněné obyvatele. Je třeba přijmout nový, předvídatelný a programovatelný finanční balíček. EHSV se rovněž domnívá, že k úspěšnému plnění vytyčených cílů je nanejvýš důležité zajistit účinné monitorování finanční podpory.

1.12 EHSV vítá vůli Afriky, vyjádřenou prostřednictvím Agendy 2063 a vytvoření Africké unie, aby byla vnímána jako soudržný panafrický celek podporující začlenění. Řádná správa věcí veřejných pro udržitelný rozvoj se musí opírat o zdravé hospodářské, sociálně a ekologicky spravedlivé politiky, o vytváření nezkorumpovatelných demokratických institucí reagujících na potřeby občanů, o prosazování občanské společnosti, o boj proti sociálnímu vyloučení a o hospodářskou soudržnost. Nelze opomíjet ani právní stát a výkon práva, lidská práva a rovnost příležitostí. K úspěchu může vést prostředí příznivé pro investice.

2. Souvislosti

2.1 Evropská unie (EU) a většina afrických států jsou již propojeny komplexní a právně závaznou dohodou o mezinárodní spolupráci, která spojuje více než polovinu národních států světa. V roce 2000 byla v Beninu podepsána Dohoda o partnerství z Cotonou („dohoda z Cotonou“), jejímž cílem je posílit dlouhodobou spolupráci v oblasti politiky, obchodu a rozvoje mezi EU a státy AKT (Afriky, Karibiku a Tichomoří). Na základě této dohody vznikla řada institucí, které usnadňují spolupráci mezi EU a AKT na úrovni vlád, veřejných činitelů, poslanců parlamentu, místních samospráv a občanské společnosti, včetně soukromého sektoru.

2.2 V globální strategii zahraniční a bezpečnostní politiky Evropské unie se uvádí, že prosazování míru a rozvoje afrického kontinentu představují vzhledem k zeměpisné blízkosti investici do míru a prosperity Evropské unie. Prosperující a bezpečné Unie je nesmírně obtížné dosáhnout, jsou-li sousední oblasti málo rozvinuté a v konfliktu. EU se proto musí na budování Africké unie a hospodářském oživení regionu aktivně a intenzivně podílet.

2.3 EHSV konstatuje, že v poslední době se mezinárodní kontext výrazně vyvíjel, objevily se nové globální výzvy a došlo k ohrožení bezpečnosti osob, přičemž na politiku afrických zemí i zemí EU má neustálý vliv boj proti chudobě a pandemiím, změna klimatu a desertifikace, migrace a udržitelné hospodaření s veřejnými statky.

2.4 Je nutné vytyčit novou a konkrétní společnou politickou vizi Afriky a EU založenou na společných zájmech a hodnotách, vzájemném respektu a principu individuální svrchovanosti a odrážející legitimní očekávání obou stran. Společná vůle obou subjektů by se měla přetavit do rovnoprávného, vědomého a preferenčního partnerství za účelem pokračujícího prosazování míru (africký mírový projekt), bezpečnosti (Afrika jako významný garant bezpečnosti), udržitelného rozvoje, lidských práv a regionální a kontinentální integrace.

2.5 EHSV vyjadřuje politování nad tím, že Afrika je nejchudším kontinentem světa a jediným kontinentem, kde došlo ke zhoršení chudoby. Je nepřijatelné, aby více než 50 % její populace žilo v absolutní chudobě. Proti chudobě je nutné bojovat na mezinárodní úrovni za účasti hlavních aktérů procesu rozvoje a dále je nutné přijmout strategie a akční plány zaměřené na znevýhodněné obyvatele. Je třeba přijmout nový, předvídatelný a programovatelný finanční balíček. EHSV se rovněž domnívá, že k úspěšnému plnění vytyčených cílů je nanejvýš důležité zajistit účinné monitorování finanční podpory.

2.6 EHSV vítá vůli Afriky, vyjádřenou prostřednictvím Agendy 2063 a vytvoření Africké unie, aby byla vnímána jako soudržný panafrický celek podporující začlenění. Řádná správa věcí veřejných pro udržitelný rozvoj se musí opírat o zdravé hospodářské, sociálně a ekologicky spravedlivé politiky, o vytváření nezkorumpovatelných demokratických institucí reagujících na potřeby občanů, o prosazování občanské společnosti, o boj proti sociálnímu vyloučení a o hospodářskou soudržnost. Nelze opomíjet ani právní stát a výkon práva, lidská práva a rovnost příležitostí. K úspěchu může vést prostředí příznivé pro investice.

2.7 Oboustranná individuální účinnost a odpovědnost vyžadují v dlouhodobém výhledu značné lidské a finanční zdroje, jež obě strany jasně převezmou. EHSV se domnívá, že zapojení občanské společnosti může probíhat na dobrovolném základě a může proces rozvoje usnadnit. Je naléhavě nutné zapojit do všech fází včetně monitorování a hodnocení v plné míře nevládní činitele a místní orgány. Mohou poskytnout nový impuls, pokud jde o rozvoj Afriky, zvýšení legitimacy vnějších akcí EU i snížení euroskepticismu v Evropě. Společná vize musí zahrnovat participativní demokracii, pluralismus a základní svobody, tedy dodržování zásad právního státu.

2.8 Další velkou hrozbou je vyčerpání afrických přírodních zdrojů, což bude překážkou pro snižování chudoby. Ekosystémové služby, včetně ukládání uhlíku prostřednictvím tropických lesů, budou muset být kompenzovány. Nezbytný je rovněž společný přístup ke globálním výzvám a jednotné partnerství zaměřené na občany skrze mezikontinentální přístup, a to jak na politické úrovni, tak na konkrétní úrovni při jednáních.

2.9 EHSV se domnívá, že strany musí prokázat odpovědnost a soudržnost, pokud jde o vzájemnou odpovědnost, dialog a příspěvky. Budoucí dohoda musí navíc vycházet ze zásady *partnerství*. Partneri mají stejná práva a povinnosti (pokud jde o postupy v oblasti rozvoje a investic). Na úrovni integrace a lidských, technických a finančních zdrojů však existuje rozpor. Politický dialog mezi EU a Afrikou je proto nutné rozvinout a posílit.

2.10 Vymýcení chudoby a udržitelný rozvoj představují soudržný cíl (lepší koordinace ze strany dárců a nestátních subjektů) a závazek spolupráce mezi EU a Afrikou vymezený v evropských politikách, jako jsou obchodní politika (volný přístup na trh EU v rámci dohod o hospodářském partnerství), politika ochrany životního prostředí nebo zemědělská politika.

2.11 EHSV zdůrazňuje, že globální přístup ke konfliktům musí být založen na odpovědnosti, prevenci, řešení, řízení a obnově. Nejdůležitější je mír, který představuje první krok směrem ke spravedlivému trvalému rozvoji z hlediska politického, hospodářského i sociálního, jež je plně v souladu s lidskými právy. Je zapotřebí větší obezřetnosti vůči vzniku etnického a náboženského napětí na africkém kontinentu. Zvláštní pozornost by měla být věnována vývozu zbraní (kodex chování), včetně obchodování se zbraněmi.

3. Obecné připomínky

3.1 Společné sdělení Evropskému parlamentu a Radě ***o nových podnětech pro partnerství mezi EU a Afrikou*** představuje koordinovanou a posílenou odpověď v souladu s programem **Agenda 2063** a na základě ***globální strategie zahraniční a bezpečnostní politiky Evropské unie***. Sdělení přispívá k reflexi a představuje základ pro budoucí soudržná jednání o africkém pilíři.

3.2 Podle názoru EHSV má EU strategický, politicky orientovaný zájem na prohloubení a přizpůsobení stálého partnerství s Afrikou, založený na uznávaných společných hodnotách a zájmech. EU se musí stát hlavním zahraničním investorem, hlavním humanitárním a obchodním partnerem a zajišťovatelem bezpečnosti.

3.3 EU sleduje tři strategické cíle:

- silnější vzájemné partnerství a posílenou spolupráci na mezinárodní scéně založenou na společných hodnotách a sdílených zájmech, a to i v dvoustranných vztazích,
- bezpečnost na souši i na moři a boj proti nadnárodním hrozbám jakožto investici do bezpečnosti na obou kontinentech,
- udržitelný hospodářský rozvoj podporující začlenění v Africe s cílem vytvářet pracovní místa, která kontinent potřebuje, a využít příležitostí, jež se tím nabízejí Evropě.

3.4 EHSV souhlasí s tím, že splnění ambiciózního společného programu lze dosáhnout pomocí:

- prohloubení koalic v otázkách globální veřejné správy, posíleného dialogu a účinné spolupráce, strategických partnerů a klíčových spojenců, prosazování a podpory právního státu a spravedlnosti,

- posílení spolupráce v oblasti společných zájmů založené na časté politické interakci na mnohostranné, kontinentální, regionální, vnitrostátní a místní úrovni v souladu se zásadou subsidiarity,
- vytvoření partnerství zaměřeného na občany, politické činitele, místní orgány, sociální partnery, soukromý sektor a občanskou společnost jako celek.

3.5 EHSV se domnívá, že společná strategie EU a Afriky se musí opírat o soustavnou politiku udržitelného rozvoje vycházející z místních afrických podmínek, což je předpokladem pro účinnou pomoc ve spravedlivém boji proti chudobě a za zdravý hospodářský růst, lepší životní prostředí (zničující změny klimatu) a zdravý společenský růst, založený na důstojné práci (dlouhodobá pracovní místa), která bude produktivní, svobodná, etická a důstojná a bude bojovat proti chudobě a sociálnímu vyloučení. V boji proti chudobě může pomoci navýšení místní produkce, zajištění potravinového zabezpečení, důstojný příjem rodinných fám a malých a středních podniků a vytvoření vnitřního trhu (vlastnická práva, snižování administrativní zátěže a korupce). V rámci společných politik je proto nutné věnovat zvláštní pozornost zemědělství a potravinovému zabezpečení. Měly by být podporovány udržitelné modely zemědělství, tj. modely zaměřené na malé vlastníky poskytující konkrétní pracovní příležitosti prostřednictvím rozvoje konkrétních odvětví. Je povinností jak EU, tak AU hledat a podporovat úspěšné modely a politiky v odvětví zemědělství mezi znevýhodněnými komunitami ve stejné zemi nebo v jiných rozvojových afrických státech.

3.6 Pro potravinové zabezpečení, migraci a živobytí uprchlíků jsou rozhodujícími faktory boj proti desertifikaci a přístup k vodě pro všechny. Afrika je kontinent nejvíce postižený změnou klimatu. Evropské i Africké unii, členskými státy, hospodářským subjektům a investorům je nutné přiřknout odpovědnost (v boji proti změnám klimatu) a zajistit flexibilní a efektivní finanční rámec pro nový ekologický přístup.

3.7 Existence volného obchodu, který dodržuje environmentální a sociální normy, může podnítit hospodářský růst, sociální a politický pokrok s konkrétními účinky a být katalyzátorem snižování chudoby prostřednictvím obecného udržitelného rozvoje. Je zapotřebí asymetrie ve prospěch afrických trhů, aby mohlo být dosaženo regionální integrace a vznikl spolehlivý obchodní a investiční rámec. Nástrojem obchodu a regionální integrace jsou dohody o hospodářském partnerství, neboť napomáhají rozvoji a poskytují výjimky pro místní průmyslová odvětví v procesu transformace, aby se mohla přizpůsobit novým tržním podmínkám. Hospodářské vztahy mezi EU a Afrikou se musí opírat o spravedlivý obchod a diferencovaný a diverzifikovaný přístup vedoucí k africké integraci, díky níž budou vznikat potřebné konkurenceschopné produkty a služby.

3.8 Klíčovým faktorem hospodářského rozvoje a vymýcení chudoby je energetické partnerství mezi EU a Afrikou, které dokáže vytvářet projekty, na jejichž základě bude možné dodávat účinnou energii z obnovitelných zdrojů za přijatelnou cenu. V tomto případě mohou být klimatické a geografické podmínky afrického kontinentu výhodou, zejména pokud jde o sluneční energii. Přístup k energii může posílit socioekonomický rozvoj Afriky.

3.9 EHSV se domnívá, že účinným a konkrétním nástrojem společné rozvojové strategie zaměřené na chudé obyvatele je závazek v oblasti vzdělávání a zdraví pro všechny. Strategie musí přispět k zohledňování základní zásady rovnosti žen a mužů a k posílení postavení žen. Nesmí se zapomínat ani na zranitelné skupiny obyvatel a uprchlíky z území postižených humanitárními krizemi. Základními prvky boje proti smrtelným nemocem, jež jsou stále častěji se vyskytujícím problémem, jsou přístup ke zdravotnickým službám a boj proti padělaným lékům. Nutná jsou rovněž patřičná právní a trestní opatření.

3.10 EHSV navrhuje, aby byly pravidelně prováděny analýzy hlavních příčin migrace a také otázek práv a integrace přistěhovalců, včetně problematiky odlivu mozků. Je nezbytné přijmout praktická řešení s cílem dosáhnout efektivní cirkulační migrace. Tento problém nemohou vyřešit bariéry. Jako základ programu udržitelného rozvoje pro všechny může posloužit dialog založený na národní a regionální identitě, solidaritě a kultuře, bude-li mít také k dispozici odpovídající materiální prostředky.

3.11 EHSV se domnívá, že dluhy jsou zátěží, která brzdí veškeré úsilí o udržitelný rozvoj pro všechny. Řízení dluhu zohledňující jednotlivé případy bude muset být podmíněno posílením hospodářské a sociální politiky a zefektivněním správy. Řízení dluhu a jeho přesun na jiné věřitele by měly být klíčovými faktory rozpočtové podpory (založené na

ukazatelích výkonnosti) pro poskytování základních sociálních služeb, jež posílí strukturu afrických zemí. Je zapotřebí transparentní dohled, na němž se budou podílet místní orgány i občanská společnost.

4. Konkrétní připomínky

4.1 EHSV se domnívá, že program Agenda 2063 (Mírová, bezpečná a prosperující Afrika s řádnou správou věcí veřejných, demokracií, dodržováním lidských práv, spravedlností a právním státem a Afrika, v níž jsou hnací silou rozvoje lidé, která uvolní potenciál své mládeže – zejména mladých žen – a kde nikdo nezůstane stranou), program transformace strukturovaný za účelem reformy Afriky, se bude muset zaměřit na dvě hlavní osy:

— budování odolnějších států a společností:

- předcházení konfliktům, řešení krizí a budování míru,
- posílení systémů správy,
- řízení migrace a mobility,

— vytváření většího počtu pracovních míst vyšší kvality, zejména pro mladé lidi:

- přilákání odpovědných a udržitelných investic,
- zajištění energie pro Afriku,
- transformace afrického zemědělství a zemědělského podnikání a afrického modrého hospodářství včetně rybolovu,
- podpora činnosti sociálních partnerů,
- podpora znalostí a dovedností.

4.2 Potřeba vytvářet odolnější státy a společnosti se opírá o legitimní ambice, hodnoty a cíle EU, o stávající nestabilitu v blízkosti vlastních hranic a o ohrožení klíčových zájmů. Terorismus, obchodování s lidmi, kriminalita a násilný extremismus ohrožují stabilitu a mír a jsou příznaky možné hluboké strukturální nestability.

4.3 EU v tomto směru vymezila tyto stěžejní iniciativy:

- zřízení platformy spolupráce, která bude sdružovat evropské a africké partnery, OSN a jiné mezinárodní partnery,
- poskytnutí vstupního příspěvku do mírového fondu AU,
- podpora afrických iniciativ v oblasti námořní bezpečnosti.

4.4 Je známo, že řádná správa věcí veřejných, bezpečnost a rozvoj jsou pilíře silné moderní a odolné společnosti s demokratickými, efektivními, transparentními a odpovědnými institucemi. Takovéto stabilní společnosti, které respektují lidská práva, jádro udržitelného rozvoje, fungují ve stabilním a předvídatelném makroekonomickém rámci schopném poskytovat služby občanům. V této oblasti může EU k rozvoji Afriky přispět jak prostřednictvím znalostí, které může nabídnout na základě zkušeností určitých členských států, pokud jde o politiku v oblasti přechodu k demokratické společnosti a fungujícímu tržnímu hospodářství a politiku sociální a územní soudržnosti, tak coby vzor nadnárodní spolupráce prostřednictvím společných institucí.

4.5 EU v tomto směru vymezila tyto stěžejní iniciativy:

- společná konference Africké a Evropské unie na vysoké úrovni o volebních postupech, demokracii a správě věcí veřejných v Africe a v Evropě,
- do roku 2020 zdvojnásobení podpory mobilizace domácích zdrojů (iniciativa v oblasti daní),
- společné opatření k posílení trvale udržitelného hospodaření s přírodními zdroji – společná charta EU-Afrika.

4.6 Mobilita a migrace představují významné hospodářské, bezpečnostní a sociální téma. Mohou společnosti obohatit a posílit, ale nejsou-li řádně a účinně řízeny, mohou je také významnou měrou destabilizovat. Ukazuje se, že migrační toky a nucená migrace dosáhly rekordně vysokých úrovní nebezpečnosti, pokud jde o fyzickou integritu migrantů. V tomto ohledu existují společná odpovědnost a globální řešení založená na sdílení odpovědnosti a na zásadě solidarity vytvořené politickým rámcem, který určuje řešení rozsáhlých přesunů uprchlíků a migrantů.

4.7 EU v tomto směru vymezila tyto stěžejní iniciativy:

- podpora africké iniciativy za legální migraci a mobilitu v rámci Afriky (volný pohyb osob, programy sociální ochrany, přenositelnost, uznávání dovedností),
- posílení spolupráce mezi Afrikou a EU v boji proti sítím obchodníků s lidmi a převaděčů.

4.8 Má-li vzniknout prosperující kontinent, který bude mít prostředky a zdroje k prosazování svého vlastního rozvoje a kde budou ekonomiky strukturálně transformovány industrializací, výrobou a přidanou hodnotou za účelem vytváření sdíleného růstu prostřednictvím rozvoje soukromého sektoru, podnikání a důstojných pracovních míst pro všechny, je nutné změnit stávající paradigma.

4.9 EHSV se domnívá, že sociálně-ekonomická transformace musí být slučitelná s příležitostmi a výzvami, které přináší významná změna klimatu a koncepce udržitelnosti životního prostředí. Je nezbytné vytvářet regionální trhy a příznivé investiční prostředí přinášející přiměřenou využitelnou hodnotu prostřednictvím stabilního a předvídatelného volného obchodu zajištěného dohodami o hospodářském partnerství.

4.10 EHSV zdůrazňuje, že je třeba respektovat řádnou správu a řízení podniků a environmentální a sociální normy, které povedou k hospodářské integraci Afriky na regionální a kontinentální úrovni. Je nutné využít příležitostí nezbytných k vytvoření zelené a modré ekonomiky a oběhového hospodářství založených na sociální odpovědnosti podniků, sociálním podnikání a etickém chování, aby mohla vzniknout kontinentální zóna volného obchodu.

4.11 Podnikatelské prostředí hraje ve vývoji společnosti zásadní úlohu, a to v roli významného investora, inovátora, tvůrce kvalifikací a pracovních míst, podporovatele hospodářského růstu, zdroje příjmů (přímých i nepřímých), které mohou vytvářet veřejné příjmy pro investice potřebné k zajištění blahobytu a pro klíčové segmenty infrastruktury, jako jsou školy či nemocnice, nebo v roli prostředku integrace – jak pro mladé lidi, tak pro migranty –, díky němuž jednotlivci dostanou možnost růst a mít stabilní příjem.

4.12 EU v tomto směru vymezila tyto stěžejní iniciativy:

- vytváření rozsáhlých investic EU v Africe prostřednictvím navrhovaného plánu vnějších investic a dohody s Afrikou,
- podpora předvídatelnějšího a příznivějšího investičního prostředí v Africe,
- podpora digitální agendy Afriky.

4.13 EHSV se domnívá, že všeobecný přístup k cenově dostupné udržitelné energii z obnovitelných zdrojů je příležitostí pro vytváření nových důstojných pracovních míst a pro konkrétní rozvoj zohledňující změnu klimatu. EU a Afrika mohou posílit spolupráci založenou na společných hodnotách a vedoucí k přechodu na čistou energii. EU přechod na čistou energii prosazuje celosvětově a zaujímá v této oblasti vedoucí postavení. Potenciál Afriky k výrobě elektřiny a k jejímu účinnému využívání na základě správných pravidel bude vyžadovat značné investice, díky nimž bude možné uspokojit poptávku, přičemž existují i možnosti propojení s evropskými přenosovými sítěmi. Změnu klimatu lze vyvážit elektrifikací z obnovitelných zdrojů.

4.14 EU v tomto směru vymezila tyto stěžejní iniciativy:

- poskytnutí příspěvku EU iniciativě AREI a dosažení 5 GW výrobní kapacity energie z obnovitelných zdrojů do roku 2020 při zajištění přístupu k udržitelné energii 30 milionům obyvatel Afriky a úspoře 11 milionů tun CO₂ ročně,

- zahájení nové iniciativy s cílem usnadnit spolupráci veřejného a soukromého sektoru v EU a v Africe v oblasti zvýšených investic do afrického odvětví udržitelné energie prostřednictvím platformy na vysoké úrovni,
- zahájení nového výzkumného a inovačního partnerství mezi EU a Afrikou v oblasti změny klimatu a udržitelné energie.

4.15 EHSV zdůrazňuje, že významnými zdroji příjmů poskytujícími prostředky na živobytí, které jsou pro Afriku životně důležité, jsou zemědělství, živočišná výroba, akvakultura a rybolov. Hlavními překážkami bránícími udržitelnému rozvoji tohoto odvětví jsou neudržitelné hospodaření se zdroji, problémy s vlastnictvím pozemků, špatná bezpečnostní situace na moři a v neposlední řadě i nedostatek kapitálu a nedostatečný přístup k financování. Produkce potravin, která má velký potenciál k rozvoji, může zajistit vytváření pracovních míst, posílit postavení občanů a vyřešit potravinové zabezpečení.

4.16 Africké přírodní zdroje tak mohou získat přidanou hodnotu, a to při současném provádění opatření v oblasti industrializace se zaměřením na vytváření zpracovatelských mikropodniků a malých a středních podniků. Výbor zdůrazňuje významnou roli odpovědných hodnotových řetězců vedoucích k rozvoji venkova a zároveň politického udržitelného hospodaření se zdroji, jako jsou voda a půda. Je nutné uzavírat dohody o hospodářském partnerství a využívat příležitosti, které africká produkce potravin na trhu má.

4.17 EU v tomto směru vymezila tyto stěžejní iniciativy:

- podnícení rozvoje hodnotového řetězce usnadněním odpovědných investic do udržitelného zemědělského podnikání a modré ekonomiky,
- vytváření investic EU a afrických investic na podporu výzkumu a inovací,
- případné rozšíření sítě dohod o partnerství v oblasti udržitelného rybolovu mezi EU a africkými zeměmi.

4.18 EHSV zastává názor, že základním předpokladem nezvratného udržitelného rozvoje je neomezený a nediskriminační přístup ke vzdělávání. Africké vzdělávací systémy a systémy odborného vzdělávání a přípravy musí být úzce spjaté s potřebami trhu práce a musí být v souladu s hospodářským a sociálním demografickým vývojem. Systémy musí být inovativní a zaměřené na vzdělávání a odbornou přípravu, aby dokázaly vytvářet služby a způsoby podnikání přinášející možnosti obživy potřebné pro přechod od neformální k formální ekonomice. Afrika musí aktivně podporovat vědu, technologie, výzkum a inovace.

4.19 Podle EHSV je zapotřebí partnerství na podporu rovných příležitostí, snížení nerovnosti a posílení sociálního začleňování. Soudržnost, spravedlnost, rozmanitost a začleňování jsou základními faktory podpory znalostí a dovedností směrem k nové africké kultuře.

4.20 EU v tomto směru vymezila tyto stěžejní iniciativy:

- spuštění nástroje africké mládež (African Youth facility) rozšiřujícího působnost programu Erasmus+,
- finanční podpora spolupráce mezi evropskými a africkými univerzitami a rozvoj společných studijních programů,
- vytvoření nástroje EU pro odborné vzdělávání a přípravu.

4.21 Program Erasmus+ podporuje spolupráci mezi Evropskou unií a Afrikou v oblasti vysokoškolského vzdělávání. Projekty, které zapojují příslušné partnery v těchto dvou regionech, přispívají mimo jiné ke zlepšení kariérních vyhlídek studentů, upevnění akademické spolupráce a vytváření sítí mezi institucemi vysokoškolského vzdělávání. Spolupráce s Afrikou v oblasti vysokoškolského vzdělávání je v souladu s cíli vnější politiky EU a zejména s rozvojovou spoluprací.

V Bruselu dne 15. března 2018.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o evropské občanské iniciativě

[COM(2017) 482 final – 2017/0220 (COD)]

(2018/C 237/12)

Zpravodajka: **Kinga JOÓ**

Konzultace	Evropská komise, 13. 9. 2017 – Evropský parlament, 2. 10. 2017 – Rada, 11. 10. 2017
Právní základ	Článek 24 Smlouvy o fungování Evropské unie
Pověřený podvýbor	Podvýbor SC/049 Evropská občanská iniciativa
Přijato podvýborem	7. 2. 2018
Přijato na plenárním zasedání	14. 3. 2018
Plenární zasedání č.	533
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	201/0/5

1. Závěry a doporučení

1.1 Šest let po vstupu nařízení (EU) č. 211/2011⁽¹⁾ o občanské iniciativě v platnost by Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) rád zdůraznil ústřední úlohu občanů Unie v evropském projektu a schopnost nástroje evropské občanské iniciativy přispět k odstranění demokratického deficitu podporou aktivního občanství a participativní demokracie.

1.2 Stanovisko z vlastní iniciativy EHSV z roku 2016⁽²⁾ upozornilo na významné technické, právní a byrokratické problémy s koncepcí evropské občanské iniciativy a také na skutečnost, že Evropské komisi byly zjevně přiděleny přílišné pravomoci. Tím byl omezen rozsah veřejné diskuse, kterou mohla evropská občanská iniciativa vyvolat, i právní kroky navazující na úspěšné iniciativy.

1.3 EHSV se domnívá, že probíhající revize nařízení č. 211/2011 o evropské občanské iniciativě je významným krokem k tomu, aby byl plně využit její potenciál. Tento názor je v souladu s postoji, jež již dříve vyjádřily Evropský parlament, Výbor regionů a evropská veřejná ochránkyně práv.

1.4 EHSV vítá zlepšení obsažená v novém návrhu nařízení o evropské občanské iniciativě předloženém Evropskou komisí, a konkrétně to, že je stanoveno, aby:

1.4.1 bylo skupině organizátorů povoleno zahájit sběr prohlášení o podpoře v den, který si sami zvolí;

1.4.2 byly právně uznány výbory občanů s cílem omezit trestní odpovědnost organizátorů za podvody nebo hrubou nedbalost;

1.4.3 byla zřízena online platforma pro spolupráci, kde budou občané EU moci získat informace a poradenství ohledně evropské občanské iniciativy, a to za předpokladu, že tím budou podpořeni organizátoři evropské občanské iniciativy v průběhu procesu registrace iniciativ a shromažďování podpory. EHSV by rád byl do online platformy pro spolupráci zapojen a chtěl by být informován o tom, jak se rozvíjí. Výbor považuje za důležité, aby uživatelé platformy byli náležitě informováni o službách souvisejících s evropskou občanskou iniciativou, jež EHSV nabízí organizátorům;

1.4.4 Komise uznala nutnost překladatelské služby, kterou EHSV od roku 2015 nabízí všem organizátorům evropské občanské iniciativy, a toho, aby Komise po registraci dané iniciativy zajistila překlad jejího obsahu do všech úředních jazyků EU;

⁽¹⁾ Úř. věst. L 65, 11.3.2011, s. 1.

⁽²⁾ Úř. věst. C 389, 21.10.2016, s. 35.

1.4.5 se po členských státech požadovalo, aby zjednodušily, omezily a sladily systém vnitrostátních norem pro shromažďování a ověřování údajů a aby právo na podporu evropské občanské iniciativy vycházelo ze státní příslušnosti, čímž by se zajistilo, že z evropské občanské iniciativy nebudou vyloučeni žádní občané EU;

1.4.6 každý členský stát evropskou občanskou iniciativu aktivně propagoval a aby zřídil kontaktní místa, kde budou organizátorům evropské občanské iniciativy poskytovány informace a pomoc ohledně těch aspektů této iniciativy, jež jsou technické povahy nebo se týkají kampaně na podporu iniciativy;

1.4.7 Evropská komise trvale poskytovala bezplatný software pro online sběr prohlášení o podpoře⁽³⁾, který bude zjednodušovat sběr a katalogizaci prohlášení o podpoře a také jejich ověřování vnitrostátními orgány. Výbor rovněž vítá skutečnost, že tento nástroj má být zpřístupněn i osobám se zdravotním postižením;

1.4.8 se Komise zavázala ke zvyšování informovanosti veřejnosti o existenci evropské občanské iniciativy.

1.5 EHSV předkládá následující komentáře a doporučení týkající se nového návrhu:

1.5.1 Úlohy institucionálního poradce a rozhodce při registraci, které nyní obě vykonává Komise, by měly být odděleny. EHSV znovu opakuje, že je připraven nadále podporovat iniciativy a může být přirozeným kandidátem na úlohu zprostředkovatele a institucionálního poradce.

1.5.2 Bylo by dobré následovat příklad EHSV – který organizátory evropské občanské iniciativy zve k různým diskusím v rámci své skupiny pro evropskou občanskou iniciativu, na schůzích specializovaných sekcí a na plenárních zasedáních⁽⁴⁾ – a poskytnout organizátorům více příležitostí k dialogu, a to během kampaně i po ní, přičemž by formální odpověď Komise nemusela nutně představovat konec dialogu s úspěšnými evropskými občanskými iniciativami.

1.5.3 EHSV má rovněž za to, že je důležité využívat jeho výroční konferenci nazvanou Den evropské občanské iniciativy jakožto místo pro dialog, klást větší důraz na výměnu osvědčených postupů mezi organizátory a vytvořit více příležitostí k navazování kontaktů pro organizátory probíhajících a úspěšných iniciativ.

1.5.4 Na úspěšné iniciativy by měla navazovat odpovídající následná činnost. S ohledem na tento cíl EHSV doufá, že se všechny orgány a instituce EU stejnou měrou zapojí do vytváření příležitostí pro organizátory, aby mohli své iniciativy představit a diskutovat o nich, stejně jako EHSV, který organizátory evropské občanské iniciativy zve k různým diskusím. EHSV považuje za obzvláště důležité, aby se o úspěšných iniciativách diskutovalo na plenárních zasedáních Evropského parlamentu s cílem posílit politický rozměr evropské rozpravy o záležitostech souvisejících s evropskou občanskou iniciativou.

1.5.5 S ohledem na své doporučení, aby bylo v souvislosti s evropskou občanskou iniciativou zaručeno vyvážené rozdělení pravomocí mezi orgány a instituce EU⁽⁵⁾, Výbor podporuje postoj, který vyjádřila občanská společnost⁽⁶⁾, a sice že by jediným organizátorem veřejných slyšení pořádaných pro úspěšné iniciativy měl zůstat Evropský parlament, přičemž Komise by byla zastoupena na odpovídající úrovni. Veřejná slyšení v Evropském parlamentu jsou pro organizátory úspěšných evropských občanských iniciativ zásadní akcí, na níž mohou prezentovat své cíle a navázat kontakt s poslanci EP, tedy představiteli širšího okruhu občanů EU.

1.5.6 Komise by veškerá svá rozhodnutí odmítnout ať už částečně, nebo úplně registraci iniciativy měla podrobně a jasně zdůvodnit.

1.5.7 EHSV vítá návrh Komise umožnit registraci části návrhu evropské občanské iniciativy. Mělo by však být zachováno jediné rozhodnutí o registraci.

⁽³⁾ Software pro online sběr prohlášení o podpoře je nástroj, který zdarma poskytuje Evropská komise k účelům elektronického sběru podpisů. Tento nástroj zjednodušuje jak sběr údajů, tak jejich ověřování vnitrostátními orgány. Je v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 211/2011 a prováděcím nařízením Komise (EU) č. 1179/2011: <https://joinup.ec.europa.eu/software/ocs/description>.

⁽⁴⁾ Rozhodnutí předsednictva EHSV ze dne 14. října 2014 o interních kritériích pro pozvání organizátorů na plenární zasedání a schůzi specializovaných sekcí.

⁽⁵⁾ Odstavec 1.4.5 stanoviska Evropského hospodářského a sociálního výboru ze dne 13. července 2016 Evropská občanská iniciativa (přezkum) (stanovisko z vlastní iniciativy).

⁽⁶⁾ EHSV uspořádal dne 12. prosince 2017 veřejné slyšení věnované novému návrhu nařízení o evropské občanské iniciativě, jehož se účastnily organizace občanské společnosti.

1.5.8 Vzhledem k významu evropské občanské iniciativy pro demokracii v EU a k jejímu nedávnému zavedení a s ohledem na to, že provedení změn vyplývajících ze stávajícího přezkumu právních předpisů bude trvat značně dlouhou dobu, by měla být lhůta pro přezkum evropské občanské iniciativy i nadále tříletá.

1.5.9 EHSV vítá skutečnost, že Evropská komise uznala hodnotu překladatelské služby, kterou Výbor poskytuje od roku 2015, a že rovněž uznala, že je tato služba i nadále zapotřebí. Budoucí překladatelské služby poskytované Komisí by měly rovněž zahrnovat překlad příloh návrhů evropských občanských iniciativ. To je důležité, neboť se tím přispěje k tomu, aby veřejnost návrhům iniciativ lépe porozuměla⁽⁷⁾.

1.5.10 EHSV uznává, že je důležité a potřebné vést další debatu s cílem rozhodnout, zda by měla být snížena minimální věková hranice pro podporu evropské občanské iniciativy.

2. Obecné připomínky

2.1 Evropská občanská iniciativa je inovativní nástroj, který zavedla Lisabonská smlouva a jenž je důležitou součástí současného a budoucího rozvoje nadnárodní participativní demokracie v EU.⁽⁸⁾ Evropská občanská iniciativa je právem, jež vychází z práva občanů podílet se na demokratickém životě Unie. Měla by usnadňovat aktivní zapojení všech občanů do stanovování agendy EU a do rozhodovacího procesu Unie tím, že bude rozvíjet veřejnou diskusi v celé EU a že občanům nabídne příležitost přímo vyzvat Komisi, aby navrhla právní akt Unie.

2.2 Pravidla a postupy, kterými se řídí evropská občanská iniciativa, jsou stanoveny v nařízení EU, které bylo přijato dne 16. února 2011 a vstoupilo v platnost 1. dubna 2012⁽⁹⁾. Evropská komise navrhla nové nařízení dne 13. září 2017 coby součást balíčku doprovázejícího projev o stavu Unie.

2.3 Podle stávajícího nařízení mohou evropskou občanskou iniciativu organizovat či podepsat všichni občané Unie, kteří dosáhli věku, kdy mají právo volit ve volbách do Evropského parlamentu⁽¹⁰⁾. Iniciativy pořádá výbor občanů. Organizace mohou tyto iniciativy podporovat, pokud tak činí plně transparentním způsobem.

2.4 Postup stanovený pro evropskou občanskou iniciativu lze shrnout do tří fází:

2.4.1 V počáteční fázi se ustaví výbor občanů⁽¹¹⁾, iniciativa se formálně zaregistruje⁽¹²⁾, přičemž Komise musí posoudit její přípustnost⁽¹³⁾ a musí se potvrdit online systém sběru podpisů⁽¹⁴⁾.

2.4.2 Ve fázi sběru je potřeba získat během nejvýše dvanácti měsíců alespoň 1 milion „prohlášení o podpoře“ (podpisů) z nejméně sedmi členských států EU⁽¹⁵⁾. Podpisy ověří příslušné vnitrostátní orgány⁽¹⁶⁾ a úspěšná evropská občanská iniciativa je poté předložena Komisi.

⁽⁷⁾ Pokud jde o diskusi o důležitosti příloh, viz odstavce 47–58 rozsudku ve věci T-529/13, Izsák a Dabis v. Komise.

⁽⁸⁾ Čl. 11 odst. 4 Smlouvy o Evropské unii (SEU) a čl. 24 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU).

⁽⁹⁾ Nařízení (EU) č. 211/2011.

⁽¹⁰⁾ Ve všech členských státech s výjimkou Rakouska je nutné dosáhnout věku 18 let, v Rakousku je to pouze 16 let.

⁽¹¹⁾ Výbor občanů se musí skládat alespoň ze sedmi občanů, kteří mají bydliště v sedmi různých členských státech EU.

⁽¹²⁾ Iniciativa musí být popsána nanejvýš 800 znaky (100 název, 200 popis a 500 podrobnosti o cílech).

⁽¹³⁾ Ustanovení čl. 4 odst. 2 nařízení (EU) č. 211/2011. Nejdůležitější je čl. 4 odst. 2 písm. b), který vyžaduje, aby navrhovaná evropská občanská iniciativa nespádala zjevně mimo rámec pravomocí Komise na předložení návrhu právního aktu Unie pro účely provedení Smluv. Zhodnocení rozhodnutí Komise o registraci – viz James Organ: „Decommissioning direct democracy? A critical analysis of Commission decision-making on the legal admissibility of European Citizens Initiative proposals“, *European constitutional law review*, sv. 10 (2014), s. 422–443.

⁽¹⁴⁾ Článek 6 nařízení (EU) č. 211/2011. Nařízením stanoví, že tímto postupem jsou pověřeny příslušné orgány každého členského státu, v němž se sbírají prohlášení o podpoře.

⁽¹⁵⁾ Nařízením stanoví, že musí být shromážděn minimální počet podpisů na členský stát, který je úměrný počtu obyvatel: <http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/signatories?lg=cs>.

⁽¹⁶⁾ Článek 15 nařízení (EU) č. 211/2011.

2.4.3 Po předložení Komise úspěšnou iniciativu posoudí a poté se setká s organizátory. Proběhne veřejné slyšení v Evropském parlamentu. Komise má tři měsíce na to, aby rozhodla, zda a do jaké míry přijmout legislativní návrh uvedený v iniciativě, a aby odpověděla formou sdělení.

2.5 K dnešnímu dni podepsalo nějakou evropskou občanskou iniciativu více než 8 milionů občanů EU. Nicméně z 69 předložených iniciativ jich Komise registrovala pouze 48 a jen čtyři z nich získaly alespoň milion podpisů⁽¹⁷⁾. Již se objevily omezené reakce na úspěšné iniciativy. Jen jedna úspěšná iniciativa vedla k závazku Komise, že předloží nový legislativní návrh⁽¹⁸⁾.

2.6 Mezi orgány a institucemi EU, organizátory a zástupci organizované občanské společnosti nyní převládá názor, že nástroj evropské občanské iniciativy i přes některé pozitivní změny technického rázu ještě zdaleka nedosáhl svého plného demokratického potenciálu. Komise u příležitosti Dne evropské občanské iniciativy 2017 oznámila, že provede úplný legislativní přezkum⁽¹⁹⁾. To je významná příležitost posílit veřejnou diskusi v Unii a schopnost veřejnosti ovlivňovat politiku EU tím, že prostřednictvím evropské občanské iniciativy bude moci stanovovat agendu a zapojit se do rozhodovacího procesu. Panuje rovněž obecná shoda ohledně toho, že evropská občanská iniciativa má potenciál přimět občany EU, aby se semkli kvůli záležitostem, které je sjednocují, a posílit vědomí evropské identity.

2.7 Organizátoři iniciativ také vyzdvihli skutečnost, že hodnotný je i vlastní proces evropské občanské iniciativy, neboť vedle cíle, kterým je shromáždit 1 milion podpisů, se rozvíjejí sítě subjektů usilujících o společnou věc.

3. Institucionální reakce na evropskou občanskou iniciativu

3.1 EHSV zvýšil povědomí o evropské občanské iniciativě u příležitosti výročního Dne evropské občanské iniciativy⁽²⁰⁾ a zřídil asistenční službu pro evropskou občanskou iniciativu („ECI helpdesk“)⁽²¹⁾, která organizátorům iniciativy poskytuje mimo jiné překlady popisů evropské občanské iniciativy dodané do tří pracovních dnů od požádání, tištěné a online publikace o evropské občanské iniciativě a různé příležitosti prezentovat evropské občanské iniciativy na schůzích skupiny ad hoc EHSV pro evropskou občanskou iniciativu, na schůzích specializovaných sekcí a na plenárních zasedáních⁽²²⁾.

3.2 EHSV přijal dne 13. července 2016 stanovisko z vlastní iniciativy⁽²³⁾, v němž doporučil učinit evropskou občanskou iniciativu účinnější, viditelnější a přístupnější občanům.

3.3 Závěry studie Evropského parlamentu⁽²⁴⁾ byly v říjnu 2015 zohledněny v usnesení⁽²⁵⁾, ve kterém Parlament formálně požádal o přezkum nařízení o evropské občanské iniciativě a důrazně doporučoval, aby Komise provedla změny. V roce 2017 pak Evropský parlament vypracoval rovněž návrh zprávy z vlastního podnětu⁽²⁶⁾, v němž navrhl změny nařízení o evropské občanské iniciativě.

⁽¹⁷⁾ Následující návrhy byly úspěšné: „Voda a hygiena jsou lidská práva! Voda je veřejné dobro, ne komodita!“, „Stop vivisekci“, „Jeden z nás“ a „Zakažte glyfosát a chraňte lidi a životní prostředí před toxickými pesticidy“: <http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/initiatives/successful>.

⁽¹⁸⁾ Sdělení Komise o evropské občanské iniciativě *Zakažte glyfosát a chraňte lidi a životní prostředí před toxickými pesticidy*, C(2017) 8414 final. Dne 1. února 2018 Komise přijala také návrh revize směrnice o pitné vodě, jenž je součástí opatření v návaznosti na evropskou občanskou iniciativu Right2Water.

⁽¹⁹⁾ Den evropské občanské iniciativy je výroční konference pořádaná EHSV. Partnery Dne evropské občanské iniciativy 2017 byly Evropský výbor regionů, The ECI Campaign, European Citizen Action Service (Evropské středisko pro občanskou akci), Fakulta práv a sociální spravedlnosti (School of Law and Social Justice) Liverpoolské univerzity, Democracy International, Initiative and Referendum Institute Europe a People2power. Revizi evropské občanské iniciativy oznámil během zahajovací části prvního místopředseda Frans Timmermans.

⁽²⁰⁾ Den evropské občanské iniciativy se poprvé konal 30. března 2012, den předtím, než vstoupilo v platnost nařízení o evropské občanské iniciativě. Od té doby uspořádá EHSV šest ročníků této akce – každoročně v dubnu. Sedmý ročník se uskutečnil 10. dubna 2018.

⁽²¹⁾ Více podrobností naleznete v publikaci EHSV „Asistenční služba pro evropskou občanskou iniciativu v Evropském hospodářském a sociálním výboru“.

⁽²²⁾ Viz poznámka pod čarou 4.

⁽²³⁾ Stanovisko EHSV z vlastní iniciativy *Evropská občanská iniciativa (přezkum)* (Úř. věst. C 389, 21.10.2016, s. 35).

⁽²⁴⁾ Výzkumná služba Evropského parlamentu, „Implementation of the European Citizens' Initiative. The experience of the first three years“ (Provádění evropské občanské iniciativy. Zkušenosti získané v prvních třech letech), 2015.

⁽²⁵⁾ Usnesení Evropského parlamentu ze dne 28. října 2015 o evropské občanské iniciativě (2014/2257(INI)). Zpravodaj: György Schöpflin, <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2015-0382+0+DOC+XML+V0//CS>.

⁽²⁶⁾ Návrh zprávy – revize nařízení (EU) č. 211/2011 o občanské iniciativě, 11. září 2017: <http://www.europarl.europa.eu/committees/cs/afco/draft-reports.html?ufolderComCode=AFCO&ufolderLegId=8&ufolderId=09289&linkedDocument=true&urefProcYear=&urefProcNum=&urefProcCode>.

3.4 V březnu 2015 navrhla evropská veřejná ochránkyně práv na základě šetření z vlastního podnětu 11 pokynů, jejichž cílem je zlepšení evropské občanské iniciativy⁽²⁷⁾, a v červenci 2017 zaslala otevřený dopis Komisi, jímž svůj postoj utvrdila⁽²⁸⁾.

3.5 Výbor regionů přijal v říjnu 2015 stanovisko, v němž souhlasil s rychlou a podstatnou revizí nařízení⁽²⁹⁾, a o dalším stanovisku bude hlasovat na svém plenárním zasedání v březnu 2018.

3.6 Komise vydala v dubnu 2015 zprávu o pokroku a v únoru 2016 odpověď na návrhy Evropského parlamentu, v nichž uznala těžkosti, s nimiž se setkávají občané, kteří organizují a podporují evropské občanské iniciativy.

3.7 Organizátoři evropských občanských iniciativ napadli řadu rozhodnutí Komise, jež se týkají registrace těchto iniciativ, u Soudního dvora⁽³⁰⁾ a prostřednictvím stížností podaných evropské veřejné ochránkyni práv⁽³¹⁾. Rozhodnutí v těchto případech ještě zvýšila tlak na změnu nařízení o evropské občanské iniciativě, zejména pokud jde o částečnou registraci iniciativy a povinnost Komise zdůvodnit své rozhodnutí.

4. Úloha EHSV a evropská občanská iniciativa

4.1 EHSV jakožto most mezi evropskými institucemi a organizovanou občanskou společností byl do diskuse o evropské občanské iniciativě zapojen již od počátku. Dokazují to dosud přijatá stanoviska⁽³²⁾, podpora poskytovaná evropské občanské iniciativě a zřízení skupiny ad hoc, která průběžně sleduje vývoj a uplatňování tohoto práva na zapojení se do demokratického života Unie⁽³³⁾.

4.2 EHSV se bude i nadále aktivně podílet na činnostech orgánů a institucí v rámci jejich zapojení do procesu evropské občanské iniciativy, přičemž bude mít dvojitou úlohu zprostředkovatele a institucionálního poradce. K iniciativám a kompetencím EHSV patří:

4.2.1 „Den evropské občanské iniciativy“, který EHSV pořádá každý rok s cílem zvýšit viditelnost evropské občanské iniciativy. Tato akce významně přispívá k tomu, že evropská občanská iniciativa zůstává jednou z priorit institucionální agendy EU. Již nyní představuje Den evropské občanské iniciativy důležitou příležitost k dialogu mezi organizátory evropské občanské iniciativy, orgány a institucemi EU a dalšími zainteresovanými stranami, k posouzení stavu provádění a účinnosti evropské občanské iniciativy, k výměně osvědčených postupů a snazšímu navazování kontaktů mezi organizátory a dalšími zainteresovanými stranami a také jako platforma pro dialog pro úspěšné evropské občanské iniciativy. EHSV bude na úspěchu Dne evropské občanské iniciativy dále stavět a rozšíří záběr a úlohu této konference, například o pravidelný přezkum opatření Komise v návaznosti na úspěšné evropské občanské iniciativy. Den evropské občanské iniciativy pořádá skupina ad hoc ve spolupráci s příslušnými strategickými partnery;

4.2.2 vypracování praktické příručky s cílem informovat o evropské občanské iniciativě a propagovat ji⁽³⁴⁾ (nyní již třetí vydání). Výbor kromě toho přisuzuje evropské občanské iniciativě klíčovou úlohu i v jiné publikaci nazvané Evropský pas k aktivnímu občanství⁽³⁵⁾ (dostupná v tištěné podobě i ve formátu HTML⁽³⁶⁾), jejímž smyslem je informovat občany Unie o jejich právech a podporovat nadnárodní participativní demokracii;

⁽²⁷⁾ Případ: OI/9/2013/TN – otevřeno dne 18. prosince 2013 a rozhodnutí ze dne 4. března 2015: <http://www.ombudsman.europa.eu/cs/cases/decision.faces/cs/59205/html.bookmark>.

⁽²⁸⁾ Případ: SI/6/2017/KR, dopis ze dne 11. července 2017: <https://www.ombudsman.europa.eu/cases/correspondence.faces/cs/81311/html.bookmark>.

⁽²⁹⁾ Výbor regionů, stanovisko *Evropská občanská iniciativa* (Úř. věst. C 423, 17.12.2015, s. 1).

⁽³⁰⁾ Zejména případy, kdy bylo žalobě vyhověno – rozsudky Soudního dvora z 3. února 2017 ve věci T-646/13 (Minority SafePack), z 10. května 2017 ve věci T-754/14 (Stop TTIP) a z 12. září 2017 ve věci C-589/15 P (Milion podpisů pro solidární Evropu).

⁽³¹⁾ Rozhodnutí ve věci 1086/2017/PMC ze 4. října 2017 (Mum, Dad & Kids – Máma, táta a děti), ve věci 1609/2016/JAS z 18. dubna 2017 (Stop Vivisection – Stop vivisekci) a stížnosti 402/2014/PMC (důvěrně) ze 3. března 2015 a 2071/2013/EIS z 12. prosince 2014 (Stop Vivisection).

⁽³²⁾ Stanovisko EHSV *Provádění Lisabonské smlouvy – participativní demokracie a evropská občanská iniciativa (článek 11)* (Úř. věst. C 354, 28.12.2010, s. 59).

Stanovisko EHSV *Občanská iniciativa* (Úř. věst. C 44, 11.2.2011, s. 182).

Stanovisko EHSV z vlastní iniciativy *Evropská občanská iniciativa (přezkum)* (Úř. věst. C 389, 21.10.2016, s. 35).

⁽³³⁾ Skupina ad hoc EHSV pro evropskou občanskou iniciativu byla zřízena v říjnu 2013, aby poskytla politické pokyny ohledně evropské občanské iniciativy a monitorovala vývoj v této oblasti.

⁽³⁴⁾ <http://www.eesc.europa.eu/resources/docs/qe-04-15-566-cs-n.pdf>.

⁽³⁵⁾ <http://www.eesc.europa.eu/resources/docs/qe-04-15-149-cs-n.pdf>.

⁽³⁶⁾ <http://www.eesc.europa.eu/eptac/en>.

4.2.3 výzva organizátorům evropských občanských iniciativ, které spadají do oblastí politik, jimiž se EHSV zabývá, aby Výboru své iniciativy představili⁽³⁷⁾. Tyto příležitosti umožňují EHSV poskytovat organizátorům evropské občanské iniciativy platformu pro spolupráci se zástupci z řad občanské společnosti a se sociálními partnery a zvýšit povědomí o evropské občanské iniciativě coby nástroji demokracie a zároveň si zachovat neutrální postoj, pokud jde o dotčenou konkrétní politickou záležitost;

4.2.4 vypracování stanoviska z vlastní iniciativy k předmětu úspěšné evropské občanské iniciativy vždy, když tato iniciativa spadá do oblasti, kterou se EHSV v rámci své činnosti zabývá.

4.2.5 Zástupci EHSV by se měli účastnit všech veřejných slyšení Evropského parlamentu týkajících se úspěšných iniciativ, a přispět tak k procesu interinstitucionální analýzy způsobů, jak reagovat na úspěšnou evropskou občanskou iniciativu. EHSV by měl být na tato veřejná slyšení zván automaticky⁽³⁸⁾. Stanovisko EHSV bude vycházet z diskusí na plenárním zasedání Výboru, na něž budou pozváni organizátoři.

4.2.6 EHSV vítá online platformu pro spolupráci, rád by do ní byl zapojen a chtěl by být informován o tom, jak se rozvíjí. Výbor se rovněž domnívá, že je důležité, aby uživatelé platformy byli náležitě informováni o službách souvisejících s evropskou občanskou iniciativou, jež EHSV nabízí organizátorům.

4.2.7 EHSV bude i nadále propagovat silnější a účinnější evropskou občanskou iniciativu a zvyšovat informovanost na úrovni členských států a na místní úrovni, např. prostřednictvím své iniciativy „Going Local“.

5. Komentáře ke změnám v nařízení

5.1 Evropská občanská iniciativa měla být jasná, jednoduchá a snadno použitelná. Mnoho organizátorů evropské občanské iniciativy, zástupců organizací občanské společnosti⁽³⁹⁾, akademických komentátorů⁽⁴⁰⁾ a institucionálních činitelů však hlásí významné technické a právní problémy, jež v souvislosti evropskou občanskou iniciativou vyvstávají. EHSV vítá návrh Komise na reformu nařízení s cílem řešit složitější institucionální, právní a organizační problémy a na podporu dialogu mezi občany a institucemi. Tím se zase posílí celounijní rozpravy, které proces evropské občanské iniciativy usnadňuje, a to bez ohledu na to, zda daná iniciativa dosáhne jednoho milionu podpisů, či nikoli.

5.2 EHSV opakuje a zdůrazňuje, že evropskou občanskou iniciativu podporuje. EHSV se domnívá, že řádné a úplné provádění evropské občanské iniciativy by mohlo pomoci k překlenutí propasti mezi občany a institucemi EU a výrazně zlepšit zapojení veřejnosti do demokratického života Unie. Jde také o významný krok v procesu rozsáhlejšího rozvoje participativní demokracie v EU.

5.3 EHSV oceňuje silnou interinstitucionální podporu evropské občanské iniciativy a vítá návrhy na změnu předložené Evropským parlamentem, Výborem regionů a evropskou veřejnou ochránkyní práv. Každá instituce má během kampaní evropské občanské iniciativy i po nich důležitou úlohu, neboť poskytuje pomoc a nabízí možnosti pro dialog mezi institucemi a organizátory.

5.4 EHSV doporučuje, aby každý členský stát zřídil kontaktní místa, kde budou organizátorům evropské občanské iniciativy poskytovány informace a pomoc ohledně těch aspektů této iniciativy, jež jsou technické povahy nebo se týkají kampaně na podporu iniciativy, a aby evropskou občanskou iniciativu aktivně propagoval na celostátní i místní úrovni.

5.5 EHSV předkládá za účelem zjednodušení a zefektivnění nástroje evropské občanské iniciativy následující návrhy na reformu nařízení:

⁽³⁷⁾ Viz poznámka pod čarou 4.

⁽³⁸⁾ Dne 2. února 2014 zaslal tehdejší předseda EHSV pan Henri Malosse oficiální dopis předsedovi Evropského parlamentu Martinu Schulzovi, v němž vyjádřil zájem EHSV o to, aby jeho zástupci byli pravidelně zváni na veřejná slyšení týkající se úspěšných evropských občanských iniciativ.

⁽³⁹⁾ C. Berg, J. Tomson, *An ECI that works! Learning from the first two years of the European Citizens' Initiative*, 2014: <http://ecithatworks.org/>.

⁽⁴⁰⁾ K nedávným článkům patří: Organ, „EU Citizen Participation, openness and the European Citizens Initiative: the TTIP legacy“, *CML Rev.*, sv. 54 (2017), 1713–1748; Karatzia, „The European Citizens Initiative and the EU institutional balance: On realism and the possibilities of affecting EU lawmaking“, *CML Rev.*, sv. 54 (2017), 177–208; Vogiatzis, „Between discretion and control: Reflections on the institutional position of the Commission within the European citizens' initiative process“, *European Law Journal*, sv. 23 (2017), 250–271.

5.5.1 Úlohy Komise – úloha institucionálního poradce⁽⁴¹⁾ pro organizátory evropské občanské iniciativy a úloha subjektu rozhodujícího o registraci – by měly být odděleny. To je zásadní pro vyřešení potenciálního střetu zájmů uvnitř Komise a podporu úplného a účinného provádění nástroje evropské občanské iniciativy. EHSV by byl přirozeným kandidátem na úlohu institucionálního poradce.

5.5.2 Během kampaně i po ní by mělo být více příležitostí k dialogu s organizátory evropské občanské iniciativy, a to v zájmu zvýšení politického významu témat kampaní evropské občanské iniciativy. S ohledem na tento cíl EHSV doufá, že se všechny orgány a instituce EU stejnou měrou zapojí do vytváření příležitostí pro organizátory, aby mohli své iniciativy představit a diskutovat o nich, po vzoru EHSV, který organizátory evropské občanské iniciativy zve k různým diskusím v rámci své skupiny pro evropskou občanskou iniciativu, na schůzích specializovaných sekcí a na plenárních zasedáních. Co se týče uvedených příležitostí k dialogu, hraje ústřední úlohu slyšení v rámci plenárního zasedání Evropského parlamentu.

5.5.3 U úspěšných iniciativ je potřeba zaručit odpovídající následnou činnost. V souladu s právem Komise na iniciativu EHSV od Komise žádá, aby do 12 měsíců od skončení kampaně vypracovala legislativní návrh nebo plně odůvodnila své rozhodnutí návrh nepředložit.

5.5.4 Kromě slyšení konaných v Evropském parlamentu a schůzky Komise s organizátory by Komise rovněž měla navázat užší vztah s organizátory evropské občanské iniciativy. Za tímto účelem by se po předložení svého počátečního stanoviska měla s organizátory zapojit do činností, které se budou týkat předmětu úspěšné evropské občanské iniciativy.

5.5.5 V zájmu zajištění rovnováhy, co se týče úkolů a pravomocí, podporuje EHSV názor, který vyjádřila občanská společnost během slyšení pořádaného Výborem, že by jediným organizátorem veřejných slyšení věnovaných úspěšným iniciativám měl zůstat Parlament.

5.5.6 Veškerá rozhodnutí Komise odmítnout registraci iniciativy, ať už částečně, nebo úplně, by měla být podrobně a jasně zdůvodněna.

5.5.7 EHSV vítá návrh Komise umožnit částečnou registraci. V zájmu přijetí jasných a jednoduchých postupů a kritérií pro registraci evropské občanské iniciativy by však mělo být zachováno jediné rozhodnutí o registraci. Komise by mohla poskytovat organizátorům poradenství ohledně právního základu jejich návrhu předtím, než bude předložen, a navrhnout možná řešení, aby se předešlo nepřípustnosti.

5.5.8 EHSV bude sledovat diskusi týkající se snížení minimální věkové hranice pro účast v evropské občanské iniciativě a pro její podporu. Výbor si uvědomuje, že tato záležitost s sebou nese mnoho otázek, uznává však také, že je zapotřebí další diskuse.

5.5.9 Je důležité, aby lhůta pro přezkum evropské občanské iniciativy zůstala i nadále tříletá, a to vzhledem k významu evropské občanské iniciativy pro demokracii v EU a k jejímu nedávnému zavedení a kvůli tomu, že provedení změn vyplývajících ze stávajícího přezkumu právních předpisů bude trvat značně dlouhou dobu.

5.5.10 Měly by být posíleny postupy informování občanů a zvyšování povědomí o evropské občanské iniciativě. Tohoto cíle by mělo být dosaženo především prostřednictvím ad hoc kampaní podporovaných Komisí a členskými státy. V této souvislosti EHSV dále navrhuje umožnit skupině organizátorů informovat příslušné podporovatele o vývoji kampaně a o jejích výsledcích (za předpokladu, že podporovatelé svolili k tomu, aby se na ně organizátoři obraceli). Totéž platí pro Komisi, která musí dělat lepší reklamu následné činnosti u úspěšných iniciativ a informovat o ní v první řadě skupinu organizátorů.

5.5.11 EHSV je potěšen, že Evropská komise uznala, že překladatelská služby, kterou Výbor poskytuje od roku 2015, je potřebná. Poskytování překladatelských služeb by mělo rovněž zahrnovat překlad příloh návrhů evropských občanských iniciativ⁽⁴²⁾. To je důležité, neboť se tím přispěje k tomu, aby veřejnost návrhům iniciativ lépe porozuměla.

5.5.12 Měly by být prozkoumány nové způsoby propojení online sběru podpisů se sociálními a digitálními médii s cílem oslovit ještě širší okruh osob.

V Bruselu dne 14. března 2018.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

⁽⁴¹⁾ Viz odstavce 1.2 a 4.3.2 stanoviska EHSV *Občanská iniciativa* (Úř. věst. C 44, 11.2.2011, s. 182).

⁽⁴²⁾ Pokud jde o diskusi o důležitosti příloh, viz odstavce 47–58 rozsudku ve věci T-529/13, *Izsák a Dabis v. Komise*.

ISSN 1977-0863 (elektronické vydání)
ISSN 1725-5163 (papírové vydání)

Úřad pro publikace Evropské unie
2985 Lucemburk
LUXEMBURSKO

CS